

รายงานสรุปผลการดำเนินงาน กิจกรรมพัฒนาวนศาสตร์ชุมชน

ศูนย์ส่งเสริมวนศาสตร์ชุมชนที่ 2 (เพชรบูรณ์)
สำนักจัดการป่าชุมชน กรมป่าไม้

ประจำปีงบประมาณ
พ.ศ. 2566

กิจกรรมพัฒนามวนศาสตร์ชุมชน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๖
แผนงานพื้นฐานด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม
ผลผลิตพื้นที่ป่าไม้ได้รับการบริหารจัดการ กิจกรรมหลักส่งเสริมและพัฒนาการป่าไม้

ศูนย์ส่งเสริมวนศาสตร์ชุมชนที่๒ (เพชรบูรณ์)
กรมป่าไม้

คำนำ

ศูนย์ส่งเสริมวนศาสตร์ชุมชนที่ ๒ (เพชรบูรณ์) ได้ดำเนินทำกิจกรรมพัฒนาวนศาสตร์ชุมชนตามแผนงานพื้นฐานด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ผลผลิตพื้นที่ป่าไม้ได้รับการบริหารจัดการ กิจกรรมหลักส่งเสริมและพัฒนาการป่าไม้ กิจกรรมพัฒนาวนศาสตร์ชุมชน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๖

ศูนย์ส่งเสริมวนศาสตร์ชุมชนที่ ๒ (เพชรบูรณ์) หวังเป็นอย่างยิ่งว่าการจัดทำกิจกรรมพัฒนาวนศาสตร์ชุมชน จะเป็นประโยชน์แก่ชุมชน และประชาชนโดยทั่วไปต่อไป

ศูนย์ส่งเสริมวนศาสตร์ชุมชนที่ ๒ (เพชรบูรณ์)
สำนักจัดการป่าชุมชน กรมป่าไม้

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	ก
สารบัญ	ข
แผนปฏิบัติงานและแผนการใช้จ่ายเงิน	๒
ผลการดำเนินงาน	๖
กิจกรรมอำนวยการ	๖
กิจกรรมจัดทำแปลงสาธิตโครงการธนาคารอาหารชุมชน	๔๓
กิจกรรมส่งเสริมระบบวนเกษตรบนพื้นที่เกษตรกร	๗๕
กิจกรรมศึกษาทางวิชาการด้านวนศาสตร์ชุมชน เรื่อง การพัฒนาป่าชุมชนเพื่อสร้างรายได้	๘๕

ผลการปฏิบัติงาน

กิจกรรมพัฒนานวนศาสตร์ชุมชน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๖

แผนปฏิบัติงานและแผนการใช้จ่ายเงิน
แผนงานพื้นฐานด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม
ผลผลิตพื้นที่ป่าไม้ได้รับการบริหารจัดการ
กิจกรรมหลักส่งเสริมและพัฒนากาป่าไม้
กิจกรรมพัฒนานวนศาสตร์ชุมชน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๖

๑. หน่วยงานรับผิดชอบ   ศูนย์ส่งเสริมวนศาสตร์ชุมชนที่ ๒ (เพชรบูรณ์)
 ๒. พื้นที่ดำเนินการ   จังหวัดเพชรบูรณ์, พิษณุโลก, พิจิตร และอุตรดิตถ์
 ๓. ระยะเวลาดำเนินการ   ๑ ตุลาคม ๒๕๖๕ - ๓๐ กันยายน ๒๕๖๖
 ๔. กิจกรรมดำเนินการ

๔.๑ กิจกรรมอำนวยการและกิจกรรมติดตามผลการดำเนินงาน

- ๑) บริหารงานทั่วไป เช่น งานการเจ้าหน้าที่ งานธุรการ งานวัสดุ ครุภัณฑ์ เพื่อให้การดำเนินกิจกรรมพัฒนานวนศาสตร์ชุมชนเป็นไปตามเป้าหมาย
- ๒) จัดหา จัดซื้อ จัดจ้าง ซ่อมแซม และบำรุงรักษาทรัพย์สิน อาคารสำนักงาน เพื่อให้สามารถใช้งานได้ตามปกติ
- ๓) ปรับปรุงสภาพภูมิทัศน์รอบอาคารสำนักงาน ให้อยู่ในสภาพสะอาด สะดวก และปลอดภัยสำหรับผู้มาใช้บริการ
- ๔) สาธิต ส่งเสริม ถ่ายทอด ประชาสัมพันธ์ เพื่อเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจ การดำเนินงานด้านวนศาสตร์ชุมชนกับประชาชน และหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง
- ๕) ให้บริการความรู้ทางด้านวิชาการ และด้านกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับป่าไม้และป่าชุมชน ทั้งในรูปแบบการรับเชิญเป็นวิทยากรบรรยาย การจัดนิทรรศการ เป็นต้น
- ๖) ประสานงาน ติดตามผลการดำเนินงาน และสนับสนุนการดำเนินงานความร่วมมือกับหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องในการปฏิบัติงานตามภารกิจ งานนโยบายสำคัญ และงานอื่น ๆ ที่ได้รับมอบหมาย
- ๗) ผลิตสื่อประชาสัมพันธ์ เช่น one page, Infographic, คลิปวิดีโอ เกี่ยวกับประโยชน์ที่ประชาชนได้รับจากการพัฒนาป่าชุมชน เช่น ประโยชน์ด้านแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์โดยชุมชน ประโยชน์ ด้านแหล่งพืชอาหาร แหล่งพืชสมุนไพร แหล่งไม้ใช้สอย ผลิตผล ผลิตภัณฑ์จากป่าชุมชน เช่น เครื่องนุ่งห่ม เครื่องใช้สอย เป็นต้น เพื่อเผยแพร่ผลการดำเนินงาน สำหรับสร้างการรับรู้สู่ประชาชน และเสริมสร้างภาพลักษณ์ที่ดีของหน่วยงานและของกรมป่าไม้ พร้อมทั้งเผยแพร่ในหลากหลายช่องทาง เช่น Social Media เว็บไซต์ของหน่วยงาน เพจเฟซบุ๊ก หรือแอปพลิเคชันไลน์กลุ่มต่าง ๆ เป็นต้น
- ๘) จัดทำแบบสอบถามความพึงพอใจผู้รับบริการ อย่างน้อย ๓๐ ชุด พร้อมทั้งนำผลการประเมินแบบสอบถามมาใช้ในการปรับปรุงและพัฒนากาป่าไม้ในส่วนที่เกี่ยวข้องต่อไป

๔.๒ กิจกรรมการจัดทำแปลงสาธิตโครงการธนาคารอาหารชุมชน

แนวทางการดำเนินงาน

๑) ประชาสัมพันธ์สร้างความเข้าใจกับชุมชน โดยประสานงานคณะกรรมการจัดการป่าชุมชน เจ้าหน้าที่ป่าชุมชน และ/หรือสมาชิกป่าชุมชน เพื่อประชาสัมพันธ์สร้างการรับรู้เกี่ยวกับการจัดทำแปลงสาธิตโครงการธนาคารอาหารชุมชนในพื้นที่ป่าชุมชน ซึ่งเป็นการกระทำของพนักงานเจ้าหน้าที่ เพื่อประโยชน์ในการบำรุงรักษาและป้องกันหรือบรรเทาความเสียหายแก่ป่าชุมชน ตามมาตรา ๖๓ (๒) แห่งพระราชบัญญัติป่าชุมชน พ.ศ. ๒๕๖๒ โดยมีหลักการดำเนินงานคือ กรมป่าไม้สนับสนุนด้านการจัดทำแปลงสาธิตโครงการธนาคารอาหารชุมชนในพื้นที่ป่าชุมชน ตั้งแต่การจัดเตรียมพื้นที่ การจัดหากกล้าไม้ที่มีความเหมาะสมกับสภาพพื้นที่ปลูกและสอดคล้องกับความต้องการของชุมชน การสนับสนุนการปลูกในปีที่ ๑ และบำรุงรักษาต่อเนื่องในปีที่ ๒-๖ (หากได้รับงบประมาณ) โดยในระหว่างปี จะขอความร่วมมือชุมชนสนับสนุนด้านการดูแลรักษา และการป้องกันไฟป่า เพื่อประโยชน์ด้านการฟื้นฟูสภาพป่าชุมชน การเพิ่มพื้นที่สีเขียว และความหลากหลายทางชีวภาพในป่าชุมชน และสำหรับเป็นแหล่งอาหาร แหล่งพืชสมุนไพร หรือแหล่งไม้ใช้สอยสำหรับคนในชุมชน

๒) จัดทำข้อมูลสภาพพื้นที่ปลูก โดยประสานงานการมีส่วนร่วมกับคณะกรรมการจัดการป่าชุมชน หรือเจ้าหน้าที่ป่าชุมชน หรือสมาชิกป่าชุมชน เพื่อร่วมกันคัดเลือกพื้นที่สำหรับดำเนินการจัดทำแปลงสาธิตโครงการธนาคารอาหารชุมชน โดยอาจดำเนินการเป็นแปลงเดี่ยวหรือหลายแปลงก็ได้ ขึ้นอยู่กับขนาดพื้นที่พื้นที่ของป่าชุมชน และความเหมาะสมของสภาพพื้นที่นั้น ๆ

๓) คัดเลือกชนิดพันธุ์ไม้ปลูกร่วมกับชุมชน ประสานงานการมีส่วนร่วมกับคณะกรรมการจัดการป่าชุมชน หรือเจ้าหน้าที่ป่าชุมชน หรือสมาชิกป่าชุมชน เพื่อร่วมกับพิจารณาคัดเลือกชนิดพันธุ์ไม้สำหรับปลูกในแปลงสาธิตโครงการธนาคารอาหารชุมชน โดยเป็นชนิดพันธุ์ไม้ที่มีความเหมาะสมกับสภาพพื้นที่ปลูกและสอดคล้องกับความต้องการของชุมชนในการอนุรักษ์และหรือการใช้ประโยชน์ (เป็นกล้าไม้ชนิดไม้กินได้ ประเภทพืชอาหาร พันธุ์ไม้ป่ายืนต้น พันธุ์ไม้ป่าพื้นบ้าน ไม้ใช้สอย ไม้เอนกประสงค์ เป็นต้น)

๔) ดำเนินการจัดทำแปลงสาธิตโครงการธนาคารอาหารชุมชน ตามขั้นตอนการปฏิบัติงาน

๕) จัดทำบัญชีรายชื่อชนิดและจำนวนกล้าไม้ที่ปลูกในแปลงสาธิตโครงการธนาคารอาหารชุมชนพร้อมภาพถ่ายกล้าไม้แต่ละชนิด

๖ จัดทำป้ายชื่อและติดตั้งป้ายชื่อแปลงสาธิตฯ บริเวณด้านหน้าแปลงสาธิตฯ หรือจุดที่เหมาะสม

๗) ติดตามและจัดเก็บข้อมูลทางด้านวิชาการ โดยการจัดทำข้อมูลทางด้านวิชาการเกี่ยวกับชนิดพันธุ์ไม้ทุกชนิดที่ปลูกภายในแปลงสาธิตฯ เกี่ยวกับลักษณะทางพฤกษศาสตร์ การขยายพันธุ์ และการใช้ประโยชน์ (ชนิดละ ๑ one page) พร้อมจัดทำแปลงตัวอย่าง อย่างน้อย ๑ ไร่ สำหรับประกอบการตรวจติดตามและการศึกษาดูงาน

๘) อำนวยความสะดวกและประสานงานโครงการ โดยการประสานงานคณะกรรมการจัดการป่าชุมชน เจ้าหน้าที่ป่าชุมชน หรือสมาชิกป่าชุมชน เพื่อร่วมติดตามผลการปฏิบัติงานกิจกรรมการจัดทำแปลงสาธิตโครงการธนาคารอาหารชุมชน

๔.๓ กิจกรรมส่งเสริมระบบวนเกษตรบนพื้นที่เกษตรกร

๑) แนะนำ ให้ความรู้ ความเข้าใจแก่เกษตรกรในหมู่บ้านเป้าหมายกิจกรรมจัดทำแปลงสาธิตโครงการธนาคารอาหารชุมชน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๖ ในเขตพื้นที่รับผิดชอบของศูนย์ส่งเสริมวนศาสตร์ชุมชน เกี่ยวกับการจัดทำระบบวนเกษตร และเชิญชวนให้เกษตรกรเข้าร่วมโครงการฯ โดยใช้พื้นที่ของเกษตรกรไม่ต่ำกว่า ๕ ไร่ (รายเดียวหรือหลายรายรวมกัน) เป็นพื้นที่ดำเนินการวิเคราะห์สภาพพื้นที่ สภาพดิน เพื่อเป็นข้อมูลประกอบการคัดเลือกชนิดพันธุ์ไม้ปลูกที่มีความเหมาะสมกับ

๒) ร่วมกับเกษตรกรผู้เข้าร่วมกิจกรรมส่งเสริมระบบวนเกษตรบนพื้นที่เกษตรกรทำการวิเคราะห์สภาพพื้นที่ สภาพดิน เพื่อเป็นข้อมูลประกอบการคัดเลือกชนิดพันธุ์ไม้ปลูกที่มีความเหมาะสมกับสภาพพื้นที่ และส่งเสริมให้เกิดความยั่งยืนในการใช้ประโยชน์ที่ดิน พร้อมรายงานผลการวิเคราะห์สภาพพื้นที่และชนิดพันธุ์ไม้ที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ปลูกหรือที่สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน

๓) จัดซื้อหรือจัดหาพันธุ์ไม้สนับสนุนเกษตรกรตาม ข้อ ๑) โดยเป็นไม้ป่ายืนต้น ไม้กินได้ ไม้ผล ไม้มีค่าทางเศรษฐกิจ ไม้ใช้สอย ไม้เอนกประสงค์ ขนาดความสูงไม่น้อยกว่า ๓๐ เซนติเมตร จำนวนไม่น้อยกว่า ๒๕ ต้นต่อไร่ ที่มีความเหมาะสมกับสภาพพื้นที่ปลูก และสอดคล้องกับความต้องการของเกษตรกร โดยคำนึงถึงความเหมาะสมตามหลักวนเกษตรแบบผสมผสาน ทั้งนี้เป็นไปตามหลักการใช้ประโยชน์ที่ดินอย่างยั่งยืน เพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ และเพิ่มความหลากหลายในพื้นที่

๔) จัดทำข้อมูลรายชื่อ ที่อยู่ ของเกษตรกร และบัญชีรายชื่อชนิดและจำนวนกล้าไม้ที่สนับสนุน

๕) สนับสนุนวัสดุการเกษตรในการดำเนินการ เช่น ปุ๋ย โพลิมอร์ วัสดุปรับปรุงดิน รวมทั้งให้คำแนะนำ ความรู้ เทคนิค ทางวิชาการที่เกี่ยวข้อง

๖) ประสานและติดตามงาน โดยร่วมกับเกษตรกรติดตามผลการปลูก และพบปะกับเกษตรกรอย่างต่อเนื่อง

๔.๔ กิจกรรมศึกษาทางวิชาการด้านวนศาสตร์ชุมชน

ดำเนินการศึกษาทางวิชาการด้านวนศาสตร์ชุมชน เรื่อง การพัฒนาป่าชุมชนต้นแบบตามแนวทาง BCG Model

แนวทางการดำเนินงาน

๑) ประสานงานคณะกรรมการจัดการป่าชุมชน เพื่อร่วมกันพิจารณาคัดเลือกป่าชุมชนที่มีศักยภาพหรือเป็นต้นแบบด้านการใช้ประโยชน์จากผลผลิต ผลิตภัณฑ์ หรือบริการจากป่าชุมชน (หรือที่มีความเชื่อมโยงกับป่าชุมชน) เพื่อการลดรายจ่าย หรือสร้างรายได้ระดับครัวเรือน

๒) ร่วมกับชุมชนศึกษาข้อมูลการใช้ประโยชน์จากผลผลิต ผลิตภัณฑ์ หรือบริการจากป่าชุมชน เพื่อการลดรายจ่าย หรือสร้างรายได้ระดับครัวเรือน ตามข้อ ๑)

๓) ร่วมกับชุมชนในการจัดทำแผนการพัฒนาผลผลิต ผลิตภัณฑ์ หรือบริการจากป่าชุมชน โดยประยุกต์แนวความคิดการพัฒนาเศรษฐกิจชีวภาพ เศรษฐกิจหมุนเวียน และเศรษฐกิจสีเขียว (BCG Model) เพื่อการสร้างรายได้ หรือลดรายจ่ายระดับครัวเรือน หรือเพื่อการขจัดความยากจน เช่น การปลูกป่าชุมชน การสร้างผลผลิตจากไม้เศรษฐกิจและสมุนไพร การนำชีวมวลมาใช้ประโยชน์ การพัฒนาพลังงานหมุนเวียนจากการใน

พื้นที่ การสร้างมูลค่าจากพื้นที่สีเขียวในเชิงพาณิชย์ เพื่อเป็นโมเดลการพัฒนาพื้นที่ป่าต้นแบบ หรือใช้ประโยชน์เป็นโมเดลต่อยอดให้กับพื้นที่อื่นต่อไป

๔) จัดส่งรายงานรูปเล่มผลการศึกษาด้านวิชาการด้านวนศาสตร์ชุมชน ภายในวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๖๖ โดยข้อมูลผลการศึกษา ไม่น้อยกว่าที่กำหนด ดังนี้

๔.๑) ข้อมูลพื้นฐานป่าชุมชน

๔.๒) ข้อมูลผลผลิต ผลิตภัณฑ์ หรือบริการที่สร้างรายได้

๔.๓) จำนวนครัวเรือนที่ได้รับประโยชน์

๔.๔) การประเมินมูลค่าการลดรายจ่าย หรือการสร้างรายได้ระดับครัวเรือน

๔.๕) แผนการพัฒนาเพื่อเป็นโมเดลการพัฒนาพื้นที่ป่าชุมชนต้นแบบ (กิจกรรมเป้าหมายงบประมาณผู้รับผิดชอบ) อาจแบ่งเป็นแผนระยะเร่งด่วน ๑-๓ ปี หรือแผนระยะปานกลาง ๕ ปี หรือแผนระยะยาว ๑๐ ปี

๔.๒) ที่คาดว่าจะได้รับ เช่น การสร้างรายได้ ลดรายจ่ายครัวเรือน การขจัดความยากจนจำนวนครัวเรือนที่ได้รับประโยชน์ หรือด้านอื่น ๆ เช่น การพัฒนาคุณภาพชีวิต การส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม เป็นต้น

ผลการดำเนินการ

๔.๑ กิจกรรมอำนวยการและกิจกรรมติดตามผลการดำเนินงาน

๑) บริหารงานทั่วไป เช่น งานการเจ้าหน้าที่ งานธุรการ งานวัสดุ ครุภัณฑ์ เพื่อให้การดำเนินกิจกรรมพัฒนานวนศาสตร์ชุมชนเป็นไปตามเป้าหมาย

๒) จัดหา จัดซื้อ จัดจ้าง ซ่อมแซม และบำรุงรักษาทรัพย์สิน อาคารสำนักงาน เพื่อให้สามารถใช้งานได้ตามปกติ

๓) ปรับปรุงสภาพภูมิทัศน์รอบอาคารสำนักงาน ให้อยู่ในสภาพสะอาด สะดวก และปลอดภัยสำหรับผู้มาใช้บริการ

ภาพประกอบการดำเนินงาน

ภาพประกอบการดำเนินงาน

ภาพประกอบการดำเนินงาน

ภาพประกอบการดำเนินงาน

๔) สาคิต ส่งเสริม ถ่ายทอด ประชาสัมพันธ์ เพื่อเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจ การดำเนินงานด้านวนศาสตร์ชุมชนกับประชาชน และหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

ส่งเสริม ประชาสัมพันธ์ เพื่อเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจ การดำเนินงานด้านวนศาสตร์ชุมชนกับประชาชน

ส่งเสริม ประชาสัมพันธ์ เพื่อเสริมสร้างความรู้
ความเข้าใจ การดำเนินงานด้านวนศาสตร์
ชุมชนกับประชาชน

ส่งเสริม ประชาสัมพันธ์ เพื่อเสริมสร้าง
ความรู้ความเข้าใจ การดำเนินงานด้าน
วนศาสตร์ชุมชนกับประชาชน

๕) ให้บริการความรู้ทางด้านวิชาการ และด้านกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับป่าไม้และป่าชุมชน ทั้งในรูปแบบการรับเชิญเป็นวิทยากรบรรยาย การจัดนิทรรศการ เป็นต้น

ร่วมจัดนิทรรศการ “วันป่าชุมชน”
ณ กรมป่าไม้

ได้รับเชิญจากสำนักงานเกษตรอำเภอเขาค้อ นำกล้าไม้ที่ศูนย์ฯได้เพาะชำ ไปแจกจ่าย และเอกสาร
เผยแพร่ทางด้านป่าชุมชน สำหรับประชาชนที่มาเที่ยวชมนิทรรศการ “งานเทศกาลอะโวคาโด” ณ ที่ว่าการอำเภอ
เขาค้อ

ได้รับเชิญจากสำนักงานเกษตรอำเภอเขาค้อ นำกล้าไม้ที่ศูนย์ฯได้เพาะชำ ไปแจกจ่าย และเอกสารเผยแพร่ทางด้านป่าชุมชน สำหรับประชาชนที่มาเที่ยวชมนิทรรศการ “งานเทศกาลอะโวคาโด” ณ ที่ว่าการอำเภอเขาค้อ

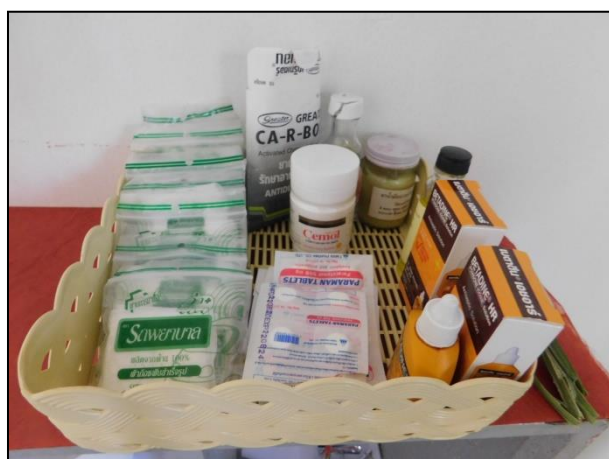

๖) ประสานงาน ติดตามผลการดำเนินงาน และสนับสนุนการดำเนินงานความร่วมมือกับหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องในการปฏิบัติงานตามภารกิจ งานนโยบายสำคัญ และงานอื่น ๆ ที่ได้รับมอบหมาย

ของขวัญปีใหม่จาก กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยเตรียมห้องน้ำ ห้องพยาบาล เครื่องดื่ม และเจ้าหน้าที่ศูนย์ฯร่วมแจกสมุด สำหรับพี่น้องประชาชน

ของขวัญปีใหม่จาก กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยเตรียมห้องน้ำ ห้องพยาบาล เครื่องดื่ม และเจ้าหน้าที่ศูนย์ฯร่วมแจกสมุด สำหรับพี่น้องประชาชน

☀️ ร่วมอบรมเชิงปฏิบัติ เรื่อง การขับเคลื่อนโมเดลเศรษฐกิจใหม่ (BCG Model) สู่การพัฒนาที่ยั่งยืนในพื้นที่ชุมชนนาร่อง บ้านเพชรดำ หมู่ ๑๐ ตำบลเขาค้อ อำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์

☀️ ร่วมประชุมหาแนวทางช่วยเหลือระบบน้ำในพื้นที่ป่าชุมชน องค์การบริหารส่วนตำบลเข็กน้อย อำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์

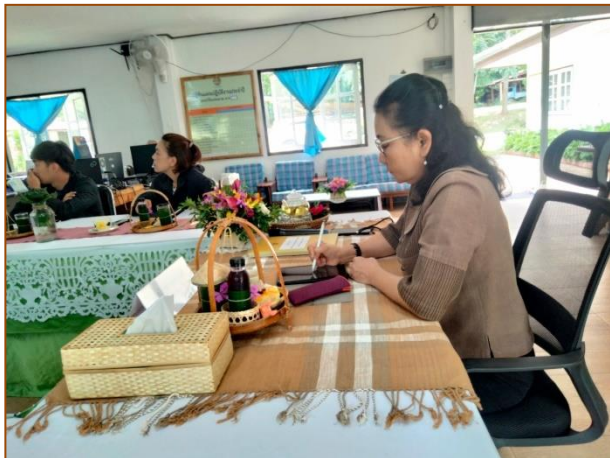

☀️ ร่วมประชุมหาแนวทางช่วยเหลือระบบน้ำในพื้นที่ป่าชุมชน องค์การบริหารส่วนตำบลเข็กน้อย อำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์

นางนันทนา บุญนันต์ (ผู้อำนวยการสำนักจัดการป่าชุมชน) และคณะ ตรวจสอบผลการปฏิบัติของ ศูนย์ฯ

นางนันทนา บุญนันต์ (ผู้อำนวยการสำนักจัดการป่าชุมชน) และคณะ ตรวจสอบผลการปฏิบัติของ
ศูนย์ฯ

นางนันทนา บุญนันต์ (ผู้อำนวยการสำนักจัดการป่าชุมชน) และคณะ ลงพื้นที่ป่าชุมชนบ้านมุกโต หมู่ ๓ ตำบลหนองแม่เฒ่า อำเภอลำดวน จังหวัดเพชรบูรณ์ เพื่อพบปะผู้นำชุมชน ประธานป่าชุมชน และสมาชิกป่าชุมชน เพื่อรับฟังและชี้แนะแนวทางการบริหารจัดการป่าชุมชนให้เกิดเป็นรูปธรรม ให้เกิดประโยชน์แก่ชุมชนต่อไปในอนาคต

นางนันทนา บุญนันต์ (ผู้อำนวยการสำนักจัดการป่าชุมชน) และคณะ ลงพื้นที่ป่าชุมชนบ้านมุกโต หมู่ ๓ ตำบลหนองแม่เฒ่า อำเภอลำดวน จังหวัดเพชรบูรณ์ เพื่อพบปะผู้นำชุมชน ประธานป่าชุมชน และสมาชิกป่าชุมชน เพื่อรับฟังและชี้แนะแนวทางการบริหารจัดการป่าชุมชนให้เกิดเป็นรูปธรรม ให้เกิดประโยชน์แก่ชุมชนต่อไปในอนาคต

เจ้าหน้าที่ศูนย์ฯ เข้าร่วมการประชุมเชิงปฏิบัติการการวิเคราะห์การเก็บข้อมูลความหลากหลายทางชีวภาพและการกักเก็บคาร์บอนในป่าชุมชน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๖ ระหว่างวันที่ ๑๒-๑๕ กันยายน ๒๕๖๖ ณ โรงแรมมารวยการ์เด็น

๓) ผลิตภัณฑ์ประชาสัมพันธ์ เช่น one page, Infographic, คลิปวิดีโอ เกี่ยวกับประโยชน์ที่ประชาชนได้รับจากการพัฒนาป่าชุมชน เช่น ประโยชน์ด้านแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์โดยชุมชน ประโยชน์ ด้านแหล่งพืชอาหาร แหล่งพืชสมุนไพร แหล่งไม้ใช้สอย ผลิตผล ผลิตภัณฑ์จากป่าชุมชน เช่น เครื่องนุ่งห่ม เครื่องใช้สอย เป็นต้น เพื่อเผยแพร่ผลการดำเนินงาน สำหรับสร้างการรับรู้สู่ประชาชน และเสริมสร้างภาพลักษณ์ที่ดีของหน่วยงานและของกรมป่าไม้ พร้อมทั้งเผยแพร่ในหลากหลายช่องทาง เช่น Social Media เว็บไซต์ของหน่วยงาน เพจเฟซบุ๊ก หรือแอปพลิเคชันไลน์กลุ่มต่าง ๆ เป็นต้น

ภาพผลิตสื่อประชาสัมพันธ์ เช่น one page Infographic เกี่ยวกับพืชสมุนไพร

หางหมาจอก
Uraria crinita (L.) Desv. ex DC.

ไม้พุ่มลำต้นตั้งตรง สูง 0.5-1.5 เมตร ใบประกอบ แบบขนนก เรียงสลับ ใบย่อย 3-11 ใบ รูปรีรี แกมขอบขนานกว้าง 3-5 ซม. ยาว 8-15 ซม. แผ่นใบเหนียว ผิวใบป็น ดอกช่อ ออกดอกที่ซอกใบ หรือปลายกิ่ง ดอกย่อยจำนวนมากเรียงติดกัน แนบ เป็นแก่ง กลีบดอกรูปดอกถั่ว สีม่วงแกมชมพู ก้านดอกย่อยมีสีขาว ผลเป็นฝัก รูปขอบขนานแบน เมื่อสุกสีดำไม่แตก

สรรพคุณ

ราก สมรากล่อมหยา รากกาสาบปึกใหญ่ รากกาสาบปึกเล็ก และรากโอบกั้น ดับน้ำดื่ม แก้อาการทางประสาท ฝนป่าปูนโลกา รักษาฝี

ยาพื้นบ้านล้านนา ใช้ ทั้งต้น สมรหยาข้าวเย็น ดับน้ำดื่ม แก้ปวดเนื้อ

ตำรายาไทย ใช้ ราก รสจืด ฝนกับสุรา หรือน้ำมะนาวรับประทาน และกาแก้พิษงู พิษยิบกิด

แหล่งที่พบ
ป่าชุมชนอำเภอเขาหิน หมู่ที่ ๕ ตำบลเขาเข็ดตึก อำเภอทับคล้อ จังหวัดพิจิตร

ศูนย์ส่งเสริมวนศาสตร์ชุมชนที่ 2 (เพชรบูรณ์) สำนักจัดการป่าชุมชน กรมป่าไม้

มะแว้งนก
Solanum nigrum L.

พญาต้นดอก พญาต้อต็อก, กุมขิน, ข้าอม, ประจาม, แว้งนก, ออเดียนกวย, โอเดียนกวย, หลงขุย, ขูขุย, สะกอดระ, ต้อระรัว, ปะดิด, ผละแคว้ง, น้ำใจโจร

สมุนไพรพื้นบ้านใช้แก้พิษงูพิษที่ป่าชุมชน

ส่วนมะแว้งนก เป็นพืชที่ทนแล้งสามารถทำไร่ได้ จัดเป็นไม้ล้มลุกขนาดเล็ก อายุประมาณ 1 ปี ลำต้นมีลักษณะตั้งตรง ลำต้นกลมมน เป็นเหลี่ยมสัน ทรงเป็นทรงกระบอกและโคนกลมเล็ก มีขน มีตุ่มสูงของต้นประมาณ 30-80 เซนติเมตร

- ทุ้มมีรสขม เป็นยาเย็น มีพิษเล็กน้อย ใช้เป็นยาขับพิษ รักษาริดสีดวงทวาร ใช้แก้ปวดศีรษะ ไข้หวัดและ ไอหรือแผล
- ผลมะแว้งนกสุกมีสรรพคุณเป็นยาแก้โร ทำให้เจริญอาหาร
- ผลสุกไม่มีพิษรับประทานได้
- ยอดอ่อนนำมาต้มรับประทานเป็นผักจิ้มน้ำพริก
- ผลดิบ มีสารพิษ Solanine ออกฤทธิ์ระคายเคืองต่อระบบทางเดินอาหาร
- ทุ้มมีธาตุโพแทสเซียม มีรสขมและเปรี้ยว มีพิษรับประทาน

ศูนย์ส่งเสริมวนศาสตร์ชุมชนที่ 2 (เพชรบูรณ์) สำนักจัดการป่าชุมชน กรมป่าไม้

ดอกพญาเสือ
Pterocarpus indicus (L.) Merr.

ไม้พุ่มลำต้นตั้งตรง สูง 1-2 เมตร ใบประกอบ แบบขนนก เรียงสลับ ใบย่อย 3-11 ใบ รูปรีรี แกมขอบขนานกว้าง 3-5 ซม. ยาว 8-15 ซม. แผ่นใบเหนียว ผิวใบป็น ดอกช่อ ออกดอกที่ซอกใบ หรือปลายกิ่ง ดอกย่อยจำนวนมากเรียงติดกัน แนบ เป็นแก่ง กลีบดอกรูปดอกถั่ว สีม่วงแกมชมพู ก้านดอกย่อยมีสีขาว ผลเป็นฝัก รูปขอบขนานแบน เมื่อสุกสีดำไม่แตก

สรรพคุณ

ราก สมรากล่อมหยา รากกาสาบปึกใหญ่ รากกาสาบปึกเล็ก และรากโอบกั้น ดับน้ำดื่ม แก้อาการทางประสาท ฝนป่าปูนโลกา รักษาฝี

ยาพื้นบ้านล้านนา ใช้ ทั้งต้น สมรหยาข้าวเย็น ดับน้ำดื่ม แก้ปวดเนื้อ

ตำรายาไทย ใช้ ราก รสจืด ฝนกับสุรา หรือน้ำมะนาวรับประทาน และกาแก้พิษงู พิษยิบกิด

แหล่งที่พบ
ป่าชุมชนอำเภอเขาหิน หมู่ที่ ๕ ตำบลเขาเข็ดตึก อำเภอทับคล้อ จังหวัดพิจิตร

ศูนย์ส่งเสริมวนศาสตร์ชุมชนที่ 2 (เพชรบูรณ์) สำนักจัดการป่าชุมชน กรมป่าไม้

ดอกพญาเสือ
Pterocarpus indicus (L.) Merr.

ไม้พุ่มลำต้นตั้งตรง สูง 1-2 เมตร ใบประกอบ แบบขนนก เรียงสลับ ใบย่อย 3-11 ใบ รูปรีรี แกมขอบขนานกว้าง 3-5 ซม. ยาว 8-15 ซม. แผ่นใบเหนียว ผิวใบป็น ดอกช่อ ออกดอกที่ซอกใบ หรือปลายกิ่ง ดอกย่อยจำนวนมากเรียงติดกัน แนบ เป็นแก่ง กลีบดอกรูปดอกถั่ว สีม่วงแกมชมพู ก้านดอกย่อยมีสีขาว ผลเป็นฝัก รูปขอบขนานแบน เมื่อสุกสีดำไม่แตก

สรรพคุณ

ราก สมรากล่อมหยา รากกาสาบปึกใหญ่ รากกาสาบปึกเล็ก และรากโอบกั้น ดับน้ำดื่ม แก้อาการทางประสาท ฝนป่าปูนโลกา รักษาฝี

ยาพื้นบ้านล้านนา ใช้ ทั้งต้น สมรหยาข้าวเย็น ดับน้ำดื่ม แก้ปวดเนื้อ

ตำรายาไทย ใช้ ราก รสจืด ฝนกับสุรา หรือน้ำมะนาวรับประทาน และกาแก้พิษงู พิษยิบกิด

แหล่งที่พบ
ป่าชุมชนอำเภอเขาหิน หมู่ที่ ๕ ตำบลเขาเข็ดตึก อำเภอทับคล้อ จังหวัดพิจิตร

ศูนย์ส่งเสริมวนศาสตร์ชุมชนที่ 2 (เพชรบูรณ์) สำนักจัดการป่าชุมชน กรมป่าไม้

ภาพผลิตสื่อประชาสัมพันธ์ เช่น one page Infographic เกี่ยวกับพืชสมุนไพร

กล้วยป่า
กล้วยป่าชีวิต
SAVE FOREST SAVE FOR LIFE

บันทองพยาบาท

Surugoda multiflora (A.Juss.) Baill.

ชื่ออื่น ฮางปลวก ช่อสะพามควาย ชันทอง ติ่มมะลูกเลื่อม

#เป็นบุญ : ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ต้นบันทองพยาบาท มีเขตการกระจายพันธุ์ในเขตเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ในแถบประเทศอินเดีย พม่า ไทย เวียดนาม และในคาบสมุทรมลายู อยุธยา พม่า โดยจีนจัด นักเขียนป่าเขตร้อนของไทยว่า ต้นป่าทองชัน ป่าผลัดใบ ที่ระดับความสูงจากระดับน้ำทะเลไม่เกิน 600 เมตร สามารถพบได้ทั่วไปบริเวณป่าชุมชนทั่วประเทศ

ประโยชน์

- เนื้อไม้มีพิษทำให้น้ำ ใช้สำหรับเป็นยาเบื่อ
- เนื้อไม้สามารถนำมาใช้ทำเครื่องมือใช้สอย หรือนำมาใช้ทำเครื่องจักสานได้
- ต้นบันทองพยาบาทมีลักษณะการพุ่มสวยงาม ใบเป็นมัน ผลสุกมีสีส้มสดดูตา และดอกยังมีกลิ่นหอม สามารถนำมาใช้ปลูกเป็นไม้ประดับ

ศูนย์ส่งเสริมวนศาสตร์ชุมชนที่ 2 (เพชรบูรณ์) สำนักจัดการป่าชุมชน กรมป่าไม้

กล้วยป่า
กล้วยป่าชีวิต
SAVE FOREST SAVE FOR LIFE

ตะโกนา

Diospyros rhodocalyx
Kuz ชื่ออื่น โก มะโก ถ่านไฟดี นบจิว พญาช้างดำ

#เป็นบุญ : ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ตะโกนาเป็นพืชที่มีถิ่นกำเนิดในทวีปเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ประเทศอินเดีย ศรีลังกา แล้วมีการกระจายพันธุ์ไปยังบังกลาเทศ พม่า จีนตอนใต้ ไทย มาเลเซีย หมู่เกาะแปซิฟิก รวมถึงออสเตรเลียด้วย สำหรับในประเทศไทยสามารถพบได้ภาคกลางของประเทศไทย ตามป่าดิบแล้ง ป่าเบญจพรรณ ป่าดงดิบ ป่าละเมาะ รวมถึงป่าชุมชน และทุ่งนาที่มีความสูง 40-300 เมตร จากระดับน้ำทะเล

- ผลสุกของตะโกนาสามารถรับประทานได้ จะมีความฝาด
- ผลอ่อนหรือผลดิบใช้สำหรับย้อมสีผ้า แห่ ขน ภาชนะใส่โบราณ โดยสีที่ได้คือสีน้ำตาล
- เนื้อไม้เป็นสีขาวหรือออกสีน้ำตาลอ่อน มีความแข็งแรง มีความเหนียว เนื้อค่อนข้างละเอียด สามารถนำมาใช้ทำเป็นเครื่องเรือน เครื่องใช้ เครื่องมือทางการเกษตร
- ต้นตะโกนาเป็นพันธุ์ไม้ที่นิยมปลูกเพื่อใช้ป่านำมาใช้ทำไม้ดกมากที่สุด ใช้ปลูกเพื่อตกแต่งสวนหรือสวนหย่อม
- ต้นตะโกนาเป็นไม้ที่มีอายุยืน และทนทานต่อความแห้งแล้งได้ดี เชื่อว่าเป็นไม้มงคล หากนำมาปลูกไว้ในบริเวณบ้านทางทิศใต้ จะทำให้ผู้อยู่อาศัยในบ้านมีความอุดมสมบูรณ์ต้นตะโก

ศูนย์ส่งเสริมวนศาสตร์ชุมชนที่ 2 (เพชรบูรณ์) สำนักจัดการป่าชุมชน กรมป่าไม้

กล้วยป่า
กล้วยป่าชีวิต
SAVE FOREST SAVE FOR LIFE

มะลิดิน

Geophila repens (L.) I.M. Johnston

ชื่ออื่น จุดเม็ดน้ำ แก้มอัน

#เป็นบุญ : ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

มะลิดิน จัดเป็นไม้ล้มลุกเลื้อยเลื้อยตามพื้นดิน ยาวได้มากกว่า 30 เซนติเมตร และมีความสูงของต้นประมาณ 20-50 เซนติเมตร ตามลำต้นมีขน เวชชิตัดนี้มีการกระจายพันธุ์กว้าง พบได้ทั้งแอฟริกา เอเชีย มาดากัสการ์ และอเมริกา ส่วนในประเทศไทยพบได้ทุกภาค โดยมีถิ่นที่อาศัยในป่าดิบชื้น ป่าดิบแล้ง ป่าเบญจพรรณ และป่าดิบเขา ที่ระดับความสูงประมาณ 100-1,200 เมตร และสามารถพบได้ตามบริเวณป่าชุมชนทั่วไป เช่น ป่าชุมชนบ้านเขาเมืงพืดมา หมู่ที่ 8 ตำบลชัยพฤกษ์ อำเภอชนแดน จังหวัดเพชรบูรณ์

- มะลิดินมีสรรพคุณเป็นยาเย็น ทั้งต้นนำมาต้มน้ำดื่มเป็นยาเย็น และขับปัสสาวะ
- ใช้ปลูกเป็นไม้ดอกไม้ประดับ

ศูนย์ส่งเสริมวนศาสตร์ชุมชนที่ 2 (เพชรบูรณ์) สำนักจัดการป่าชุมชน กรมป่าไม้

กล้วยป่า
กล้วยป่าชีวิต
SAVE FOREST SAVE FOR LIFE

กำจาย

สุดยอดสมุนไพรจากป่าชุมชน

#เป็นบุญ : ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ชื่ออื่น : หมาจาย ขี้แรด หมาเนแดง หมาพัน ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Coesepitatio* ชัยฤกษ์ Rottl. ชื่อวงศ์ : LEGUMINOSAE-CAESALPINIOIDEAE

แหล่งที่พบ ป่าชุมชนบ้านเขาเมืง หมู่ที่ 8 ตำบลชัยพฤกษ์ อำเภอชนแดน จังหวัดเพชรบูรณ์

ต้นกำจาย เป็นไม้พุ่มหรือเลื้อย ลำต้นและกิ่งมีหนามแหลมแข็ง ใบกำจาย เป็นใบประกอบแบบขนนกสองชั้น ปลายคู่ เรียงสลับ ออกกำจาย เป็นช่อกระจุก สีเหลือง ผลกำจาย เป็นฝักแบบตัว รูปรีแบนงอขนาบ

สรรพคุณ

- ราก รสเ็นเย็นเล็กน้อย ขี้แรดขี้แรด-ดู แก้ไข้ แก้พิษงู ดองพื้และสลอดไว้ดอง แก้พิษฝี รักษาแผลสด แก้แผลเรื้อรัง กากคอกสัตว์ ใช้รากผสมกับรากมะขามป้อม ขับน้ำดีแก้ตาบวม
- ทั้งต้น ขับน้ำให้สัตว์เลี้ยงกับ แก้พิษงู
- ผล (ฝักสด) มีรสฝาด นำไปตำละเอียดหัวท้าวคั้นเอาน้ำชำระล้างแผลสด คั้นเสียด สบแผล ทำให้หายเร็ว และรอยแผลเป็นไม่ย่ำ นำไปต้มดื่มเป็นยาแก้พิษงู

ศูนย์ส่งเสริมวนศาสตร์ชุมชนที่ 2 (เพชรบูรณ์) สำนักจัดการป่าชุมชน กรมป่าไม้

ภาพผลิตสื่อประชาสัมพันธ์ เช่น one page Infographic เกี่ยวกับพืชสมุนไพร

#พันธุ์ : ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

พันธุ์ป่า
รักษาชีวิต
SAVE FOREST SAVE FOR LIVES

กส.ข

พันธุเขียว

Stachytarpheta jamaicensis (L.) Vahl

สีบก, สารพัดพืช, หล้าคนวดเสื่อ, หล้าหาจุง, เจ๊กจีนแค, เต๋อชุง, พรังอินทร์ยี่, เจ๊กเล้งเมี่ยง, ยี่หลงเป็ย

ต้นพันธุเขียวจัดเป็นพรรณไม้ล้มลุกจำพวกหญ้า ลำต้นมีลักษณะตั้งตรง มีความสูงได้ประมาณ 50 เซนติเมตร แตกกิ่งก้านสาขาทางด้านข้าง ขยายพันธุ์โดยใช้เมล็ด พรรณไม้ชนิดนี้พบได้ในแถบเขตร้อนทั่วไปโดยมักขึ้นตามเนินเขา ตามทุ่งนา ทุ่งหญ้า พื้นที่เปิด หรือตามริมถนน และสามารถพบกระจายพันธุ์บริเวณป่าชุมชนทั่วประเทศไทย ที่ความสูงจากระดับน้ำทะเลจนถึง 600 เมตร

ประโยชน์และสรรพคุณ

ใช้บำรุงกำลัง รักษาโรคไข้ ไข้ลดไข้ แก้ปวดหู แก้โรคนวดข้อ แก้ดีซ่าน รักษาโรคตับ แก้หนองใน รักษาโรคกระเพาะ ช่วยขับเหงื่อ ช่วยขับเสมหะ ช่วยขับพยาธิ ช่วยขับปัสสาวะ แก้อาเจียน รักษาโรคตาแดง รักษาแผลอักเสบ แผลเปื่อย แก้ท้องเสีย แก้บิด ใช้แก้ปวดเมื่อย แก้เจ็บคอ คออักเสบ ช่วยขับพยาธิในเด็ก แก้ฝีหนอง รักษาเคล็ดขัดยอก บวมช้ำ ใช้สมานแผล แก้โรคนอนใน ช่วยขับระดู ในสตรี

ข้อแนะนำและข้อควรระวัง

สตรีมีครรภ์ไม่ควรใช้พันธุเขียวเป็นยาสมุนไพร เนื่องจากมีฤทธิ์ขับระดู และมีฤทธิ์ทำให้แก่ซึ่งอาจเป็นอันตรายต่อทารกในครรภ์ได้ นอกจากนี้ในการใช้พันธุเขียวเป็นสมุนไพรควรระวังการรับประทานในปริมาณที่มากเกินไป โดยใช้ในขนาดที่พอเหมาะที่ได้รับใช้ในตำรายาต่างๆ ไม่ควรใช้ในขนาดที่มากจนเกินไปหรือใช้ต่อเนื่องกันเป็นระยะเวลานานจนเกินไปเพราะอาจส่งผลกระทบต่อสุขภาพในระยะยาวได้

ศูนย์ส่งเสริมวนศาสตร์ชุมชนที่ 2 (เพชรบูรณ์) สำนักจัดการป่าชุมชน กรมป่าไม้

#พันธุ์ : ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

#พันธุ์ : ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

พันธุ์ป่า
รักษาชีวิต
SAVE FOREST SAVE FOR LIVES

กส.ข

กลิ้งกลางตง

Stephania venosa (Blume.) Spreng.

ภาคเหนือ กลิ้งกลางตง ภาคกลาง กระถ่อมเสื่อ

เกร็ดน่ารู้

กลิ้งกลางตงมีสรรพคุณเป็นยาสมุนไพร แก้ไข้ ขับพยาธิ ขับไล่ศัตรู กระจายพิษที่เน่าในอก ใบมีรสขม รสชาติเผ็ดร้อน และเผ็ดร้อน ออกฤทธิ์แก้ปวดเมื่อย ขับพยาธิ ย่อยอาหาร รักษารังเส้นประสาท แก้ไข้ลดไข้ แก้ปวดเมื่อย แก้ท้องเสีย แก้ดีซ่าน แก้โรคนวดข้อ แก้เจ็บคอ คออักเสบ ช่วยขับพยาธิในเด็ก แก้ฝีหนอง รักษาเคล็ดขัดยอก บวมช้ำ ใช้สมานแผล แก้โรคนอนใน ช่วยขับระดู ในสตรี

กลิ้งกลางตง เป็นไม้เลื้อย มีอายุการเจริญเติบโตฤดูกาลเดียว มีผลเป็นหัวเหน่อดิน ออกตามลำต้น ทรงกลมผิวสีน้ำตาลขรุขระเล็กน้อยเกาะตามซอกใบ ใบเดี่ยว รูปไข่แกมหัวใจ โคนใบมน กว้างเว้าลึกเป็นติ่งหู ปลายใบแหลมมีติ่งหาง ของใบและแผ่นใบเป็นคลื่นเล็กน้อย ดอกออกเป็นช่อ แยกเพศ กลีบดอกสีส้ม ช่อดอกตัวเมียจัดกันแน่นมากกว่า ผลเป็นผลสด รูปไข่กลับ

สภาพนิเวศ : พบขึ้นในป่าทั่วไป โดยเฉพาะป่าเบญจพรรณและป่าดิบแล้ง

แหล่งที่พบ : พบได้ทั่วไปในชุมชนและกระจายทั่วพื้นที่ป่าชุมชน ผลของกลิ้งกลางตงจะร่วงหล่นในช่วงฤดูแล้ง

ศูนย์ส่งเสริมวนศาสตร์ชุมชนที่ 2 (เพชรบูรณ์) สำนักจัดการป่าชุมชน กรมป่าไม้

#พันธุ์ : ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

พันธุ์ป่า
รักษาชีวิต
SAVE FOREST SAVE FOR LIVES

กส.ข

อบเชยเถา

Zygodium benthami Baill.

อบเชยเถา เกร็งเขาลวด ทุ้ม เกร็งเขาน้ำ

อบเชยเถา เป็นไม้เถาเลื้อย ทุกส่วนมียางขาว เตาหอมยาวแยกแขนง เส้นผ่านศูนย์กลางเถา 2-2.5 มิลลิเมตร ใบเดี่ยว เรียงตรงข้าม รูปขอบขนานแกมรูปรี ขนาด 7-15 x 2-3.5 เซนติเมตร แผ่นใบบาง ด้านบนสีเขียวเข้ม ตามแนวเส้นใบอาจเป็นสีขาวหรือสีม่วงเข้ม ก้านใบยาว 1-1.5 เซนติเมตร ช่อดอกออกตามซอกใบเป็นช่อกระจุกสั้น ก้านช่อดอกยาวประมาณ 1.2 เซนติเมตร ดอกในช่อมีน้อย สีชมพูอ่อนอมม่วงหรือสีเหลือง ขนาดเส้นผ่านศูนย์กลางประมาณ 2 เซนติเมตร กลางดอกมีเกสรเพศผู้เป็นรูปหลอดรูปทรงกรวยปลายเรียว ขนาด 10-11 x 1.2-1.5 เซนติเมตร เมล็ดมีจำนวนมาก มีขนที่ปลายด้านหนึ่งเป็นพู่สามารถพบกระจายทั่วไปทั่วบริเวณที่รกร้างและบริเวณพื้นที่ป่าชุมชนทั่วประเทศ

สรรพคุณ

- เถาและรากมีกลิ่นหอมคล้ายเปลือกอบเชย ใช้ปรุงเป็นยาหอม รักษาอาการหัวใจล้มเหลว แก้วิงเวียนศีรษะ ขับลม บำรุงหัวใจ และแก้โรคผิวหนังที่ผิวหนัง

ศูนย์ส่งเสริมวนศาสตร์ชุมชนที่ 2 (เพชรบูรณ์) สำนักจัดการป่าชุมชน กรมป่าไม้

#พันธุ์ : ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

#พันธุ์ : ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

พันธุ์ป่า
รักษาชีวิต
SAVE FOREST SAVE FOR LIVES

กส.ข

พันธุขาว

พันธุขาว, หล้าหาจุง, หล้าหัดกั๊ก *Achyranthes aspera* L.

ต้นพันธุขาว จัดเป็นพรรณไม้ล้มลุกขนาดเล็กที่มีอายุประมาณ 1-2 ปี ลำต้นกลมตั้งตรง มีความสูงของต้นประมาณ 25-125 เซนติเมตร ลำต้นจะแตกกิ่งก้านสาขาจากบริเวณโคนของลำต้น ลำต้นเป็นสัน มีใบพองออกมีขนหนาแน่น ทั้งก้านเป็นสีเขียว สนิมมีขนนุ่มสีขาวขึ้นอยู่ทั่วไป ขยายพันธุ์ด้วยการเพาะเมล็ดและวิธีการปักชำเจริญเติบโตได้ดีในดินร่วนที่ระบายน้ำได้ดี เป็นพรรณไม้ที่มีกลิ่นเป็นวชิพยในบริเวณที่รกร้าง ที่โล่ง และในที่ที่มีความชุ่มชื้น พบขึ้นกระจายพันธุ์ทั่วไปตามป่าชุมชนทั่วไปที่เป็นประเภทป่าเบญจพรรณ ป่าเต็งรัง

ประโยชน์ของหญ้าพันธุขาว

- ต้นพันธุขาวสามารถนำใบทำปุ๋ยได้ เนื่องจากมีธาตุโพแทสเซียมค่อนข้างสูง
- มีความเชื่อว่าหญ้าชนิดนี้สามารถรักษาโรคไตได้ และหากเรากราดรดต้นหญ้าไว้จะช่วยป้องกันโรคไตได้
- หญ้าพันธุขาวเป็นสมุนไพรที่คนภาคเหนือของยูนานำมาใช้เป็นยาขับพยาธิ โดยนำรากพันธุขาวมาเผาไฟให้เป็นผง (เป็นถ้ำสัด) แล้วนำขี้เถ้ามาผสม เชื่อว่าจะทำให้พยาธิคงทน แต่คนเฒ่าคนแก่กล่าวว่าไม่ใช่อาหารก็ได้ แต่ให้น้ำหนักหรือรากสลับได้
- หมอล้านนาโบราณมีความเชื่อว่าเนื้อเอาใบหรือรากของหญ้าพันธุขาวมาต้มให้ละเอียดแล้วผสมกับน้ำมันขมิ้น ใช้ทาสดของหญิงที่มดลูกยาก เชื่อว่าจะทำให้มดลูกง่าย เป็นสมุนไพรแก้ปวดท้อง ไล่พยาธิ ขับ ช่วยขับปัสสาวะ เย็นธาตุ บำรุงหัวใจ แก้หวัด มาลาเรีย เจ็บคอ ฝนตำพอกหนองใน และอาการฟกช้ำ

สตรีมีครรภ์ห้ามรับประทานสมุนไพรชนิดนี้

ศูนย์ส่งเสริมวนศาสตร์ชุมชนที่ 2 (เพชรบูรณ์) สำนักจัดการป่าชุมชน กรมป่าไม้

#พันธุ์ : ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ภาพผลิตสื่อประชาสัมพันธ์ เช่น one page Infographic เกี่ยวกับพืชสมุนไพร

ผักโขมหิน

Trianthema portulacastrum Linn.

ผักบั้งดิน, ผักขมฟ้า, ผักเบี่ยหิน, ผักโหม่นฟ้า, ผักขมหิน

ต้นผักโขมหิน จัดเป็นไม้ล้มลุก ลำต้นมีลักษณะทอดเลื้อยขนานไปตามพื้นดินชูยอดขึ้น สูงได้ถึง 1 เมตร ลำต้นแตกกิ่งก้านมาก ผิวเรียบหรือมีขนบริเวณปลายกิ่ง ลักษณะต้นกลมเป็นสี่เหลี่ยมแบน ยอดอ่อนมีขน เป็นวัชพืชที่พบขึ้นทั่วไปในเขตร้อนใน ประเทศไทยพบได้ทุกภาคตามที่รกร้าง กระจายตามพื้นที่ป่าชุมชนทุกภาคของประเทศไทย และยังมีถิ่นกำเนิดในทวีปอเมริกาใต้

ใช้รับประทานเป็นผักลวกจิ้มกับน้ำพริก (สตรีมีครรภ์ห้ามรับประทานอาจทำให้อาเจียนบุตรได้)

ใบ ขับระดู ใช้เปลงนยาทาภายนอกแก้แผลอักเสบ ราก สรรพคุณเจริญธาตุไฟ ยาถ่าย

#พันธุ์ : ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ศูนย์ส่งเสริมวนศาสตร์ชุมชนที่ 2 (เพชรบูรณ์) สำนักจัดการป่าชุมชน กรมป่าไม้

#พันธุ์ : ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

แก้วตาไว

Pterolobium macropterum Kurz

หนามเงิน หนามฉาย หนามฉายแดง เครือข่ายแดง แก้วมือไฉ่

การกระจายพันธุ์

พม่า ลาวจนถึงอินโดนีเซีย ในประเทศไทยพบขึ้นตามป่าดิบที่ระดับความสูง 500-1,300 ม. ออกดอกติดผลช่วงเดือนมีนาคม-พฤษภาคม

ข้อมูลทางพฤกษศาสตร์

ไม้เถาเนื้อแข็ง มีหนาม ใบเป็นใบประกอบแบบขนนก 2 ชั้น ใบย่อย 7-10 คู่ รูปขอบขนานแกมรูปไข่ กว้าง 5-7 มม. ยาว 8-12 มม. ขอบเรียบ ดอกสีขาว ออกเป็นช่อตามซอกใบและบริเวณยอดยาว 10-15 ซม. กลีบรองดอก 5 กลีบ กลีบดอก 5 กลีบ กลีบนอกสุดรูปรี ลักษณะเป็นมัด ผลเป็นฝักแบนสีน้ำตาลแดง มีปีกเดี่ยว ส่วนที่เป็นเมล็ดกว้าง 12 มม. ยาว 20 มม. ปีกยาว 3-5 ซม.

ศูนย์ส่งเสริมวนศาสตร์ชุมชนที่ 2 (เพชรบูรณ์) สำนักจัดการป่าชุมชน กรมป่าไม้

ภาพผลิตสื่อประชาสัมพันธ์ เช่น one page Infographic ด้านการประชาสัมพันธ์ ส่งเสริมสำรวจ ฯลฯ กับพื้นที่เป้าหมาย

#ปรับตัว : บุรณาการสร้างสัมพันธ์การทำงาน
#ประเมินการกักเก็บคาร์บอน
#แบ่งบันคาร์บอนเครดิต

ประชาสัมพันธ์ ชี้แจง การดำเนินงาน

กรมป่าไม้ โดยศูนย์ส่งเสริมวนศาสตร์ชุมชนที่ 2 (เพชรบูรณ์) โดยนางสาวสุนทรี พลอยรุ่งโรจน์ นักวิชาการป่าไม้ชำนาญการ มอบหมายให้เจ้าหน้าที่ศูนย์ฯ เข้าร่วมดำเนินการประชาสัมพันธ์ชี้แจง และประสานงานการดำเนินงานโครงการการกักเก็บคาร์บอนของป่าชุมชนเพื่อลดสภาวะโลกร้อน ร่วมกับชุมชนเป้าหมาย ณ ศาลาประชาคมบ้านแก่งไฮ หมู่ที่ 11 ตำบลหนองกะท้าว อำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก โดยมีตัวแทนชุมชนเข้าร่วมประชุมรับฟัง จำนวน 45 คน

โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อชี้แจงการดำเนินงานในพื้นที่ที่จะลงเก็บข้อมูลการกักเก็บคาร์บอนในพื้นที่ป่าชุมชนบ้านแก่งไฮ จำนวน 11 แปลง (11 ไร่) ให้ผู้นำชุมชน ตัวแทนชุมชน ประธานป่าชุมชน และสมาชิกป่าชุมชน ได้รับทราบถึงกิจกรรมและแนวปฏิบัติที่จะดำเนินการ โดยในที่ประชุมเห็นชอบให้เข้าดำเนินงานได้ทันที ทั้งนี้เจ้าหน้าที่ศูนย์ฯ ได้ชี้ให้เห็นถึงประโยชน์ของระบบนิเวศของป่าชุมชนที่มีบทบาทสำคัญในการกักเก็บคาร์บอนไว้ในเนื้อไม้และมีส่วนช่วยลดสภาวะโลกร้อนและส่งเสริมการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ต่อไป

DID YOU KNOW?

กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (ทส.) ได้จัดกิจกรรม "Kick off ป่าชุมชนแห่งแรกสู่ตลาดคาร์บอนเครดิต" เปิดตัวป่าชุมชนแห่งแรกที่มีการซื้อขายคาร์บอนเครดิตได้ ที่ "ป่าชุมชนบ้านโค้งตาบง บ้านโค้งตาบงหมู่ 10 ต.ท่าไม้ระกอ.ท่ายางจ.เพชรบุรี

ศูนย์ส่งเสริมวนศาสตร์ชุมชนที่ 2 (เพชรบูรณ์) สำนักจัดการป่าชุมชน กรมป่าไม้

ภาพผลิตสื่อประชาสัมพันธ์ เช่น one page Infographic ด้านการประชาสัมพันธ์ ส่งเสริม สำนวน าวๆ กับพื้นที่เป้าหมาย

#ปรับตัว : สร้างความเข้มแข็งระดับพื้นที่ #ปรับตัว : สื่อสารสร้างความเข้าใจ #สร้างการมีส่วนร่วม #สร้างรายได้ให้ชุมชน

สจช.
จับมือป่าชุมชนบ้านไร่เหนือ
สร้างแปลงสาธิตโครงการธนาคารอาหารชุมชน

กรมป่าไม้ โดย
ศูนย์ส่งเสริมวนศาสตร์ชุมชนที่ 2 (เพชรบูรณ์)
ลงพื้นที่พบปะประธานป่าชุมชน ผู้นำชุมชน
คณะกรรมการป่าชุมชน และสมาชิกชุมชน
บ้านไร่เหนือ หมู่ที่ 2 ตำบลบัววัฒนา
อำเภอหนองไผ่ จังหวัดเพชรบูรณ์
เพื่อร่วมประชาคมเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจ
เกี่ยวกับแผนปฏิบัติงาน การดำเนินงาน
กิจกรรมการจัดทำแปลงสาธิตโครงการธนาคาร
อาหารชุมชน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2566
ที่จะดำเนินการในพื้นที่ป่าชุมชนบ้านไร่เหนือ
จำนวน 100 ไร่ ซึ่งมีผู้เข้าร่วมรับฟังการชี้แจง
จำนวน 109 คน ณ ศาลาวัดไร่เหนือพัฒนาราม
รวมถึงได้ร่วมประชาสัมพันธ์ถึงกิจกรรมที่
เกี่ยวข้อง และได้นำเอกสารเผยแพร่ความรู้
ความเข้าใจการดำเนินงานด้านป่าชุมชน และ
เอกสารที่เกี่ยวข้องแจกจ่ายแก่ผู้เข้าร่วมประชุม

กิจกรรมการจัดทำแปลงสาธิตโครงการธนาคาร
อาหารชุมชน เป็นกิจกรรมที่สำนักจัดการป่าชุมชน
กรมป่าไม้ ได้ดำเนินการเป็นประจำอย่างต่อเนื่อง
มีพื้นที่ดำเนินงานครอบคลุมทั่วประเทศ
เป็นโครงการที่มุ่งหวังสร้างแหล่งอาหาร
แหล่งไม้ใช้สอย แหล่งสมุนไพร แหล่งศึกษาดูงาน
และแหล่งรายได้ให้กับชุมชน

รักไม้ป่า
รักษาธรรมชาติ
SAVE FOREST SAVE FOR LIVES

ศูนย์ส่งเสริมวนศาสตร์ชุมชนที่ 2 (เพชรบูรณ์) สำนักจัดการป่าชุมชน กรมป่าไม้

ภาพผลิตสื่อประชาสัมพันธ์ เช่น one page Infographic ด้านการประชาสัมพันธ์ ส่งเสริมสำรวจ ฯลฯ กับพื้นที่เป้าหมาย

#ปรับตัว : สร้างความเข้มแข็งในพื้นที่ #ปรับตัว : สื่อสารสร้างความรู้ความเข้าใจ #สร้างพันธมิตรมีส่วนร่วม #ขยายพื้นที่การศึกษากับครอบครัว

กิจกรรมโครงการการกักเก็บคาร์บอนของป่าชุมชนเพื่อลดสภาวะโลกร้อน

กรบป่าไม้ โดย ศูนย์ส่งเสริมวนศาสตร์ชุมชนที่ 2 (เพชรบูรณ์) ลงพื้นที่พบปะประธานป่าชุมชน ผู้นำชุมชน คณะกรรมการป่าชุมชน และสมาชิกชุมชนบ้านนาสวรรค์ หมู่ที่ 12 ตำบลคลองกระดัง อำเภอศรีเทพ จังหวัดเพชรบูรณ์ เพื่อร่วมปรึกษาหารือเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแผนปฏิบัติงาน การดำเนินงานกิจกรรมโครงการการกักเก็บคาร์บอนของป่าชุมชนเพื่อลดสภาวะโลกร้อน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2566 ที่จะดำเนินการในพื้นที่ป่าชุมชนบ้านนาสวรรค์ จำนวน 6 แปลง รวมถึงได้ร่วมประชาสัมพันธ์สิ่งกิจกรรมที่เกี่ยวข้องที่ดำเนินการในพื้นที่ และได้เข้าเอกสารเผยแพร่แจกจ่ายแก่ผู้เข้าร่วมประชุม

โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อชี้แจงการดำเนินงานในพื้นที่ที่จะลงเก็บข้อมูลการกักเก็บคาร์บอนในพื้นที่ป่าชุมชนให้ชุมชน ได้รับทราบถึงกิจกรรมและแนวปฏิบัติที่จะดำเนินการ โดยในปีที่ ประชุมเห็นชอบให้เข้าร่วมงานได้ทันที

ศูนย์ส่งเสริมวนศาสตร์ชุมชนที่ 2 (เพชรบูรณ์) สำนักจัดการป่าชุมชน กรบป่าไม้

#ปรับตัว : ปรับสัมพันธ์กับประชาชน

เสริมสร้างความรู้ความเข้าใจ

กรบป่าไม้ โดยศูนย์ส่งเสริมวนศาสตร์ชุมชนที่ 2 (เพชรบูรณ์) ลงพื้นที่พบปะผู้นำชุมชน ประธานป่าชุมชน คณะกรรมการป่าชุมชน บ้านสระแก้ว หมู่ที่ 10 ตำบลเพชรระคน อำเภอหนองไผ่ จังหวัดเพชรบูรณ์ เพื่อชี้แจงแผนการดำเนินงาน และความคืบหน้าของกิจกรรมขอรับรองผลการประเมินปริมาณการลดก๊าซเรือนกระจก ที่ดำเนินการในพื้นที่ป่าชุมชน และชี้แจงเกี่ยวกับพระราชบัญญัติป่าชุมชน พ.ศ.2562

ศูนย์ส่งเสริมวนศาสตร์ชุมชนที่ 2 (เพชรบูรณ์) สำนักจัดการป่าชุมชน กรบป่าไม้

เยี่ยมชมป่าชุมชนบ้านโนนตุ้

กรบป่าไม้ โดยศูนย์ส่งเสริมวนศาสตร์ชุมชนที่ 2 (เพชรบูรณ์) ดำเนินการลงพื้นที่พบปะพูดคุยกับประธานป่าชุมชน ผู้นำชุมชน และสมาชิกป่าชุมชนบ้านโนนตุ้ หมู่ที่ 6 ตำบลบ่อไทย อำเภอหนองไผ่ จังหวัดเพชรบูรณ์ เพื่อร่วมดำเนินการสำรวจและวางแผนการปฏิบัติงาน ในคัดเลือกพื้นที่เป้าหมายในการดำเนินงานกิจกรรมในเชิงปริมาณ พ.ศ.2567

ข้อมูลพื้นฐาน
 ป่าชุมชนบ้านโนนตุ้ หมู่ที่ 6 ตำบลบ่อไทย อำเภอหนองไผ่ จังหวัดเพชรบูรณ์
 พื้นที่ 727 ไร่ 3 งาน 2 ตารางวา
 พิกัด 737011 E 1782740 N
 สภาพพื้นที่ เป็นป่าเบญจพรรณที่มีสภาพป่าสมบูรณ์ มีดินไม่ชอบกลางและลึก ขึ้นอยู่ด้วยต้นไม้ เช่น สัก ประดู่ มะค่า ไม้กระถินป่า ตะแบก และไม้เลื้อยอีกหลายชนิด เช่น พญาไม้ ไต่ป่า กระต๊อป่า พญาไม้ ฯลฯ

ศูนย์ส่งเสริมวนศาสตร์ชุมชนที่ 2 (เพชรบูรณ์) สำนักจัดการป่าชุมชน กรบป่าไม้

เยี่ยมชมป่าชุมชนบ้านมุกโต

หมู่ที่ 3 ตำบลหนองเม็ก อำเภอหนองไผ่ จังหวัดเพชรบูรณ์

กรบป่าไม้ โดยศูนย์ส่งเสริมวนศาสตร์ชุมชนที่ 2 (เพชรบูรณ์) ลงพื้นที่กับประธานป่าชุมชน สมาชิกป่าชุมชน บ้านมุกโต หมู่ที่ 3 ตำบลหนองเม็ก อำเภอหนองไผ่ จังหวัดเพชรบูรณ์ เพื่อเยี่ยมชมพื้นที่ป่าชุมชน รวมถึงให้คำแนะนำ พูดคุยแลกเปลี่ยนความรู้ ความเข้าใจ ในเรื่อง ของ แร.ธ.ม.ป่าชุมชน พ.ศ.2562 และอนุญาตพื้นที่ที่เตรียมไว้เพื่อการ บริหารจัดการป่าชุมชนอย่างเป็นระบบ เพื่อความยั่งยืนของป่าชุมชน ที่จะเชื่อมโยงกับชุมชนได้อย่างเหมาะสม

ข้อมูลพื้นฐาน

พื้นที่ป่าชุมชน	2,494 ไร่
ค่าพิกัด	E 705258 N 1829836
ลักษณะภูมิประเทศ	เป็นที่ราบและภูเขา ดินร่วนปนลูกรัง
สภาพป่า	ป่าเบญจพรรณ เป็นป่าสมบูรณ์ มีไม้ไม่ใหญ่ กว้าง และเล็ก ขึ้นอยู่ ทั่วไป เช่น ตะเคียน ยางนา ประดู่
การใช้ประโยชน์	เป็นแหล่งต้นน้ำของธารน้ำไหลในหมู่บ้าน เป็นแหล่งอาหารของชุมชน เช่น หมอนไม้ ฝักรวนป่า ไม้ดอกเทศ ถัง น้ำผึ้ง

ศูนย์ส่งเสริมวนศาสตร์ชุมชนที่ 2 (เพชรบูรณ์) สำนักจัดการป่าชุมชน กรบป่าไม้

ภาพผลิตสื่อประชาสัมพันธ์ เช่น one page Infographic ด้านการประชาสัมพันธ์ ส่งเสริมสำรวจ ฯลฯ กับพื้นที่เป้าหมาย

#ประเด็นการศึกษาค้นคว้า
#แปงเป็นคาร์บอนเครดิต
#สร้างการมีส่วนร่วม

LESS 2023

รักษ์ป่า รักษ์ชีวิต

สำรวจพื้นที่ประชาสัมพันธ์

ศูนย์ส่งเสริมวนศาสตร์ชุมชนที่ 2 (เพชรบูรณ์) ลงพื้นที่เพื่อประชาสัมพันธ์ และเตรียมความพร้อม การดำเนินงานกิจกรรมยอร์บรองผลประเมิน ปริมาณการลดก๊าซเรือนกระจก ภายใต้โครงการ สนับสนุนกิจกรรมลดก๊าซเรือนกระจก (LOW EMISSION SUPPORT SCHE :LESS) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2566 ณ พื้นที่ป่าชุมชน บ้านสระแก้ว หมู่ที่ 10 ตำบลเพชรบูรณ์ อำเภอหนองไผ่ จังหวัดเพชรบูรณ์ ทั้งนี้ได้วางแผนการลงพื้นที่การทำงานร่วมกับชุมชน ทั้งร่วมกันทำโมเดลโครงการรับรองผลการประเมิน ปริมาณการลดก๊าซเรือนกระจกฯ กับองค์การบริหารจัดการก๊าซเรือนกระจก ต่อไป

ศูนย์ส่งเสริมวนศาสตร์ชุมชนที่ 2 (เพชรบูรณ์) สำนักจัดการป่าชุมชน กรมป่าไม้

#ประเมินการกักเก็บคาร์บอน
#สร้างการมีส่วนร่วม

LESS

ศูนย์ส่งเสริมวนศาสตร์ชุมชนที่ 2 (เพชรบูรณ์) ลงพื้นที่ป่าชุมชนบ้านสระแก้ว หมู่ที่ 10 ตำบลเพชรบูรณ์ อำเภอหนองไผ่ จังหวัดเพชรบูรณ์ เพื่อดำเนินการกิจกรรมยอร์บรองผลประเมิน ปริมาณการลดก๊าซเรือนกระจก ภายใต้โครงการ สนับสนุนกิจกรรมลดก๊าซเรือนกระจก (LOW EMISSION SUPPORT SCHEME :LESS) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2566 โดยความร่วมมือของ ประธานป่าชุมชน คณะกรรมการป่าชุมชนบ้านสระแก้ว ร่วมสำรวจปริมาณการกักเก็บคาร์บอนของต้นไม้ในป่าชุมชน จำนวน 2 แปลง (ไร่) เพื่อทำการขอรับการประเมินผล และจัดทำใบสมัครขอรับรองผลตามแบบฟอร์ม กับองค์การบริหารจัดการก๊าซเรือนกระจกต่อไป

พื้นที่ป่าชุมชนบ้านสระแก้ว
บ้านสระแก้ว หมู่ 10 ตำบลเพชรบูรณ์ อำเภอหนองไผ่ จังหวัดเพชรบูรณ์
โมเดลโครงการยอร์บรองผลประเมินปริมาณการลดก๊าซเรือนกระจก
สนับสนุนกิจกรรมลดก๊าซเรือนกระจกภายใต้โครงการ LESS 2023

ขนาดพื้นที่ : 115,000 ตารางเมตร
พื้นที่ป่า : 100 ตารางเมตร
Project : LESS 2023
Map Source : Google Earth Pro
ผู้จัดทำ : สำนักจัดการป่าชุมชน กรมป่าไม้

รักษ์ป่า รักษ์ชีวิต

สำรวจพื้นที่ป่าชุมชน กรมป่าไม้

ศูนย์ส่งเสริมวนศาสตร์ชุมชนที่ 2 (เพชรบูรณ์)

วันต้นไม้ประจำปีของชาติ

กรมป่าไม้ โดยศูนย์ส่งเสริมวนศาสตร์ชุมชนที่ 2 (เพชรบูรณ์) ร่วมกับอำเภอเขาค้อ ส่วนราชการอำเภอเขาค้อ จัดกิจกรรมปลูกต้นไม้เนื่องในวันต้นไม้ประจำปีของชาติ ณ ป่าชุมชนบ้านกิโล ตำบลหนองแม่นา อำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์ โดยมีนายวิชาวุธ เบญจสิริวงศ์ รองผู้ว่าราชการจังหวัดเพชรบูรณ์ เป็นประธานในพิธี พร้อมด้วยส่วนราชการ ประธานจิตอาสา สมาชิกป่าชุมชน และประชาชน เข้าร่วมกิจกรรมจำนวนกว่า 300 คน

#ปรี๊ดด้วย : ปักสิ้นพันธุ์กับประชาชน

รักษ์ป่า รักษ์ชีวิต

ศูนย์ส่งเสริมวนศาสตร์ชุมชนที่ 2 (เพชรบูรณ์) สำนักจัดการป่าชุมชน กรมป่าไม้

สรุปแบบสำรวจความพึงพอใจของประชาชน
ต่อกิจกรรมพัฒนานวนศาสตร์ชุมชน
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๖

สรุปแบบสำรวจความพึงพอใจของประชาชน

ต่อกิจกรรมพัฒนานวนศาสตร์ชุมชน

ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๖

การสำรวจครั้งนี้ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือสำหรับสอบถามความพึงพอใจของผู้เข้าร่วมโครงการฯ และผู้ได้รับประโยชน์จากโครงการฯ เป็นการสำรวจความพึงพอใจต่อกิจกรรมพัฒนานวนศาสตร์ชุมชน ซึ่งผู้ศึกษาได้วิเคราะห์และแบ่งผลการศึกษาออกเป็น ๓ ส่วน คือ

ตอนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสำรวจ

ตอนที่ ๒ ความพึงพอใจในคุณภาพการให้บริการ

ตอนที่ ๓ ข้อเสนอแนะ

ตอนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสำรวจ

ลักษณะทั่วไปของกลุ่มประชากรที่ศึกษานี้ ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา และอาชีพ

ตารางแสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามเพศ

เพศ	จำนวน	ร้อยละ
ชาย	๑๒	๔๐
หญิง	๑๘	๖๐
รวม	๓๐	๑๐๐

จากตารางพบว่า กลุ่มตัวอย่างเป็นเพศชาย จำนวน ๑๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๐ และเป็นเพศหญิง จำนวน ๑๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๖๐

ตารางแสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามอายุ

อายุ	จำนวน	ร้อยละ
ต่ำกว่า ๒๑ ปี	๑	๓.๓๔
๒๑-๓๐ ปี	๐	๐
๓๑-๔๐ ปี	๑๐	๓๓.๓๓
๔๑-๕๐ ปี	๑๒	๔๐
๕๑-๖๐ ปี	๗	๒๓.๓๓
๖๐ ปีขึ้นไป	๐	๐
รวม	๓๐	๑๐๐

จากตารางพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีอายุต่ำกว่า ๒๑ ปี จำนวน ๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๓.๓๔ อายุ ๒๑-๓๐ ปี จำนวน ๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๐ อายุ ๓๑-๔๐ ปี จำนวน ๑๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๓.๓๓ อายุ ๔๑-๕๐ ปี จำนวน ๑๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๐ อายุ ๕๑-๖๐ ปี จำนวน ๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๓.๓๓ และอายุ ๖๐ ปีขึ้นไป จำนวน ๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๐

ตารางแสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	จำนวน	ร้อยละ
ไม่เคยเรียน	๐	๐
ประถมศึกษา	๑๐	๓๓.๓๓
มัธยมศึกษาตอนต้น	๗	๒๓.๓๓
มัธยมศึกษาตอนปลาย	๑๓	๔๓.๓๓
ปวช.	๐	๐
ปวส./ปวท./อนุปริญญา	๐	๐
ปริญญาตรี	๐	๐
ปริญญาโทหรือสูงกว่า	๐	๐
รวม	๓๐	๑๐๐

จากตารางพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีระดับการศึกษาอยู่ในระดับไม่เคยเรียน จำนวน ๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๐ ประถมศึกษา จำนวน ๑๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๓.๓๓ มัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน ๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๓.๓๓ มัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน ๑๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๓.๓๔ ปวช. จำนวน ๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๐ ปวส./ปวท./อนุปริญญา จำนวน ๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๐ ปริญญาตรี จำนวน ๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๐ และปริญญาโทหรือสูงกว่า จำนวน ๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๐

ตารางแสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามอาชีพ

อาชีพ	จำนวน	ร้อยละ
เกษตรกร	๑๗	๕๖.๖๖
ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว	๕	๑๖.๖๖
รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ	๐	๐
รับจ้างทั่วไป	๘	๒๖.๖๖
อื่นๆ	๐	๐
รวม	๓๐	๑๐๐

จากตารางพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีอาชีพเกษตรกร จำนวน ๑๗ คน คิดเป็น ร้อยละ ๕๖.๖๗ ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว จำนวน ๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๖.๖๖ รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ จำนวน ๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๐ รับจ้างทั่วไป จำนวน ๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๖.๖๖ และอื่นๆ จำนวน ๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๐

ตอนที่ ๒ ความพึงพอใจในคุณภาพการให้บริการ

ตารางแสดงจำนวนร้อยละความพึงพอใจในคุณภาพการให้บริการของเจ้าหน้าที่

ประเด็จความพึงพอใจ	จำนวน/ร้อยละของระดับความพึงพอใจ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
๑) ความมีมนุษยสัมพันธ์ในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่	(๑๕) ๕๐	(๘) ๒๖.๖๗	(๗) ๒๓.๓๓	(๐) ๐	(๐) ๐
๒) ความพร้อมของเจ้าหน้าที่ในการให้บริการ	(๑๓) ๔๓.๓๔	(๑๒) ๔๐	(๕) ๑๖.๖๖	(๐) ๐	(๐) ๐
๓) ความรับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่	(๑๘) ๖๐	(๗) ๒๓.๓๓	(๕) ๑๖.๖๖	(๐) ๐	(๐) ๐
๔) ความซื่อสัตย์สุจริตในการปฏิบัติหน้าที่	(๑๕) ๕๐	(๑๐) ๓๓.๓๔	(๕) ๑๖.๖๖	(๐) ๐	(๐) ๐
๕) ความรู้ ความสามารถในการให้บริการ เช่น สามารถตอบคำถาม ชี้แจงข้อสงสัย ให้คำแนะนำช่วยแก้ปัญหาได้อย่างถูกต้อง น่าเชื่อถือ	(๑๕) ๕๐	(๑๐) ๓๓.๓๔	(๕) ๑๖.๖๖	(๐) ๐	(๐) ๐
๖) การรับฟังความคิดเห็นและเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน	(๑๕) ๕๐	(๑๐) ๓๓.๓๔	(๕) ๑๖.๖๖	(๐) ๐	(๐) ๐
๗) การให้บริการด้วยความเสมอภาคโดยไม่เลือกปฏิบัติ	(๑๕) ๕๐	(๑๐) ๓๓.๓๔	(๕) ๑๖.๖๖	(๐) ๐	(๐) ๐
๘) ความสะดวกในการติดต่อประสานงานกับเจ้าหน้าที่	(๒๐) ๖๖.๖๖	(๑๐) ๓๓.๓๔	(๐) ๐	(๐) ๐	(๐) ๐
๙) การเอาใจใส่และติดตามการให้บริการอย่างสม่ำเสมอ	(๑๕) ๕๐	(๑๓) ๔๓.๓๓	(๒) ๖.๖๗	(๐) ๐	(๐) ๐

จากตาราง แสดงความพึงพอใจของประชาชนจำนวน ๓๐ คน ให้ระดับความพึงพอใจในคุณภาพการให้บริการของเจ้าหน้าที่ พบว่า

๑) ความมีมนุษยสัมพันธ์ในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ ระดับความพึงพอใจมากที่สุด จำนวน ๑๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๐ ความพึงพอใจมาก จำนวน ๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๖.๖๗ และความพึงพอใจปานกลาง จำนวน ๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๓.๓๓

๒) ความพร้อมของเจ้าหน้าที่ในการให้บริการ ระดับความพึงพอใจมากที่สุด จำนวน ๑๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๓.๓๔ ความพึงพอใจมาก จำนวน ๑๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๐ และความพึงพอใจปานกลาง จำนวน ๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๖.๖๖

๓) ความรับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่ ระดับความพึงพอใจมากที่สุด จำนวน ๑๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๖๐ ความพึงพอใจมาก จำนวน ๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๓.๓๓ และความพึงพอใจปานกลาง จำนวน ๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๖.๖๖

๔) ความซื่อสัตย์สุจริตในการปฏิบัติหน้าที่ ระดับความพึงพอใจมากที่สุด จำนวน ๑๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๐ ความพึงพอใจมาก จำนวน ๑๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๓.๓๔ และความพึงพอใจปานกลาง จำนวน ๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๖.๖๖

๕) ความรู้ ความสามารถในการให้บริการ เช่น สามารถตอบคำถาม ชี้แจงข้อสงสัย ให้คำแนะนำช่วยแก้ปัญหาได้อย่างถูกต้องน่าเชื่อถือ ระดับความพึงพอใจมากที่สุด จำนวน ๑๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๐ ความพึงพอใจมาก จำนวน ๑๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๓.๓๔ และความพึงพอใจปานกลาง จำนวน ๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๖.๖๖

๖) การรับฟังความคิดเห็นและเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ระดับความพึงพอใจมากที่สุด จำนวน ๑๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๐ ความพึงพอใจมาก จำนวน ๑๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๓.๓๔ และความพึงพอใจปานกลาง จำนวน ๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๖.๖๖

๗) การให้บริการด้วยความเสมอภาคโดยไม่เลือกปฏิบัติ ระดับความพึงพอใจมากที่สุด จำนวน ๑๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๐ ความพึงพอใจมาก จำนวน ๑๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๓.๓๔ และความพึงพอใจปานกลาง จำนวน ๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๖.๖๖

๘) ความสะดวกในการติดต่อประสานงานกับเจ้าหน้าที่ ระดับความพึงพอใจมากที่สุด จำนวน ๒๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๖๖.๖๖ และความพึงพอใจมาก จำนวน ๑๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๓.๓๔

๙) การเอาใจใส่และติดตามการให้บริการอย่างสม่ำเสมอ ระดับความพึงพอใจมากที่สุด จำนวน ๑๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๐ และความพึงพอใจมาก จำนวน ๑๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๓.๓๓ และความพึงพอใจปานกลาง จำนวน ๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๖.๖๗

ตารางแสดงจำนวนร้อยละความพึงพอใจในคุณภาพของงานบริการที่ได้รับ

ประเด็จความพึงพอใจ	จำนวน/ร้อยละของระดับความพึงพอใจ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
๑) กิจกรรมที่ดำเนินการในพื้นที่ตรงตามความต้องการของชุมชน	(๒๐) ๖๖.๖๗	(๑๐) ๓๓.๓๓	(๐) ๐	(๐) ๐	(๐) ๐
๒) การประชาสัมพันธ์การรับรู้ข่าวสารของกิจกรรมที่ดำเนินการ	(๑๕) ๕๐	(๑๐) ๓๓.๓๓	(๕) ๑๖.๖๗	(๐) ๐	(๐) ๐
๓) ความเหมาะสมของระยะเวลาในการปฏิบัติงานในแต่ละขั้นตอน	(๑๕) ๕๐	(๑๐) ๓๓.๓๓	(๕) ๑๖.๖๗	(๐) ๐	(๐) ๐
๔) การมีส่วนร่วมของประชาชนในขั้นตอนต่างๆ ของการดำเนินงาน	(๑๕) ๕๐	(๑๐) ๓๓.๓๓	(๕) ๑๖.๖๗	(๐) ๐	(๐) ๐
๕) ความเพียงพอของอุปกรณ์หรือเครื่องมือในการดำเนินงาน เช่น กล้าไม้ จำนวนเจ้าหน้าที่ เป็นต้น	(๑๕) ๕๐.๐๐	(๑๐) ๓๓.๓๓	(๕) ๑๖.๖๗	(๐) ๐	(๐) ๐
๖) ประโยชน์ที่ประชาชนและชุมชนได้รับจากกิจกรรมที่ดำเนินการ	(๑๕) ๕๐	(๑๓) ๔๓.๓๓	(๒) ๖.๖๗	(๐) ๐	(๐) ๐
๗) องค์กรท้องถิ่นให้ความสำคัญและมีส่วนร่วมกักิจกรรมที่ดำเนินการ	(๕) ๑๖.๖๗	(๑๐) ๓๓.๓๓	(๑๐) ๓๓.๓๓	(๕) ๑๖.๖๗	(๐) ๐
๘) กิจกรรมที่ดำเนินการจะสร้างสิ่งแวดล้อมและคุณภาพชีวิตที่ดีให้กับชุมชนได้	(๑๕) ๕๐	(๑๐) ๓๓.๓๓	(๕) ๑๖.๖๗	(๐) ๐	(๐) ๐

จากตารางแสดงความพึงพอใจของประชาชนจำนวน ๓๐ คน ให้ระดับความพึงพอใจในคุณภาพของงานบริการที่ได้รับ พบว่า

- ๑) กิจกรรมที่ดำเนินการในพื้นที่ ตรงตามความต้องการของชุมชน ระดับความพึงพอใจมากที่สุด จำนวน ๒๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๖๖.๖๗ และความพึงพอใจมาก จำนวน ๑๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๓.๓๓
- ๒) การประชาสัมพันธ์การรับรู้ข่าวสารของกิจกรรมที่ดำเนินการ ระดับความพึงพอใจมากที่สุด จำนวน ๑๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๐ ความพึงพอใจมาก จำนวน ๑๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๓.๓๓ และความพึงพอใจปานกลาง จำนวน ๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๖.๖๗
- ๓) ความเหมาะสมของระยะเวลาในการปฏิบัติงานในแต่ละขั้นตอน ระดับความพึงพอใจมากที่สุด จำนวน ๑๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๐ ความพึงพอใจมาก จำนวน ๑๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๓.๓๓ และความพึงพอใจปานกลาง จำนวน ๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๖.๖๗
- ๔) การมีส่วนร่วมของประชาชนในขั้นตอนต่างๆ ของการดำเนินงาน ระดับความพึงพอใจมากที่สุด จำนวน ๑๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๐ ความพึงพอใจมาก จำนวน ๑๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๓.๓๓ และความพึงพอใจปานกลาง จำนวน ๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๖.๖๗
- ๕) ความเพียงพอของอุปกรณ์หรือเครื่องมือในการดำเนินงาน เช่น กล้าไม้ จำนวนเจ้าหน้าที่ เป็นต้น ระดับความพึงพอใจมากที่สุด จำนวน ๑๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๐.๐๐ ความพึงพอใจมาก จำนวน ๑๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๓.๓๓ และความพึงพอใจปานกลาง จำนวน ๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๖.๖๗
- ๖) ประโยชน์ที่ประชาชนและชุมชนได้รับ จากกิจกรรมที่ดำเนินการ ระดับความพึงพอใจมากที่สุด จำนวน ๑๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๐ ความพึงพอใจมาก จำนวน ๑๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๓.๓๓ และความพึงพอใจปานกลาง จำนวน ๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๖.๖๗
- ๗) องค์กรท้องถิ่นให้ความสำคัญและมีส่วนร่วมกับกิจกรรมที่ดำเนินการ ระดับความพึงพอใจมากที่สุด จำนวน ๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๖.๖๗ ความพึงพอใจมาก จำนวน ๑๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๓.๓๓ ความพึงพอใจปานกลาง จำนวน ๑๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๓.๓๓ และความพึงพอใจปานกลาง จำนวน ๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๖.๖๗
- ๘) กิจกรรมที่ดำเนินการจะสร้างสิ่งแวดล้อมและคุณภาพชีวิตที่ดีให้กับชุมชนได้ ระดับความพึงพอใจมากที่สุด จำนวน ๑๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๐ ความพึงพอใจมาก จำนวน ๑๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๓.๓๓ และความพึงพอใจปานกลาง จำนวน ๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๖.๖๗

ตอนที่ ๓ ข้อคิดเห็น/ข้อเสนอแนะอื่น

จากการการตอบแบบสำรวจความพึงพอใจของประชาชน จำนวน ๓๐ คน ในการจัดทำต่อกิจกรรม
พัฒนานวนศาสตร์ชุมชน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๖

๓.๑ จุดเด่นของการให้บริการ

๓.๒ ประเด็นที่ไม่พึงประสงค์

๓.๓ ข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุงการให้บริการ

๔.๒ กิจกรรมการจัดทำแปลงสาธิตโครงการธนาคารอาหารชุมชน

๔.๒.๑ แปลงสาธิตโครงการธนาคารอาหารชุมชน แห่งที่ ๑ พื้นที่ ๑๐๐ ไร่ ป่าชุมชนบ้านไร่เหนือ หมู่ที่ ๒ ตำบลบัววัฒนา อำเภอนองไผ่ จังหวัดเพชรบูรณ์

แนวทางการดำเนินงาน

(๑) กิจกรรมประชาสัมพันธ์สร้างความเข้าใจกับชุมชน โดยประสานงานกับคณะกรรมการจัดการป่าชุมชน เจ้าหน้าที่ป่าชุมชน และ/หรือสมาชิกป่าชุมชน เพื่อประชาสัมพันธ์การสร้างการรับรู้เกี่ยวกับการจัดทำแปลงสาธิตโครงการธนาคารอาหารชุมชนในพื้นที่ป่าชุมชน ซึ่งเป็นการกระทำของพนักงานเจ้าหน้าที่เพื่อประโยชน์ในการบำรุงรักษาและป้องกันหรือบรรเทาความเสียหายแก่ชุมชน ตามมาตรา ๖๓ (๒) แห่งพระราชบัญญัติป่าชุมชน พ.ศ. ๒๕๖๒ โดยมีหลักการดำเนินงานคือ กรมป่าไม้สนับสนุนด้านการจัดทำแปลงสาธิตโครงการธนาคารอาหารชุมชนในพื้นที่ป่าชุมชน ตั้งแต่การจัดเตรียมพื้นที่ การจัดหากล้าไม้ที่มีความเหมาะสมกับสภาพพื้นที่ปลูกและสอดคล้องกับความต้องการของชุมชน การสนับสนุนการปลูกในปีที่ ๑ และบำรุงต่อเนื่องในปีที่ ๒-๖ (หากได้รับงบประมาณ) โดยในระหว่างปี จะขอความร่วมมือชุมชนสนับสนุนด้านการดูแลรักษา และป้องกันไฟป่า เพื่อประโยชน์ด้านการฟื้นฟูสภาพป่าชุมชน การเพิ่มพื้นที่สีเขียว และความหลากหลายทางชีวภาพในป่าชุมชน และสำหรับเป็นแหล่งอาหาร แหล่งสมุนไพร หรือแหล่งไม้ใช้สอยสำหรับคนในชุมชน

ภาพการดำเนินกิจกรรม

ประชาสัมพันธ์สร้างความเข้าใจกับชุมชน

(๒) จัดทำข้อมูลสภาพพื้นที่ปลูก โดยประสานงานการมีส่วนร่วมกับคณะกรรมการการป่าชุมชน หรือเจ้าหน้าที่ป่าชุมชน หรือสมาชิกป่าชุมชน เพื่อร่วมกันคัดเลือกพื้นที่สำหรับดำเนินการจัดทำแปลงสาธิต โครงการธนาคารอาหารชุมชน โดยอาจดำเนินการเป็นแปลงเดี่ยวหรือหลายแปลงก็ได้ ขึ้นอยู่กับขนาดพื้นที่ของป่าชุมชน และความเหมาะสมของสภาพพื้นที่นั้น พร้อมจัดทำข้อมูลสภาพพื้นที่และข้อมูลการวิเคราะห์ชนิดพันธุ์ไม้ที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่

ข้อมูลทั่วไปป่าชุมชน

ป่าชุมชนบ้านไร่เหนือ หมู่ที่ ๒ ตำบลบัววัฒนา อำเภอหนองไผ่ จังหวัดเพชรบูรณ์ จัดตั้งเมื่อวันที่ ๒๗ กันยายน พ.ศ. ๒๕๖๑ มีเนื้อที่ทั้งหมด ๖๓๔-๒-๒๔ ไร่ พิกัดกลางแปลง UTM ๗๐๙๔๖๑E ๑๗๖๔๕๙๕N ป่าสงวนแห่งชาติป่าสองข้างทางสายชัยวิบูลย์

ข้อมูลทั่วไปแปลงสาธิตโครงการธนาคารอาหารชุมชน

เนื้อที่ทั้งหมด ๑๐๐-๐-๐ ไร่ พิกัดกลางแปลง UTM ๗๐๙๔๐๖E ๑๗๖๔๓๓๘N

พิกัดรอบแปลง

๑. ๗๑๐๑๐๔ ๑๗๖๔๐๔๖	๒. ๗๑๐๐๒๓ ๑๗๖๓๙๙๒
๓. ๗๐๙๙๓๖ ๑๗๖๔๒๙๓	๔. ๗๐๙๗๙๔ ๑๗๖๔๓๖๖
๕. ๗๐๙๖๔๕ ๑๗๖๔๒๖๐	๖. ๗๐๙๓๗๖ ๑๗๖๔๐๙๙
๗. ๗๐๙๒๔๑ ๑๗๖๔๑๓๘	๘. ๗๐๙๒๓๘ ๑๗๖๔๑๘๙
๙. ๗๐๙๓๓๖ ๑๗๖๔๒๑๐	๑๐. ๗๐๙๓๖๒ ๑๗๖๔๔๕๘
๑๑. ๗๐๙๑๘๘ ๑๗๖๔๕๑๑	๑๒. ๗๐๘๘๘๙ ๑๗๖๔๖๕๗
๑๓. ๗๐๘๘๔๑ ๑๗๖๔๖๗๕	๑๔. ๗๐๘๘๔๑ ๑๗๖๔๖๗๕
๑๕. ๗๐๘๗๒๕ ๑๗๖๔๙๑๗	๑๖. ๗๐๘๖๐๑ ๑๗๖๔๔๐๒
๑๗. ๗๐๙๖๐๑ ๑๗๖๔๓๘๔	๑๘. ๗๐๙๖๕๕ ๑๗๖๔๔๘๘
๑๙. ๗๐๙๙๔๘ ๑๗๖๔๓๔๖	

ข้อมูลสภาพป่า

สภาพพื้นที่เป็นป่าเบญจพรรณ มีต้นไม้ใหญ่กระจายทั่วไป ชนิดพรรณไม้ที่พบไม้เรือนยอดชั้นบน ได้แก่ ไม้ยาง ประดู่ป่า แดง เรือนยอดชั้นกลาง ได้แก่ ตะแบก สารภี มะกอก สัก สะเดา ไม้พื้นล่าง ได้แก่ หนามเล็บแมว กลอย บุก เป็นต้น

ข้อมูลการใช้ประโยชน์พื้นที่

เป็นป่าชุมชนที่ชาวบ้านไร่เหนือมาใช้ประโยชน์ โดยการหาของป่า เช่น หน่อไม้ ไม้ไผ่ น้ำผึ้ง ไข่มดแดง เป็นต้น

ลักษณะดินมีลักษณะเป็นดินร่วนปนทรายความลาดชันมีความลาดชันประมาณ ๔๐ % ของพื้นที่ทิศด้านลาดทิศตะวันออกอุณหภูมิเฉลี่ยรายปี (๒๙-๓๒ C) ปริมาณความชื้นสัมพัทธ์รายปี (๖๑%) ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยรายปี (๑๐๗๙.๑mm.) ความสูงจากระดับน้ำทะเล (๓๒๐m.)

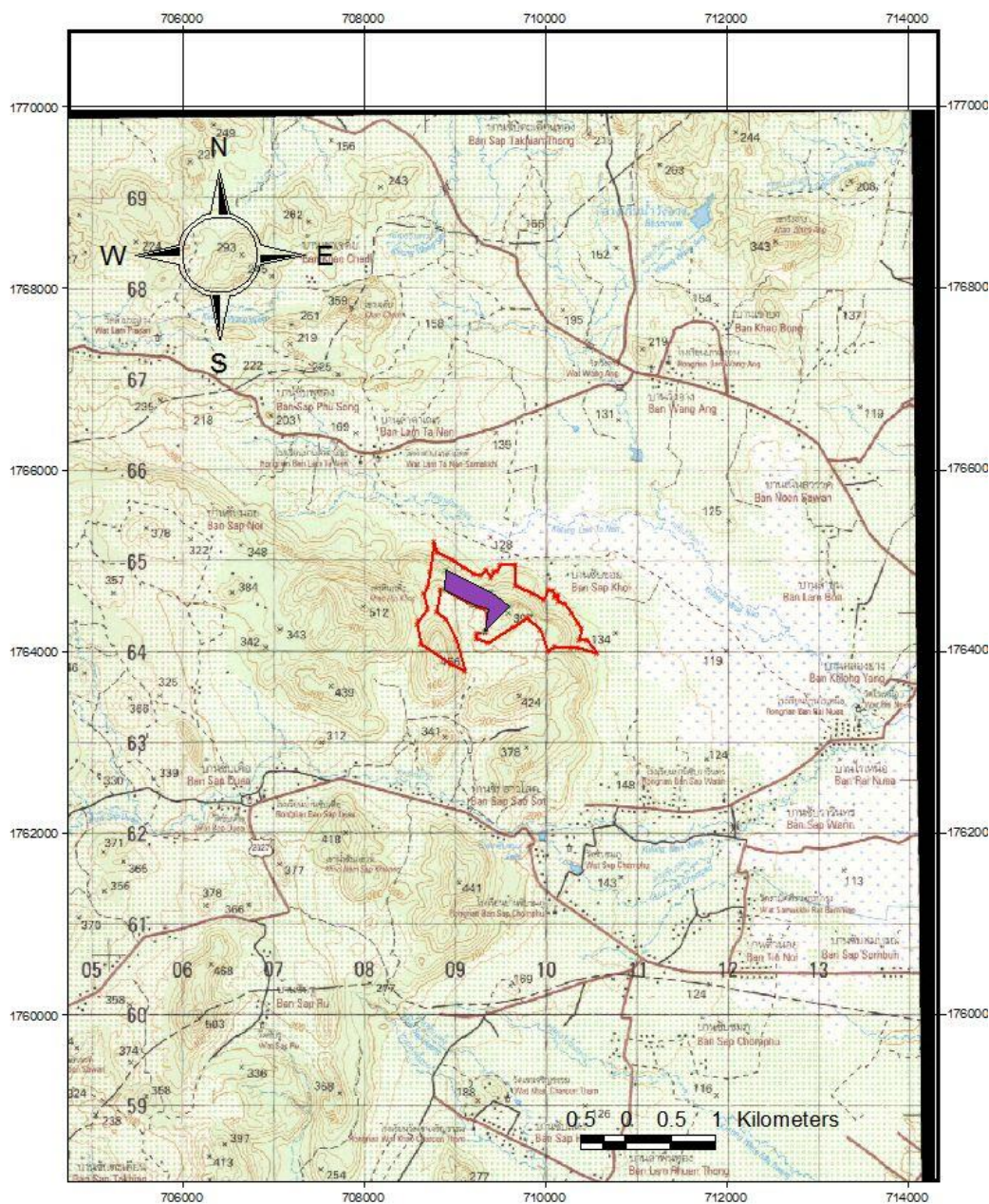

แผนที่ป่าชุมชนและแผนที่แปลงสาธิตโครงการธนาคารชุมชน มาตรฐาน ๑:๕๐,๐๐๐

แผนที่แปลงสาธิตโครงการธนาคารอาหารชุมชน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๖
 แห่งที่ ๑ ป่าชุมชนบ้านไร่เหนือ หมู่ที่ ๒ ตำบลบัววัฒนา อำเภอนองไผ่
 จังหวัดเพชรบูรณ์ ป่าสงวนแห่งชาติป่าสองข้างทางสายชัยวิบูลย์ จำนวนเนื้อที่ ๑๐๐ ไร่

มาตรฐาน ๑:๕๐๐๐๐

ระวางแผนที่ ๕๑๔๐1

สัญลักษณ์

พื้นที่ดำเนินการจัดทำแปลงสาธิตธนาคารอาหารชุมชน จำนวนเนื้อที่ไร่ ๑๐๐ ไร่

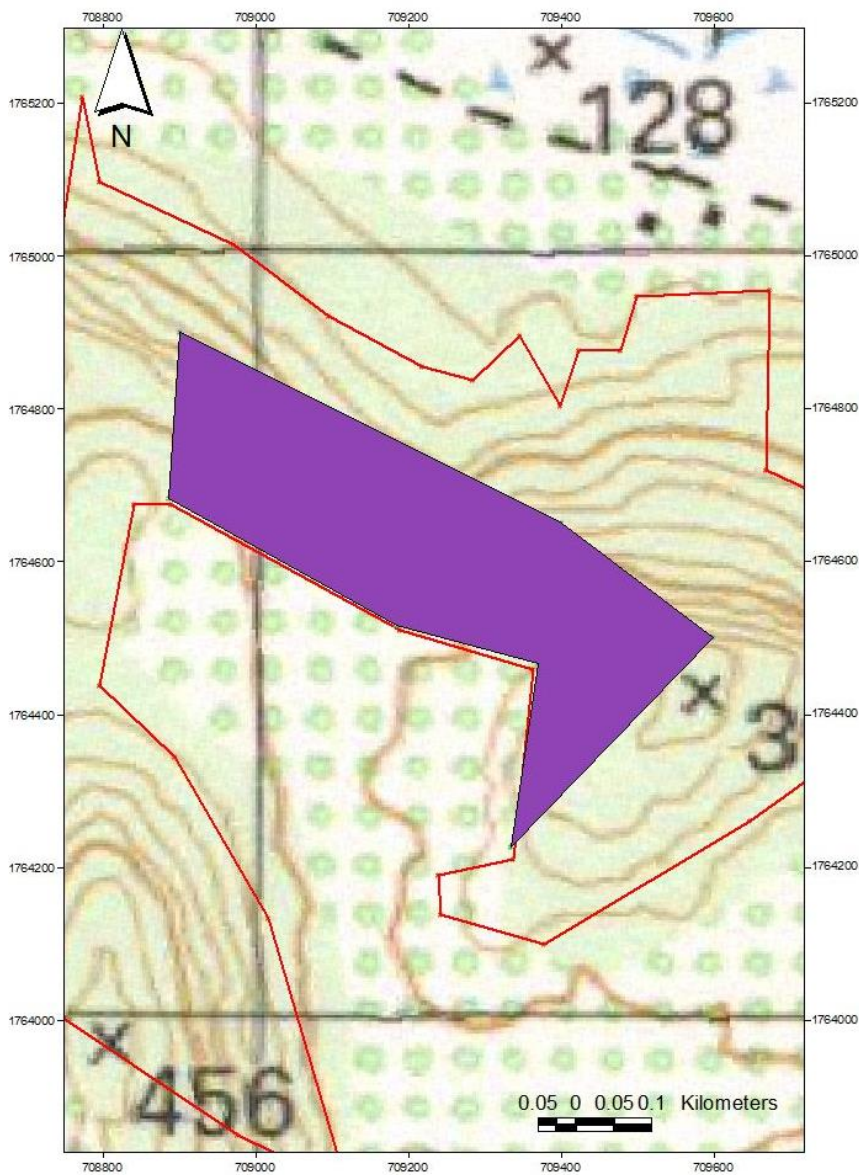
พื้นที่ป่าชุมชนบ้านไร่เหนือ

แผนที่ป่าชุมชนและแผนที่แปลงสาธิตโครงการธนาคารชุมชน มาตรฐาน ๑:๔,๐๐๐

แผนที่แปลงสาธิตโครงการธนาคารอาหารชุมชน แห่งที่ ๑
ป่าชุมชนบ้านไร่เหนือ หมู่ที่ ๒ ตำบลบัววัฒนา อำเภอนองไผ่
จังหวัดเพชรบูรณ์ ป่าสงวนแห่งชาติป่าสองข้างทางสายชัยวิบูลย์ จำนวนเนื้อที่ ๑๐๐ ไร่

มาตรฐาน ๑:๔๐๐๐

ระวางแผนที่ ๕๑๔๐1

สัญลักษณ์

พื้นที่ดำเนินการจัดทำแปลงสาธิตธนาคารอาหารชุมชน จำนวนเนื้อที่ไร่ ๑๐๐ ไร่

๓. **คัดเลือกชนิดพันธุ์ไม้ปลูกร่วมกับชุมชน** ประสานงานการมีส่วนร่วมกับคณะกรรมการจัดการป่าชุมชน หรือเจ้าหน้าที่ป่าชุมชน หรือสมาชิกป่าชุมชน เพื่อร่วมกับพิจารณาคัดเลือกชนิดพันธุ์ไม้สำหรับปลูกในแปลงสาธิตโครงการการธนาคารอาหารชุมชน โดยเป็นชนิดพันธุ์ไม้ที่มีความเหมาะสมกับสภาพพื้นที่ปลูก และสอดคล้องกับความต้องการของชุมชนในการอนุรักษ์และหรือการใช้ประโยชน์ (เป็นกล้าไม้ชนิดไม้กินได้ ประเภทพืชอาหารพันธุ์ไม้ป่ายืนต้น พันธุ์ไม้ป่าพื้นบ้าน ไม้ใช้สอย ไม้เอนกประสงค์ เป็นต้น)

ชนิดพันธุ์ไม้ที่ปลูกร่วมกับชุมชน

๑. มะขามเปรี้ยว
๒. มะขามป้อม
๓. ชี้เหล็กบ้าน
๔. มะไฟ
๕. หว้า
๖. ตั้ว
๗. มะเฒ่า
๘. ตะเคียน
๙. สัก
๑๐. เสม็ดชุน
๑๑. แคนา
๑๒. ไม้กาบแดง
๑๓. พฤษภ

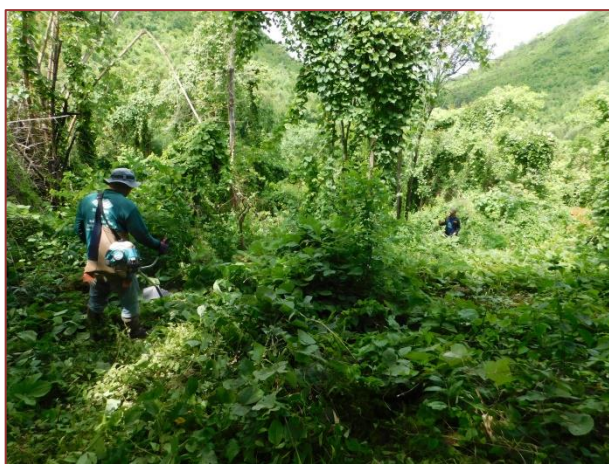
๔. ดำเนินการจัดทำแปลงสาธิตโครงการธนาคารอาหารชุมชน ตามขั้นตอนการปฏิบัติงาน

- ภาพถ่ายผลการดำเนินงานกิจกรรมแปลงสาธิตโครงการธนาคารอาหารชุมชน

- สํารวจสภาพพื้นที่เป้าหมายจัดทําลองสาธิตโครงการธนาคารอาหารชุมชน

- เตรียมพื้นที่สำหรับปลูก โดยการ ถาง เก็บ ริบ ไม่เผา

- เตรียมหลัก และปักหลักหมายจุดปลูก

- เตรียมกล้าไม้

- เตรียมหลุมปลูก

- ปลูกต้นไม้

๕. จัดทำบัญชีรายชื่อกล้าไม้ที่ปลูกในแปลงสาธิตโครงการธนาคารอาหารชุมชนพร้อมภาพถ่ายแต่ละชนิด

บัญชีรายชื่อชนิดและจำนวนกล้าไม้ที่ปลูกในแปลงสาธิตโครงการธนาคารอาหารชุมชน
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๖

แปลง	ชนิด	จำนวน (กล้า)
<u>แปลงที่ ๑</u>	มะขามเปรี้ยว	๑,๐๐๐
	มะขามป้อม	๑,๐๐๐
	ขี้เหล็กบ้าน	๑,๐๐๐
	มะไฟ	๑,๐๐๐
	หว่า	๑,๐๐๐
	ตั่ว	๑,๐๐๐
	มะเฒ่า	๑,๐๐๐
	ตะเคียน	๕๐๐
	สัก	๑,๐๐๐
	เสม็ดขุน	๑,๐๐๐
	แคนา	๒๐๐
	ไผ่ก่าบแดง	๒๐๐
	พฤษ์	๒๐๐
รวม	๑๓	๑๐,๑๐๐

๖. จัดทำป้ายชื่อและติดตั้งป้ายชื่อแปลงสาธิตฯ บริเวณด้านหน้าแปลงสาธิต หรือจุดเหมาะสม

๗. ติดตามและจัดเก็บข้อมูลทางวิชาการ โดยการกรจัดทำข้อมูลทางวิชาการเกี่ยวกับชนิดพันธุ์ไม้ทุกชนิดที่ปลูกภายในแปลงสาธิตฯ เกี่ยวกับลักษณะทางพฤกษศาสตร์ การขยายพันธุ์ และการใช้ประโยชน์ ชนิดละ (๑ one page) พร้อมจัดทำแปลงตัวอย่าง อย่างน้อย ๑ ไร่ สำหรับประกอบการตรวจติดตามและศึกษาดูงาน

ชนิดพันธุ์ไม้ที่ปลูก
แปลงสาธิตโครงการนาคาอาหารชุมชน
ป่าชุมชนบ้านไผ่เหนือ หมู่ที่ 2 ตำบลวังวน อำเภอหนองไผ่ จังหวัดเพชรบูรณ์
ป่าชุมชนบ้านเขวียด หมู่ที่ 1 ตำบลเขวียด อำเภอหนองไทย จังหวัดพิจิตร

มะขามป้อม

Phyllanthus emblica Linn.

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

มะขามป้อม ไม้พุ่มไม้ยืนต้นถึงต้นขนาดกลาง สูงประมาณ 8 - 20 เมตร ขนาดโตเต็มที่ใบ 80 เซนติเมตร สั้นมีหลายองศา เมื่อโตเต็มต้นจะมีกิ่งก้านแผ่กว้าง ใบสีเขียวอ่อน เมื่อโตเต็มต้นจะมีสีเขียวเข้ม ใบมีขนเล็กน้อย ใบแก่จะมีสีน้ำตาลแดง ใบมีขนเล็กน้อย ใบแก่จะมีสีน้ำตาลแดง ใบมีขนเล็กน้อย ใบแก่จะมีสีน้ำตาลแดง

การนำไปใช้ประโยชน์

ขยายพันธุ์ โดยวิธีการปักชำกิ่ง ตอนกิ่ง ตอนชำ และใช้เมล็ด

คุณสังเสริมสวนศาสตร์ชุมชนที่ 2 (เพชรบูรณ์) สำนักจัดการป่าชุมชน กรมป่าไม้

รักไม้ป่า

ชนิดพันธุ์ไม้ที่ปลูก
แปลงสาธิตโครงการนาคาอาหารชุมชน
ป่าชุมชนบ้านไผ่เหนือ หมู่ที่ 2 ตำบลวังวน อำเภอหนองไผ่ จังหวัดเพชรบูรณ์
ป่าชุมชนบ้านเขวียด หมู่ที่ 1 ตำบลเขวียด อำเภอหนองไทย จังหวัดพิจิตร

มะขามเปรี้ยว

Tamarindus indica L.

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

มะขามเปรี้ยว ไม้ยืนต้นขนาดกลางถึงขนาดใหญ่ สูง 15-30 เมตร เรือนยอดกว้าง ใบเดี่ยวและขนาน เรือนยอดเป็นพุ่มโปร่ง กิ่งก้านแผ่กว้าง ใบสีเขียวเข้ม กิ่งก้านเป็นพุ่มโปร่ง กิ่งก้านแผ่กว้าง ใบสีเขียวเข้ม กิ่งก้านเป็นพุ่มโปร่ง กิ่งก้านแผ่กว้าง

การนำไปใช้ประโยชน์

ขยายพันธุ์ การเพาะเมล็ดในดิน

คุณสังเสริมสวนศาสตร์ชุมชนที่ 2 (เพชรบูรณ์) สำนักจัดการป่าชุมชน กรมป่าไม้

รักไม้ป่า

ชนิดพันธุ์ไม้ที่ปลูก
แปลงสาธิตโครงการนาคาอาหารชุมชน
ป่าชุมชนบ้านไผ่เหนือ หมู่ที่ 2 ตำบลวังวน อำเภอหนองไผ่ จังหวัดเพชรบูรณ์
ป่าชุมชนบ้านเขวียด หมู่ที่ 1 ตำบลเขวียด อำเภอหนองไทย จังหวัดพิจิตร

ตะเคียนทอง

Hopea odorata Roxb.

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

ตะเคียนทอง ไม้ยืนต้นขนาดโตใหญ่ สูง 20-40 เมตร ไม้เนื้อแข็ง เรือนยอดเป็นพุ่มโปร่ง กิ่งก้านแผ่กว้าง ใบสีเขียวเข้ม กิ่งก้านเป็นพุ่มโปร่ง กิ่งก้านแผ่กว้าง ใบสีเขียวเข้ม กิ่งก้านเป็นพุ่มโปร่ง กิ่งก้านแผ่กว้าง

การนำไปใช้ประโยชน์

ขยายพันธุ์ โดยวิธีการเพาะเมล็ด โดยการนำดินมาทำหลุม

คุณสังเสริมสวนศาสตร์ชุมชนที่ 2 (เพชรบูรณ์) สำนักจัดการป่าชุมชน กรมป่าไม้

รักไม้ป่า

ชนิดพันธุ์ไม้ที่ปลูก
แปลงสาธิตโครงการนาคาอาหารชุมชน
ป่าชุมชนบ้านไผ่เหนือ หมู่ที่ 2 ตำบลวังวน อำเภอหนองไผ่ จังหวัดเพชรบูรณ์
ป่าชุมชนบ้านเขวียด หมู่ที่ 1 ตำบลเขวียด อำเภอหนองไทย จังหวัดพิจิตร

หว่า

Syzygium cumini (L.) Skeels

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

หว่า ไม้ยืนต้น สูง 10-25 เมตร เรือนยอดเป็นพุ่มโปร่ง กิ่งก้านแผ่กว้าง ใบสีเขียวเข้ม กิ่งก้านเป็นพุ่มโปร่ง กิ่งก้านแผ่กว้าง ใบสีเขียวเข้ม กิ่งก้านเป็นพุ่มโปร่ง กิ่งก้านแผ่กว้าง

การนำไปใช้ประโยชน์

ขยายพันธุ์ โดยการเพาะเมล็ดในดิน

คุณสังเสริมสวนศาสตร์ชุมชนที่ 2 (เพชรบูรณ์) สำนักจัดการป่าชุมชน กรมป่าไม้

รักไม้ป่า

ชนิดพันธุ์ไม้ที่ปลูก
แปลงสาธิตโครงการนาคาอาหารชุมชน
บ้านชุมชนบ้านไผ่เหนือ หมู่ที่ 2 ตำบลวังวน อำเภอหนองไผ่ จังหวัดเพชรบูรณ์
บ้านชุมชนบ้านเขาคอก หมู่ที่ 1 ตำบลห้วยชัย อำเภอหนองไผ่ จังหวัดพิษณุโลก

ไผ่กาบแดง

Cephalostachyum Pergracile

ลักษณะภาพพฤกษศาสตร์

การนำไปใช้ประโยชน์

ไม้พุ่มหรือไม้หัวตอ เป็นไม้พุ่มขนาดเล็ก ลำต้นสีเขียวอมเหลือง สูงประมาณ 3-5 เมตร มีลำต้นหนา 1-2 นิ้ว มีข้อยาวประมาณ 20-40 ซม. เส้นผ่าศูนย์กลางประมาณ 2-3 ซม. มีสีเขียวเข้ม กิ่งอ่อนมีขนปกคลุมทั่วทั้งกิ่ง กิ่งแก่มีขนปกคลุมเฉพาะโคนกิ่ง ลำต้นมีสีน้ำตาลปนเขียว ใบมีสีเขียวเข้ม กว้างประมาณ 1-2 ซม. ยาวประมาณ 3-5 ซม. ดอกเป็นช่อ ออกดอกตามข้อของลำต้น ผลเป็นฝักกลม มีขนาดประมาณ 1-2 ซม. มีขนปกคลุมทั่วทั้งฝัก

ขยายพันธุ์ โดยวิธีการปักชำและเพาะเมล็ด

ศูนย์ส่งเสริมวนศาสตร์ชุมชนที่ 2 (เพชรบูรณ์)
สำนักจัดการป่าชุมชน กรมป่าไม้

ชนิดพันธุ์ไม้ที่ปลูก
แปลงสาธิตโครงการนาคาอาหารชุมชน
บ้านชุมชนบ้านไผ่เหนือ หมู่ที่ 2 ตำบลวังวน อำเภอหนองไผ่ จังหวัดเพชรบูรณ์
บ้านชุมชนบ้านเขาคอก หมู่ที่ 1 ตำบลห้วยชัย อำเภอหนองไผ่ จังหวัดพิษณุโลก

แคนา

Dolichandrone serrulata Wall. ex DC, Seem.

ลักษณะภาพพฤกษศาสตร์

การนำไปใช้ประโยชน์

แคนา เป็นไม้พุ่มขนาดเล็กถึงขนาดกลาง สูงได้ถึง 10-20 เมตร ลำต้นเป็นสีน้ำตาลปนเขียว มีขนปกคลุมทั่วทั้งลำต้น กิ่งอ่อนมีขนปกคลุมทั่วทั้งกิ่ง กิ่งแก่มีขนปกคลุมเฉพาะโคนกิ่ง ลำต้นมีสีน้ำตาลปนเขียว ใบเป็นรูปรีแกมรูปขอบขนาน กว้างประมาณ 3-5 ซม. ยาวประมาณ 5-10 ซม. ปลายใบแหลมถึงมน โคนใบมนถึงสอบ ขอบใบมีขนปกคลุมทั่วทั้งขอบใบ ดอกเป็นช่อ ออกดอกตามข้อของลำต้น ผลเป็นฝักกลม มีขนาดประมาณ 1-2 ซม. มีขนปกคลุมทั่วทั้งฝัก

ขยายพันธุ์ การเพาะเมล็ดในดิน หน่อจากต้นที่ตัดชำ สามารถทำได้

ศูนย์ส่งเสริมวนศาสตร์ชุมชนที่ 2 (เพชรบูรณ์)
สำนักจัดการป่าชุมชน กรมป่าไม้

ชนิดพันธุ์ไม้ที่ปลูก
แปลงสาธิตโครงการนาคาอาหารชุมชน
บ้านชุมชนบ้านไผ่เหนือ หมู่ที่ 2 ตำบลวังวน อำเภอหนองไผ่ จังหวัดเพชรบูรณ์
บ้านชุมชนบ้านเขาคอก หมู่ที่ 1 ตำบลห้วยชัย อำเภอหนองไผ่ จังหวัดพิษณุโลก

ჭიჭილი

Senna siamea (Lam.) Irwin et Barneby

ลักษณะภาพพฤกษศาสตร์

การนำไปใช้ประโยชน์

ჭიჭილი เป็นไม้พุ่มขนาดเล็กถึงขนาดกลาง สูงได้ถึง 10-20 เมตร ลำต้นเป็นสีน้ำตาลปนเขียว มีขนปกคลุมทั่วทั้งลำต้น กิ่งอ่อนมีขนปกคลุมทั่วทั้งกิ่ง กิ่งแก่มีขนปกคลุมเฉพาะโคนกิ่ง ลำต้นมีสีน้ำตาลปนเขียว ใบเป็นรูปรีแกมรูปขอบขนาน กว้างประมาณ 3-5 ซม. ยาวประมาณ 5-10 ซม. ปลายใบแหลมถึงมน โคนใบมนถึงสอบ ขอบใบมีขนปกคลุมทั่วทั้งขอบใบ ดอกเป็นช่อ ออกดอกตามข้อของลำต้น ผลเป็นฝักกลม มีขนาดประมาณ 1-2 ซม. มีขนปกคลุมทั่วทั้งฝัก

ขยายพันธุ์ การเพาะเมล็ดในดิน หน่อจากต้นที่ตัดชำ สามารถทำได้

ศูนย์ส่งเสริมวนศาสตร์ชุมชนที่ 2 (เพชรบูรณ์)
สำนักจัดการป่าชุมชน กรมป่าไม้

ชนิดพันธุ์ไม้ที่ปลูก
แปลงสาธิตโครงการนาคาอาหารชุมชน
บ้านชุมชนบ้านไผ่เหนือ หมู่ที่ 2 ตำบลวังวน อำเภอหนองไผ่ จังหวัดเพชรบูรณ์
บ้านชุมชนบ้านเขาคอก หมู่ที่ 1 ตำบลห้วยชัย อำเภอหนองไผ่ จังหวัดพิษณุโลก

มะไฟ

Baccaurea ramiflora Lour.

ลักษณะภาพพฤกษศาสตร์

การนำไปใช้ประโยชน์

มะไฟ เป็นไม้พุ่มขนาดเล็กถึงขนาดกลาง สูงได้ถึง 10-20 เมตร ลำต้นเป็นสีน้ำตาลปนเขียว มีขนปกคลุมทั่วทั้งลำต้น กิ่งอ่อนมีขนปกคลุมทั่วทั้งกิ่ง กิ่งแก่มีขนปกคลุมเฉพาะโคนกิ่ง ลำต้นมีสีน้ำตาลปนเขียว ใบเป็นรูปรีแกมรูปขอบขนาน กว้างประมาณ 3-5 ซม. ยาวประมาณ 5-10 ซม. ปลายใบแหลมถึงมน โคนใบมนถึงสอบ ขอบใบมีขนปกคลุมทั่วทั้งขอบใบ ดอกเป็นช่อ ออกดอกตามข้อของลำต้น ผลเป็นฝักกลม มีขนาดประมาณ 1-2 ซม. มีขนปกคลุมทั่วทั้งฝัก

ขยายพันธุ์ การเพาะเมล็ดในดิน หน่อจากต้นที่ตัดชำ สามารถทำได้

ศูนย์ส่งเสริมวนศาสตร์ชุมชนที่ 2 (เพชรบูรณ์)
สำนักจัดการป่าชุมชน กรมป่าไม้

ชนิดพันธุ์ไม้ที่ปลูก
แปลงสาธิตโครงการนาคารอาหารชุมชน
 บ้านชุมชนบ้านใหม่เหนือ หมู่ที่ 2 ตำบลเวียงนา อำเภอหนองไผ่ จังหวัดพิจิตร
 บ้านชุมชนบ้านวัดกอก หมู่ที่ 1 ตำบลห้วยขมิ้น อำเภอหนองปรือ จังหวัดพิษณุโลก

พุดกษ

Albizia lebbek (L.) Benth.

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

การนำไปใช้ประโยชน์

พุดกษ เป็นไม้เถาเลื้อย กิ่งอ่อนมีขนปกคลุม ลำต้นแก่มีขนเล็กน้อย กิ่งอ่อนมีขนปกคลุม ใบเป็นรูปรีแกมรูปไข่ กว้างประมาณ 2-4 ซม. ยาวประมาณ 3-8 ซม. ดอกเป็นช่อสั้นๆ ออกตามปลายกิ่ง ดอกสีขาว ผลเป็นฝักยาว ฝักแก่มีสีน้ำตาลเข้ม

ประโยชน์ ปลูกเป็นไม้ประดับ ปลูกเป็นไม้บังแดด ปลูกเป็นไม้ประดับในสวนสาธารณะ ปลูกเป็นไม้ประดับในสวนชุมชน

ขยายพันธุ์ ปลูกชำกิ่ง ตอนกิ่งและปักชำ ปลูกในดินร่วนซุย ใช้น้ำปุ๋ยคอกหรือปุ๋ยหมัก 3 เดือนแรกให้น้ำทุกวัน

ศูนย์ส่งเสริมสวนเกษตรชุมชนที่ 2 (พิจิตรบุรี)
สำนักจัดการป่าชุมชน กรมป่าไม้

ชนิดพันธุ์ไม้ที่ปลูก
แปลงสาธิตโครงการนาคารอาหารชุมชน
 บ้านชุมชนบ้านใหม่เหนือ หมู่ที่ 2 ตำบลเวียงนา อำเภอหนองไผ่ จังหวัดพิจิตร
 บ้านชุมชนบ้านวัดกอก หมู่ที่ 1 ตำบลห้วยขมิ้น อำเภอหนองปรือ จังหวัดพิษณุโลก

มะเเฒ่า

Antidesma punctulatum Miq.

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

การนำไปใช้ประโยชน์

มะเเฒ่า เป็นไม้เถาเลื้อย กิ่งอ่อนมีขนปกคลุม ลำต้นแก่มีขนเล็กน้อย กิ่งอ่อนมีขนปกคลุม ใบเป็นรูปรีแกมรูปไข่ กว้างประมาณ 2-3 ซม. ยาวประมาณ 2-3 ซม. ดอกเป็นช่อสั้นๆ ออกตามปลายกิ่ง ดอกสีขาว ผลเป็นฝักยาว ฝักแก่มีสีน้ำตาลเข้ม

ประโยชน์ ปลูกเป็นไม้ประดับ ปลูกเป็นไม้บังแดด ปลูกเป็นไม้ประดับในสวนสาธารณะ ปลูกเป็นไม้ประดับในสวนชุมชน

ขยายพันธุ์ ปลูกชำกิ่ง ตอนกิ่งและปักชำ ปลูกในดินร่วนซุย ใช้น้ำปุ๋ยคอกหรือปุ๋ยหมัก 3 เดือนแรกให้น้ำทุกวัน

ศูนย์ส่งเสริมสวนเกษตรชุมชนที่ 2 (พิจิตรบุรี)
สำนักจัดการป่าชุมชน กรมป่าไม้

ชนิดพันธุ์ไม้ที่ปลูก
แปลงสาธิตโครงการนาคารอาหารชุมชน
 บ้านชุมชนบ้านใหม่เหนือ หมู่ที่ 2 ตำบลเวียงนา อำเภอหนองไผ่ จังหวัดพิจิตร
 บ้านชุมชนบ้านวัดกอก หมู่ที่ 1 ตำบลห้วยขมิ้น อำเภอหนองปรือ จังหวัดพิษณุโลก

สัก

Tectona grandis L.f.

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

การนำไปใช้ประโยชน์

สัก เป็นไม้ต้นขนาดใหญ่โตในเขตร้อน ลำต้นมีลักษณะตรง เรือนยอดทึบแน่นสีเขียว ฤดูใบไม้ผลิออกดอกสีขาว ฤดูใบไม้ร่วงออกดอกสีขาว ผลเป็นฝักยาว ฝักแก่มีสีน้ำตาลเข้ม

ประโยชน์ ปลูกเป็นไม้ประดับ ปลูกเป็นไม้บังแดด ปลูกเป็นไม้ประดับในสวนสาธารณะ ปลูกเป็นไม้ประดับในสวนชุมชน

ขยายพันธุ์ ปลูกชำกิ่ง ตอนกิ่งและปักชำ ปลูกในดินร่วนซุย ใช้น้ำปุ๋ยคอกหรือปุ๋ยหมัก 3 เดือนแรกให้น้ำทุกวัน

ศูนย์ส่งเสริมสวนเกษตรชุมชนที่ 2 (พิจิตรบุรี)
สำนักจัดการป่าชุมชน กรมป่าไม้

ชนิดพันธุ์ไม้ที่ปลูก
แปลงสาธิตโครงการนาคารอาหารชุมชน
 บ้านชุมชนบ้านใหม่เหนือ หมู่ที่ 2 ตำบลเวียงนา อำเภอหนองไผ่ จังหวัดพิจิตร
 บ้านชุมชนบ้านวัดกอก หมู่ที่ 1 ตำบลห้วยขมิ้น อำเภอหนองปรือ จังหวัดพิษณุโลก

ต๊องขาว

Cratoxylum formosum (Jacq.) Benth. & Hook.f. ex Dyer

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

การนำไปใช้ประโยชน์

ต๊องขาว เป็นไม้ต้นขนาดใหญ่โตในเขตร้อน ลำต้นมีลักษณะตรง เรือนยอดทึบแน่นสีเขียว ฤดูใบไม้ผลิออกดอกสีขาว ฤดูใบไม้ร่วงออกดอกสีขาว ผลเป็นฝักยาว ฝักแก่มีสีน้ำตาลเข้ม

ประโยชน์ ปลูกเป็นไม้ประดับ ปลูกเป็นไม้บังแดด ปลูกเป็นไม้ประดับในสวนสาธารณะ ปลูกเป็นไม้ประดับในสวนชุมชน

ขยายพันธุ์ ปลูกชำกิ่ง ตอนกิ่งและปักชำ ปลูกในดินร่วนซุย ใช้น้ำปุ๋ยคอกหรือปุ๋ยหมัก 3 เดือนแรกให้น้ำทุกวัน

ศูนย์ส่งเสริมสวนเกษตรชุมชนที่ 2 (พิจิตรบุรี)
สำนักจัดการป่าชุมชน กรมป่าไม้

๔.๒.๒ แปลงสาริตโครงการธนาคารอาหารชุมชน แห่งที่๒ พื้นที่ ๑๐๐ ไร่ ป่าชุมชนบ้านห้วยกอก หมู่ที่ ๑ ตำบลห้วยเฮี้ย อำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก

(๑) กิจกรรมประชาสัมพันธ์สร้างความเข้าใจกับชุมชน โดยประสานงานกับคณะกรรมการจัดการป่าชุมชน เจ้าหน้าที่ป่าชุมชน และ/หรือสมาชิกป่าชุมชน เพื่อประชาสัมพันธ์การสร้างการรับรู้เกี่ยวกับการจัดทำแปลงสาริตโครงการธนาคารอาหารชุมชนในพื้นที่ป่าชุมชน ซึ่งเป็นการกระทำของพนักงานเจ้าหน้าที่เพื่อประโยชน์ในการบำรุงรักษาและป้องกันหรือบรรเทาความเสียหายแก่ชุมชน ตามมาตรา ๖๓ (๒) แห่งพระราชบัญญัติป่าชุมชน พ.ศ. ๒๕๖๒ โดยมีหลักการดำเนินงานคือ กรมป่าไม้สนับสนุนด้านการจัดทำแปลงสาริตโครงการธนาคารอาหารชุมชนในพื้นที่ป่าชุมชน ตั้งแต่การจัดเตรียมพื้นที่ การจัดหากกล้าไม้ที่มีความเหมาะสมกับสภาพพื้นที่ปลูกและสอดคล้องกับความต้องการของชุมชน การสนับสนุนการปลูกในปีที่ ๑ และบำรุงต่อเนื่องในปีที่ ๒-๖ (หากได้รับงบประมาณ) โดยในระหว่างปี จะขอความร่วมมือชุมชนสนับสนุนด้านการดูแลรักษา และป้องกันไฟป่า เพื่อประโยชน์ด้านการฟื้นฟูสภาพป่าชุมชน การเพิ่มพื้นที่สีเขียว และความหลากหลายทางชีวภาพในป่าชุมชน และสำหรับเป็นแหล่งอาหาร แหล่งสมุนไพร หรือแหล่งไม้ใช้สอยสำหรับคนในชุมชน

กิจกรรมประชาสัมพันธ์

กิจกรรมประชาสัมพันธ์

๒) จัดทำข้อมูลสภาพพื้นที่ปลูก โดยประสานงานการมีส่วนร่วมกับคณะกรรมการการป่าชุมชน หรือเจ้าหน้าที่ป่าชุมชน หรือสมาชิกป่าชุมชน เพื่อร่วมกันคัดเลือกพื้นที่สำหรับดำเนินการจัดทำแปลงสาธิตโครงการธนาคารอาหารชุมชน โดยอาจดำเนินการเป็นแปลงเดี่ยวหรือหลายแปลงก็ได้ ขึ้นอยู่กับขนาดพื้นที่ของป่าชุมชน และความเหมาะสมของสภาพพื้นที่นั้น พร้อมจัดทำข้อมูลสภาพพื้นที่และข้อมูลการวิเคราะห์ชนิดพันธุ์ไม้ที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่

ข้อมูลทั่วไปป่าชุมชน

ชื่อป่าชุมชนบ้านห้วยกอก หมู่ที่ ๑ ตำบลห้วยเฮี้ย อำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก จัดตั้งเมื่อวันที่ ๑๙ มิ.ย. ๒๕๖๑ มีเนื้อที่ทั้งหมด ๑,๑๙๕-๓-๗๒ ไร่ พิกัดกลางแปลง UTM ๖๙๘๓๕๖E ๑๘๗๒๒๓๕N

ป่าสงวนแห่งชาติป่าป่าเนินเพิ่ม แปลงที่ ๑ เนื้อที่ทั้งหมด ๓๖๕-๑-๑๗ ไร่

ป่าสงวนแห่งชาติป่าป่าเนินเพิ่ม แปลงที่ ๒ เนื้อที่ทั้งหมด ๘๓๐-๒-๕๕ ไร่

ข้อมูลทั่วไปแปลงสาธิตโครงการธนาคารอาหารชุมชน

เนื้อที่ทั้งหมด ๑๐๐-๐-๐ ไร่ พิกัดกลางแปลง UTM ๖๙๘๘๗๘E ๑๘๗๒๓๙๕N

- พิกัดรอบแปลง (อย่างน้อย ๔ จุด)

๑	๖๙๘๓๕๖	๑๘๗๒๒๓๕
๒	๖๙๘๕๓๘	๑๘๗๒๔๙๐
๓	๖๙๘๖๒๗	๑๘๗๒๕๑๕
๔	๖๙๘๘๗๘	๑๘๗๒๓๙๕
๕	๖๙๙๒๒๔	๑๘๗๒๒๙๓
๖	๖๙๙๑๓๙	๑๘๗๒๒๐๕
๗	๖๙๘๗๖๗	๑๘๗๒๑๖๙
๘	๖๙๘๗๒๐	๑๘๗๒๒๘๕
๙	๖๙๘๔๑๙	๑๘๗๒๑๗๑

ข้อมูลสภาพป่า (ชนิดป่า ชนิดพืชพรรณที่พบ (ไม้เรือนยอดชั้นบน/เรือนยอดชั้นรอง/ไม้พื้นล่าง))

สภาพพื้นที่เป็นป่าเต็งรัง มีต้นไม้ใหญ่กระจายทั่วไป ชนิดพรรณไม้ที่พบไม้เรือนยอดชั้นบน ได้แก่ เต็ง รัง มะกอกป่า แดง เรือนยอดชั้นกลางได้แก่ มะม่วงหาวแมงวัน จั้วป่า ส้มกบ ไผ่รวก ไม้พื้นล่างได้แก่ หนามเล็บแมว บุก เป็นต้น

สรุปผลการประเมินสภาพป่าบริเวณแปลงสาธิตฯ

(...) สภาพป่าเสื่อมโทรมทั้งแปลง

(...) สภาพป่ามีเสื่อมโทรมบางส่วน คิดเป็นร้อยละ ๓๕ ของพื้นที่แปลงสาธิตฯ

(...) อื่น ๆ (ระบุ) .....

ข้อมูลการใช้ประโยชน์พื้นที่

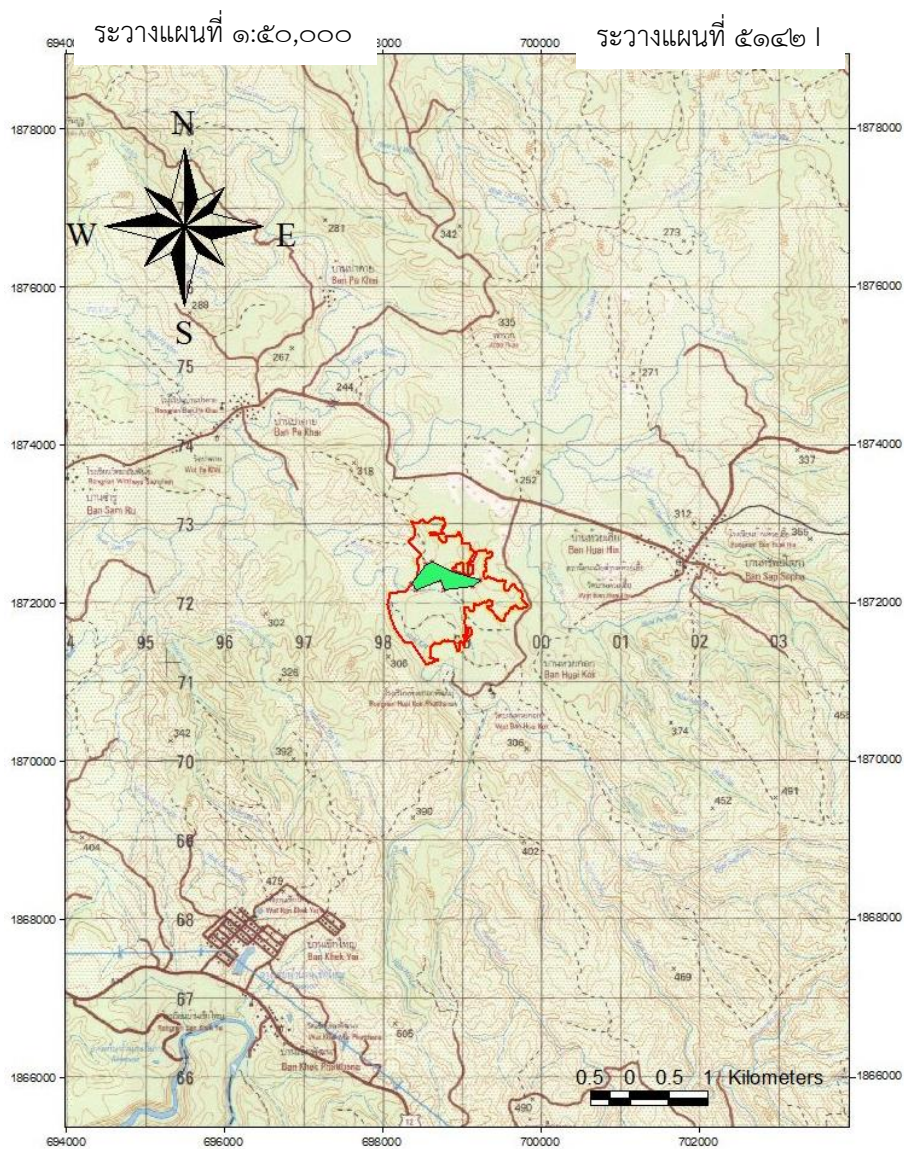
เป็นป่าชุมชนที่ชาวบ้านแก่งไฮมาใช้ประโยชน์ โดยการหาของป่า เช่น หน่อไม้ ไม้ไผ่ น้ำผึ้ง ไข่มดแดง เห็ด เป็นต้น

ลักษณะพื้นที่

ลักษณะดิน มีลักษณะเป็นดินร่วน และดินลูกรัง ความลาดชัน มีความลาดชันประมาณ ๒๕ % ของพื้นที่ ทิศด้านลาด ทิศตะวันออก อุณหภูมิเฉลี่ยรายปี (๒๙-๓๓ C) ปริมาณความชื้นสัมพัทธ์รายปี (๗๑%) ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยรายปี (๑๐๗๙.๑mm.) ความสูงจากระดับน้ำทะเล (๑๕๐ m.)

แผนที่ป่าชุมชนและแผนที่แปลงสาธิตโครงการธนาคารชุมชน มาตรฐาน ๑:๕๐,๐๐๐

แผนที่แปลงสาธิตโครงการธนาคารอาหารชุมชน แห่งที่ ๒
 ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๖ บริเวณป่าชุมชนบ้านห้วยกอก
 หมู่ที่ ๑ ตำบลห้วยไผ่ อำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก
 จำนวนเนื้อที่ ๑๐๐ ไร่

สัญลักษณ์

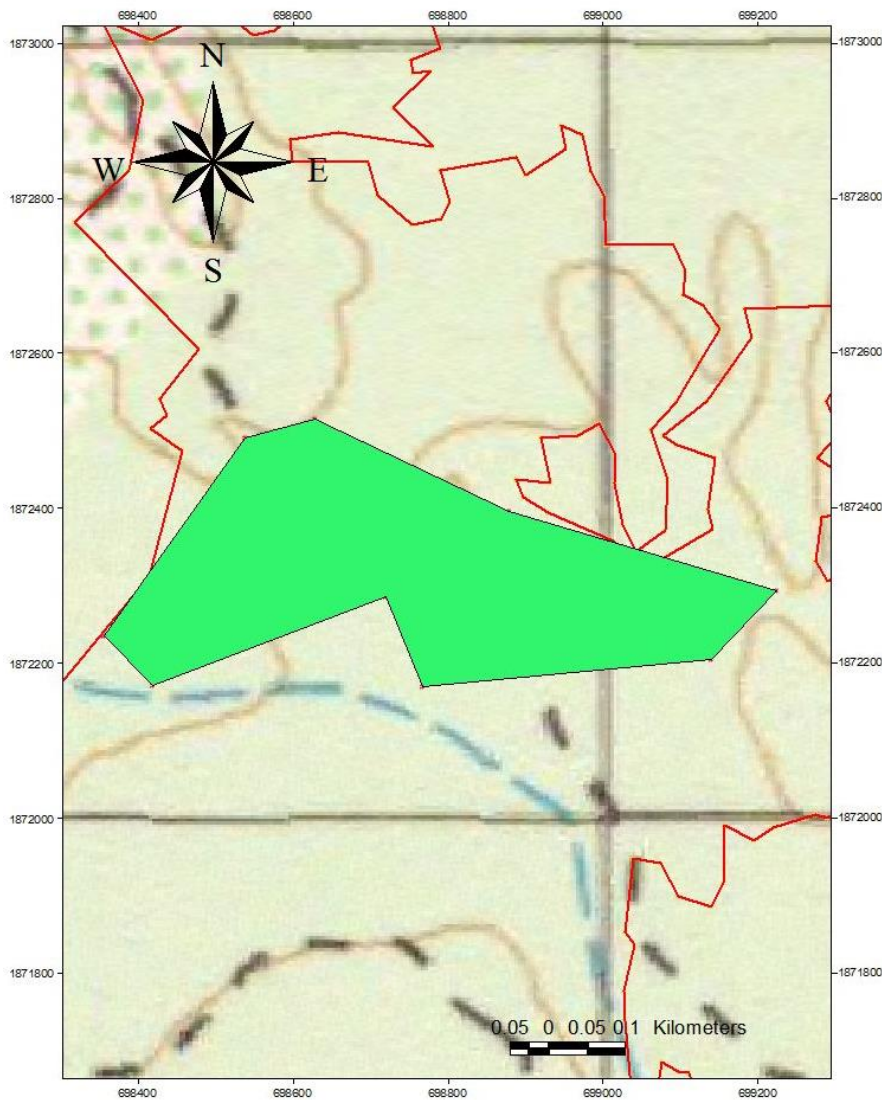
- พื้นที่ดำเนินการจัดทำแปลงสาธิตธนาคารอาหารชุมชน จำนวนเนื้อที่ ๑๐๐ ไร่
- แนวเขตป่าชุมชนบ้านห้วยกอก

แผนที่ป่าชุมชนและแผนที่แปลงสาธิตโครงการธนาคารชุมชน มาตรฐาน ๑:๔,๐๐๐

แผนที่แปลงสาธิตโครงการธนาคารอาหารชุมชน แห่งที่ ๒
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๖ บริเวณป่าชุมชนบ้านห้วยกอก
หมู่ที่ ๑ ตำบลห้วยเอี้ย อำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก
จำนวนเนื้อที่ ๑๐๐ ไร่

ระวางแผนที่ ๑:๕๐,๐๐๐

ระวางแผนที่ ๕๑๔๒ I

สัญลักษณ์

- พื้นที่ดำเนินการจัดทำแปลงสาธิตธนาคารอาหารชุมชน จำนวนเนื้อที่ ๑๐๐ ไร่
- แนวเขตป่าชุมชนบ้านห้วยกอก

๓. **คัดเลือกชนิดพันธุ์ไม้ปลูกร่วมกับชุมชน** ประสานงานการมีส่วนร่วมกับคณะกรรมการจัดการป่าชุมชน หรือเจ้าหน้าที่ป่าชุมชน หรือสมาชิกป่าชุมชน เพื่อร่วมกับพิจารณาคัดเลือกชนิดพันธุ์ไม้สำหรับปลูกในแปลงสาธิตโครงการการธนาคารอาหารชุมชน โดยเป็นชนิดพันธุ์ไม้ที่มีความเหมาะสมกับสภาพพื้นที่ปลูก และสอดคล้องกับความต้องการของชุมชนในการอนุรักษ์และหรือการใช้ประโยชน์ (เป็นกล้าไม้ชนิดไม้กินได้ ประเภทพืชอาหารพันธุ์ไม้ป่ายืนต้น พันธุ์ไม้ป่าพื้นบ้าน ไม้ใช้สอย ไม้เอนกประสงค์ เป็นต้น)

ชนิดพันธุ์ไม้ที่ปลูกร่วมกับชุมชน

๑. สัก
๒. ยางนา
๓. แดง
๔. หว้า
๕. มะไฟ
๖. ชะมวง
๗. เสม็ดชุน
๘. ตั้ว
๙. มะขามป้อม
๑๐. ชี้เหล็กบ้าน
๑๑. คอแลน
๑๒. แคนา
๑๓. ประดู่ป่า

๔. ดำเนินการจัดทำแปลงสาธิตโครงการธนาคารอาหารชุมชน ตามขั้นตอนการปฏิบัติงาน

- ภาพถ่ายผลการดำเนินงานกิจกรรมแปลงสาธิตโครงการธนาคารอาหารชุมชน

- สํารวจสภาพพื้นที่เป้าหมายจัดทําลแปลงสาธิตโครงการธนาคารอาหารชุมชน

- เตรียมพื้นที่สำหรับปลูก โดยการ ถาง เก็บ ริบ ไม่เผา

- เตรียมหลัก และปักหลักหมายปลูก

- เตรียมกล้าไม้

๕. จัดทำบัญชีรายชื่อกล้าไม้ที่ปลูกในแปลงสาธิตโครงการธนาคารอาหารชุมชนพร้อมภาพถ่ายแต่ละชนิด

บัญชีรายชื่อชนิดและจำนวนกล้าไม้ที่ปลูกในแปลงสาธิตโครงการธนาคารอาหารชุมชน
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๖

แปลง	ชนิด	จำนวน (กล้า)
แปลงที่ ๒	สัก	๑,๐๐๐
	ยางนา	๑,๐๐๐
	แดง	๑,๐๐๐
	หว้า	๘๐๐
	มะไฟ	๘๐๐
	ชะมวง	๘๐๐
	เสม็ดชุน	๘๐๐
	ติ้ว	๑,๐๐๐
	มะขามป้อม	๑,๐๐๐
	ซีเหล็กบ้าน	๘๐๐
	คอแลน	๘๐๐
	แคนา	๒๐๐
	ประดู่ป่า	๕๐
รวม	๑๓	๑๐,๐๕๐

๖. จัดทำป้ายชื่อและติดตั้งป้ายชื่อแปลงสาธิตฯ บริเวณด้านหน้าแปลงสาธิต หรือจุดเหมาะสม

ชนิดพันธุ์ไม้ที่ปลูก
แปลงสาธิตโครงการนาคารอาหารชุมชน
 บ้านชุมชนไผ่หนือ หมู่ที่ 2 ตำบลวังเดิม อำเภอหนองไผ่ จังหวัดเพชรบูรณ์
 บ้านชุมชนหัวยอด หมู่ที่ 1 ตำบลหัวฝ้าย อำเภอศรีนครินทร์ จังหวัดพิษณุโลก

แคนนา

Dolichandrone serrulata Wall. ex DC, Seem.

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

การนำไปใช้ประโยชน์

แคนนา เป็นไม้ยืนต้นขนาดเล็กถึงขนาดกลาง สูงได้ถึง 10-20 เมตร ผลอ่อนเป็นสีแดงสดแก่แล้วจะเปลี่ยนเป็นสีม่วงดำ ผลสุกจะมีสีม่วงเข้มและนุ่มอร่อย มีกลิ่นหอมอ่อนๆ มีถิ่นกำเนิดในอินเดียและจีน

การนำไปใช้ประโยชน์ ใช้รับประทานสดหรือปรุงเป็นผลไม้เชื่อม ผลสุกใช้รับประทานได้ทั้งผลอ่อนและผลแก่ มีรสหวานและเปรี้ยวเล็กน้อย

หมายเหตุ การเพาะเมล็ดในดินชำ เนื่องจากเป็นวิธีที่ง่าย สามารถทำได้เอง

ศูนย์ส่งเสริมสวนศาสตร์ชุมชนที่ 2 (เพชรบูรณ์)
สำนักงานโครงการบ้านชุมชน ถนนบ้านไผ่

ชนิดพันธุ์ไม้ที่ปลูก
แปลงสาธิตโครงการนาคารอาหารชุมชน
 บ้านชุมชนไผ่หนือ หมู่ที่ 2 ตำบลวังเดิม อำเภอหนองไผ่ จังหวัดเพชรบูรณ์
 บ้านชุมชนหัวยอด หมู่ที่ 1 ตำบลหัวฝ้าย อำเภอศรีนครินทร์ จังหวัดพิษณุโลก

คอแลน

Nephelium hypoleucum Kurz.

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

การนำไปใช้ประโยชน์

คอแลน เป็นไม้ยืนต้นขนาดกลาง ใบสีเขียว สูงประมาณ 10-20 เมตร ผลสุกจะมีสีแดงสด มีรสหวานและเปรี้ยวเล็กน้อย มีถิ่นกำเนิดในอินเดียและจีน

การนำไปใช้ประโยชน์ ใช้รับประทานสดหรือปรุงเป็นผลไม้เชื่อม ผลสุกใช้รับประทานได้ทั้งผลอ่อนและผลแก่ มีรสหวานและเปรี้ยวเล็กน้อย

หมายเหตุ การเพาะเมล็ดในดินชำ เนื่องจากเป็นวิธีที่ง่าย สามารถทำได้เอง

ศูนย์ส่งเสริมสวนศาสตร์ชุมชนที่ 2 (เพชรบูรณ์)
สำนักงานโครงการบ้านชุมชน ถนนบ้านไผ่

ชนิดพันธุ์ไม้ที่ปลูก
แปลงสาธิตโครงการนาคารอาหารชุมชน
 บ้านชุมชนไผ่หนือ หมู่ที่ 2 ตำบลวังเดิม อำเภอหนองไผ่ จังหวัดเพชรบูรณ์
 บ้านชุมชนหัวยอด หมู่ที่ 1 ตำบลหัวฝ้าย อำเภอศรีนครินทร์ จังหวัดพิษณุโลก

จี่เหล็กบ้าน

Senna siamea (Lam.) Irwin et Barneby

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

การนำไปใช้ประโยชน์

จี่เหล็กบ้าน เป็นไม้พุ่มขนาดเล็กถึงขนาดกลาง สูงได้ถึง 5-15 เมตร ผลสุกจะมีสีส้มแดง มีรสหวานและเปรี้ยวเล็กน้อย มีถิ่นกำเนิดในอินเดียและจีน

การนำไปใช้ประโยชน์ ใช้รับประทานสดหรือปรุงเป็นผลไม้เชื่อม ผลสุกใช้รับประทานได้ทั้งผลอ่อนและผลแก่ มีรสหวานและเปรี้ยวเล็กน้อย

หมายเหตุ การเพาะเมล็ดในดินชำ เพราะอาจทำได้ง่าย

ศูนย์ส่งเสริมสวนศาสตร์ชุมชนที่ 2 (เพชรบูรณ์)
สำนักงานโครงการบ้านชุมชน ถนนบ้านไผ่

ชนิดพันธุ์ไม้ที่ปลูก
แปลงสาธิตโครงการนาคารอาหารชุมชน
 บ้านชุมชนไผ่หนือ หมู่ที่ 2 ตำบลวังเดิม อำเภอหนองไผ่ จังหวัดเพชรบูรณ์
 บ้านชุมชนหัวยอด หมู่ที่ 1 ตำบลหัวฝ้าย อำเภอศรีนครินทร์ จังหวัดพิษณุโลก

มะขามป้อม

Phyllanthus emblica Linn.

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

การนำไปใช้ประโยชน์

มะขามป้อม เป็นไม้ยืนต้นขนาดเล็กถึงขนาดกลาง สูงได้ถึง 8-20 เมตร ผลสุกจะมีสีเขียว มีรสเปรี้ยวเล็กน้อย มีถิ่นกำเนิดในอินเดียและจีน

การนำไปใช้ประโยชน์ ใช้รับประทานสดหรือปรุงเป็นผลไม้เชื่อม ผลสุกใช้รับประทานได้ทั้งผลอ่อนและผลแก่ มีรสเปรี้ยวเล็กน้อย

หมายเหตุ การเพาะเมล็ดในดินชำ เพราะอาจทำได้ง่าย

ศูนย์ส่งเสริมสวนศาสตร์ชุมชนที่ 2 (เพชรบูรณ์)
สำนักงานโครงการบ้านชุมชน ถนนบ้านไผ่

๔.๓ กิจกรรมส่งเสริมระบบวนเกษตรบนพื้นที่เกษตรกร

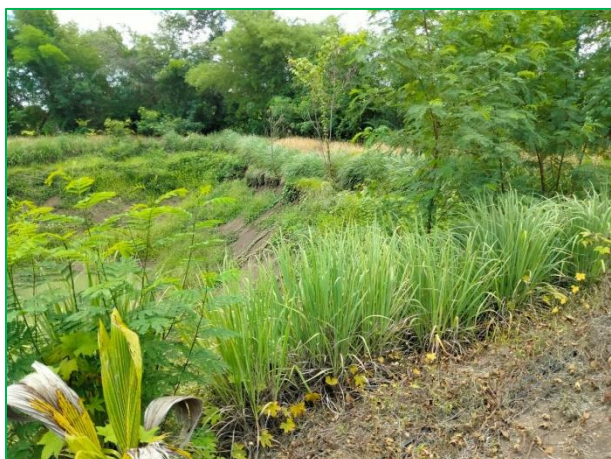
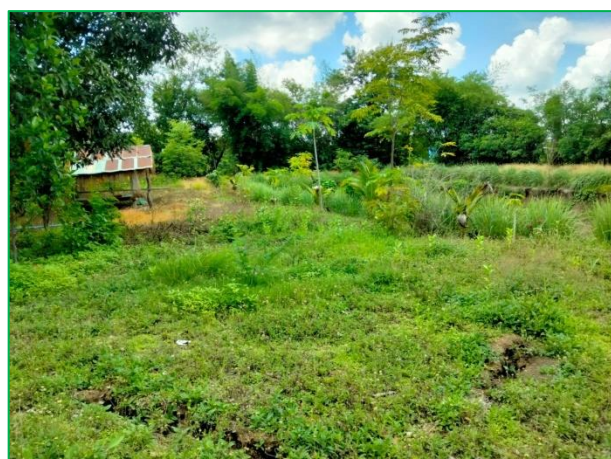
๑) แนะนำ ให้ความรู้ ความเข้าใจแก่เกษตรกรในหมู่บ้านเป้าหมายกิจกรรมจัดทำแปลงสาธิตโครงการธนาคารอาหารชุมชน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๖ ในเขตพื้นที่รับผิดชอบของศูนย์ส่งเสริมวนศาสตร์ชุมชน เกี่ยวกับการจัดทำระบบวนเกษตร และเชิญชวนให้เกษตรกรเข้าร่วมโครงการฯ โดยใช้พื้นที่ของเกษตรกรไม่ต่ำกว่า ๕ ไร่ (รายเดียวหรือหลายรายรวมกัน) เป็นพื้นที่ดำเนินการวิเคราะห์สภาพพื้นที่ สภาพดิน เพื่อเป็นข้อมูลประกอบการคัดเลือกชนิดพันธุ์ไม้ปลูกที่มีความเหมาะสมกับ

ภาพเจ้าหน้าที่ศูนย์ฯ แนะนำ ให้ความรู้ ความเข้าใจแก่เกษตรกรในหมู่บ้านเป้าหมาย

๒) ร่วมกับเกษตรกรผู้เข้าร่วมกิจกรรมส่งเสริมระบบวนเกษตรบนพื้นที่เกษตรกรทำการวิเคราะห์สภาพพื้นที่ สภาพดิน เพื่อเป็นข้อมูลประกอบการคัดเลือกชนิดพันธุ์ไม้ปลูกที่มีความเหมาะสมกับสภาพพื้นที่ และส่งเสริมให้เกิดความยั่งยืนในการใช้ประโยชน์ที่ดิน พร้อมรายงานผลการวิเคราะห์สภาพพื้นที่และชนิดพันธุ์ไม้ที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ปลูกหรือที่สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน

ภาพประกอบการดำเนินงาน

๓) จัดซื้อหรือจัดหาพันธุ์ไม้สนับสนุนเกษตรกรตาม โดยเป็นไม้ป่ายืนต้น ไม้กินได้ ไม้ผล ไม้มีค่าทางเศรษฐกิจ ไม้ใช้สอย ไม้เอนกประสงค์ ขนาดความสูงไม่น้อยกว่า ๓๐ เซนติเมตร จำนวนไม่น้อยกว่า ๒๕ ต้นต่อไร่ ที่มีความเหมาะสมกับสภาพพื้นที่ปลูก และสอดคล้องกับความต้องการของเกษตรกร โดยคำนึงถึงความเหมาะสมตามหลักวนเกษตรแบบผสมผสาน ทั้งนี้เป็นไปตามหลักการใช้ประโยชน์ที่ดินอย่างยั่งยืน เพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ และเพิ่มความหลากหลายในพื้นที่

ภาพประกอบพันธุ์ไม้สนับสนุนเกษตรกร

มะขามเทศจัมโบ้

มะม่วงน้ำดอกไม้

ภาพประกอบพันธุ์ไม้สนับสนุนเกษตรกร (ต่อ)

เงาะโรงเรียน

ทุเรียนหมอนทอง

ภาพประกอบพันธุ์ไม้สนับสนุนเกษตรกร (ต่อ)

มะนาวไร้เมล็ด

มะม่วงโชคอนันต์

ภาพประกอบพันธุ์ไม้สนับสนุนเกษตรกร (ต่อ)

ฝรั่งไร่เมทีด

มะพร้าวน้ำหอม

ภาพประกอบพันธุ์ไม้สนับสนุนเกษตรกร (ต่อ)

ขนนทองประเสริฐ

๔) จัดทำข้อมูลรายชื่อ ที่อยู่ ของเกษตรกร และบัญชีรายชื่อชนิดและจำนวนกล้าไม้ที่สนับสนุน

ชื่อ นายสุภาพ โกฏหอม
 ที่อยู่ บ้านไร่เหนือ เลขที่ ๗๐ หมู่ ๒
 ตำบลบัววัฒนา อำเภอหนองไผ่ จังหวัดเพชรบูรณ์
 จำนวนพื้นที่แปลงเกษตรกร ๔ ไร่ ๑ งาน - ตารางวา
พิกัดพื้นที่แปลงเกษตรกร

E	N
๑. ๗๑๓๔๙๗	๑๗๖๓๒๐๐
๒. ๗๑๓๕๗๒	๑๗๖๓๒๑๖
๓. ๗๑๓๕๘๗	๑๗๖๓๑๘๒
๔. ๗๑๓๔๘๙	๑๗๖๓๑๓๕

๕) สนับสนุนวัสดุการเกษตรในการดำเนินการ เช่น ปุ๋ย โพลิมอร์ วัสดุปรับปรุงดิน รวมทั้งให้คำแนะนำ ความรู้ เทคนิค ทางวิชาการที่เกี่ยวข้อง

๖) ประสานและติดตามงาน โดยร่วมกับเกษตรกรติดตามผลการปลูก และพบปะกับเกษตรกรอย่างต่อเนื่อง

ภาพการดำเนินงาน

ภาพการดำเนินงาน

๔.๔ กิจกรรมศึกษาทางวิชาการด้านวนศาสตร์ชุมชน

ดำเนินการศึกษาทางวิชาการด้านวนศาสตร์ชุมชน เรื่อง การพัฒนาป่าชุมชนต้นแบบตามแนวทาง

BCG Model

บทคัดย่อ

รายงานการศึกษาวิชาการด้านวนศาสตร์ชุมชน เรื่อง การพัฒนาป่าชุมชนต้นแบบตามแนวทาง BCG Model ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๖ โดยได้ดำเนินการในพื้นที่ป่าชุมชนบ้านศรีเจริญ หมู่ที่ ๒ ตำบลทับยายเชียง อำเภอพรหมพิราม จังหวัดพิษณุโลก มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาข้อมูลเพื่อศึกษารูปแบบโมเดลเศรษฐกิจ BCG และนำมาประยุกต์ใช้เป็นแนวทางในการเสนอแนะชุมชนด้านการจัดทำแผนปฏิบัติการขับเคลื่อนโมเดลเศรษฐกิจ BCG บนฐานความยั่งยืนของการใช้ทรัพยากร ชุมชนมีวิถีชีวิตที่ยั่งยืนสำหรับเป็นต้นแบบในพื้นที่ป่าชุมชน และศึกษากระบวนการของกลุ่มสมาชิกป่าชุมชน ในการบริหารจัดการผลผลิตหรือบริการจากป่าชุมชน เพื่อลดรายจ่าย สร้างรายได้จากป่าชุมชน ตลอดจนความต้องการในการพัฒนาต่อยอดเพื่อจัดทำข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาป่าชุมชนเพื่อสร้างรายได้ ให้เกิดความยั่งยืนในอนาคตและสามารถเป็นต้นแบบ และนำไปประยุกต์ใช้กับพื้นที่อื่น ๆ ที่มีบริบทใกล้เคียงได้

ผลการศึกษาพบว่า การดำเนินงานของกลุ่มวิสาหกิจปลูกและแปรรูปสมุนไพรทับยายเชียง สามารถเพิ่มปริมาณการผลิต และเป็นการส่งเสริมการสร้างงาน สร้างอาชีพให้กับประชาชนในพื้นที่บ้านศรีเจริญ อีกทั้งสามารถปรับปรุงรูปแบบบรรจุภัณฑ์ของผลิตภัณฑ์และศึกษาการเก็บรักษาผลิตภัณฑ์ เพื่อยืดอายุผลิตภัณฑ์ให้ยาวนานและสามารถตอบสนองต่อความต้องการของกลุ่มผู้บริโภค ตลอดจนมีการพัฒนารูปแบบการตลาดเพื่อเพิ่มช่องทางการจำหน่ายของผลิตภัณฑ์ที่หลากหลายขึ้น และยกระดับเป็นผลิตภัณฑ์ OTOP ที่สามารถเป็นต้นแบบ และนำไปประยุกต์ใช้กับพื้นที่อื่น ๆ ที่มีบริบทใกล้เคียงได้

สำหรับการพัฒนาต่อยอดผลิตภัณฑ์สมุนไพรเป็นรูปแบบการพัฒนานวัตกรรมเพื่อสังคม ที่ตอบโจทย์การแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจฐานราก โดยเฉพาะการพัฒนารูปแบบการดำเนินธุรกิจของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน เพื่อยกระดับและพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันเชิงพาณิชย์ อีกทั้งยังสามารถสร้างรายได้ให้แก่เกษตรกรผู้ปลูกสมุนไพรทั้งในชุมชนและชุมชนใกล้เคียง เป็นนวัตกรรมเพื่อสังคมที่สามารถเป็นต้นแบบภายใต้แนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจหมุนเวียน และสามารถขยายผลไปยังพื้นที่อื่น ๆ ได้

และนอกจากนี้ผู้วิจัยยังพบว่า การดำเนินโครงการนวัตกรรมทางสังคมกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเพื่อการพัฒนาผลิตภัณฑ์สู่การแข่งขันเชิงพาณิชย์ภายใต้แนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy) มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาต่อยอดผลิตภัณฑ์สมุนไพร ของกลุ่มวิสาหกิจปลูกและแปรรูปสมุนไพรทับยายเชียง ภายใต้แนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy) ส่งเสริมและพัฒนารูปแบบการดำเนินธุรกิจกลุ่มวิสาหกิจมีผู้นำกลุ่มและคณะกรรมการที่มีความพร้อมที่จะพัฒนาตนเอง ทว่าประเด็นที่ยังขาดอยู่ เช่น ขาดอุปกรณ์ที่จำเป็นซึ่งต้องใช้งบประมาณอยู่มาก ที่มีผลต่อการสร้างขีดความสามารถให้กับชุมชนโดยการให้ชุมชนพัฒนาผลิตภัณฑ์ของชุมชนด้วยตนเอง ใช้วัตถุดิบที่มีอยู่ในชุมชน ทำให้สมาชิกกลุ่มเห็นความสำคัญของการนำทรัพยากรในชุมชนมาใช้ประโยชน์ และยังคงต้องเสริมในเรื่องของการวิจัย พัฒนา และนวัตกรรมด้านผลิตภัณฑ์ เพื่อต่อยอดและพัฒนาแนวทางของผลิตภัณฑ์ต่อไป

บทที่ ๑

บทนำ

๑. ที่มาและความสำคัญของปัญหา

ประเทศไทยเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ (เฉลี่ย ๓% ต่อปี) ประเทศเทศมีรายได้ระดับปานกลาง ประเทศไทยมีความเหลื่อมล้ำ ไม่มีการใช้เทคโนโลยี/นวัตกรรมมาใช้มากนัก ยังเป็นแบบทำมากได้น้อย รัฐบาลจึงได้กำหนดให้เศรษฐกิจ BCG เป็นวาระแห่งชาติ และ ครม.มีมติ เมื่อวันที่ ๑๘ ก.พ. ๒๕๖๔ เห็นชอบแผนปฏิบัติการด้านการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศด้วยโมเดลเศรษฐกิจ BCG เป็นต้น

BCG Model เป็นการพัฒนาเศรษฐกิจแบบองค์รวม ที่จะพัฒนาเศรษฐกิจ ๓ มิติไปพร้อมกัน ได้แก่ เศรษฐกิจชีวภาพ (Bioeconomy) ระบบเศรษฐกิจชีวภาพ มุ่งเน้นการใช้ทรัพยากรชีวภาพเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่ม โดยเน้นการพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์มูลค่าสูง เชื่อมโยงกับ เศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy) คำนึงถึงการนำวัสดุต่าง ๆ กลับมาใช้ประโยชน์ให้มากที่สุด และทั้ง ๒ เศรษฐกิจนี้ อยู่ภายใต้เศรษฐกิจสีเขียว (Green Economy) ซึ่งเป็นการพัฒนาเศรษฐกิจที่ไม่ได้มุ่งเน้นเพียงการพัฒนาเศรษฐกิจเท่านั้น แต่ต้องพัฒนาควบคู่ไปกับการพัฒนาสังคมและการรักษาสิ่งแวดล้อมได้อย่างสมดุลให้เกิดความมั่นคงและยั่งยืนไปพร้อมกัน โดยเปลี่ยนข้อได้เปรียบที่ไทยมีจากความหลากหลายทางชีวภาพและวัฒนธรรม ให้เป็นความสามารถในการแข่งขันด้วยนวัตกรรม เพื่อให้เกิดเศรษฐกิจ BCG ที่เติบโต แข่งขันได้ในระดับโลก เกิดการกระจายรายได้ลงสู่ชุมชน ลดความเหลื่อมล้ำ ชุมชนเข้มแข็ง มีความเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมและการพัฒนาที่ยั่งยืน

ทั้งนี้ คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบเมื่อวันที่ ๑๙ มกราคม ๒๕๖๔ ให้การขับเคลื่อนการพัฒนาเศรษฐกิจชีวภาพ เศรษฐกิจหมุนเวียน เศรษฐกิจสีเขียว (Bio-Circular-Green Economy : BCG Model) : โมเดลเศรษฐกิจสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน เป็นวาระแห่งชาติ ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๖๕ เป็นต้นไป และให้คณะกรรมการบริหารการพัฒนาเศรษฐกิจชีวภาพ-เศรษฐกิจหมุนเวียน-เศรษฐกิจสีเขียว (Bio-Circular-Green Economy : BCG Model) พิจารณากำหนดและดำเนินแผนงาน/โครงการต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับแผนปฏิบัติการด้านการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศไทยด้วยโมเดลเศรษฐกิจ BCG พ.ศ. ๒๕๖๔ – ๒๕๗๐ ซึ่งกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมได้จัดทำแผนปฏิบัติการด้านการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศไทยด้วยโมเดลเศรษฐกิจ BCG พ.ศ. ๒๕๖๔ – ๒๕๗๐ เสร็จสิ้นเป็นที่เรียบร้อยแล้ว

นโยบายการขับเคลื่อนประเทศไทยด้วยโมเดลเศรษฐกิจ BCG Model (เศรษฐกิจชีวภาพ-เศรษฐกิจหมุนเวียน-เศรษฐกิจสีเขียว) เพื่อประโยชน์ในการแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจระดับฐานราก พัฒนาไปสู่สังคมคาร์บอนต่ำ และสอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งป่าชุมชนมีจุดเด่นและมีศักยภาพสามารถเข้ามาร่วมขับเคลื่อนประเทศไทยไปสู่เศรษฐกิจ BCG Model ได้ โดยการที่ชุมชนช่วยกันดูแลรักษาป่าจนมีความอุดมสมบูรณ์ และชุมชนก็ได้รับประโยชน์จากป่า ผลผลิต ผลิตภัณฑ์ และบริการจากป่าชุมชน สามารถสร้างเศรษฐกิจชุมชน และนับว่าเป็นเศรษฐกิจระดับฐานรากที่มีความสมดุลและยั่งยืน

ประกอบกับแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ แผนการปฏิรูปประเทศ แผนแม่บททรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ระยะ ๒๐ ปี หัวข้อ การขับเคลื่อนโมเดลเศรษฐกิจแบบใหม่ (BCG Model) และประเด็นข้อสั่งการ การดำเนินงานเพื่อขับเคลื่อนการสร้างเศรษฐกิจ (รายได้) ระดับชุมชน/ครัวเรือน จากฐานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และการส่งเสริมอาชีพ สร้างรายได้ในพื้นที่ป่าชุมชน โดยให้กรมป่าไม้ ดำเนินการมุ่งสร้างการมีส่วนร่วมและสร้างรายได้ให้แก่ป่าชุมชน

๒. วัตถุประสงค์

๒.๑ เพื่อศึกษารูปแบบโมเดลเศรษฐกิจ BCG และนำมาประยุกต์ใช้เป็นแนวทางในการเสนอแนะชุมชนด้านการจัดทำแผนปฏิบัติการขับเคลื่อนโมเดลเศรษฐกิจ BCG บนฐานความยั่งยืนของการใช้ทรัพยากรชุมชนมีวิถีชีวิตที่ยั่งยืนสำหรับเป็นต้นแบบในพื้นที่ป่าชุมชน

๒.๒ เพื่อศึกษากระบวนการของกลุ่มสมาชิกป่าชุมชน ในการบริหารจัดการผลผลิตหรือบริการจากป่าชุมชน เพื่อลดรายจ่าย สร้างรายได้จากป่าชุมชน ตลอดจนความต้องการในการพัฒนาต่อยอด

๒.๓ เพื่อจัดทำข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาป่าชุมชนเพื่อสร้างรายได้

๓. พื้นที่ศึกษา

ป่าชุมชนบ้านศรีเจริญ หมู่ที่ ๒ ตำบลทับยายเชียง อำเภอพรหมพิราม จังหวัดพิษณุโลก

๔. ประโยชน์ที่จะได้รับ

๔.๑ มีแผนปฏิบัติการขับเคลื่อนโมเดลเศรษฐกิจ BCG ร่วมกับชุมชน และสามารถขยายผลไปสู่ชุมชนอื่น

๔.๒ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีฐานข้อมูลในการส่งเสริมการขับเคลื่อนแผนปฏิบัติการฯ

๔.๓ สามารถจัดความยากจนและความเหลื่อมล้ำ ของประชาชนในพื้นที่ บนฐานทรัพยากรมีความยั่งยืน

บทที่ ๒

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิด BCG กับการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน

BCG Model เป็นการพัฒนาเศรษฐกิจรูปแบบใหม่ ที่เน้นการพัฒนาเศรษฐกิจให้เติบโตแบบก้าวกระโดดไปพร้อมกับการพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม และเกิดการพัฒนาในทุกภาคส่วนของสังคมบนฐานการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยโมเดลดังกล่าวมีความสอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ที่ส่งเสริมการเติบโตโดยไม่ละทิ้งคนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งของสังคม ทั้งนี้ ประเทศไทยได้ตั้งเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนภายใน ๒๐ ปี ตามช่วงระยะเวลาของยุทธศาสตร์ชาติ ที่จะสามารถสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าและผลิตภัณฑ์ทางเกษตร และลดการใช้ทรัพยากรอย่างสิ้นเปลือง ตลอดจนการเน้นให้ประชาชนทุกกลุ่ม โดยเฉพาะกลุ่มประชาชนฐานรากให้มีคุณภาพชีวิตและดำรงชีพได้ด้วยความยั่งยืน

BCG กับการพัฒนาเศรษฐกิจฐานราก

ประเทศไทยให้ความสำคัญกับการพัฒนาประเทศเพื่อมุ่งสู่การบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) ของสหประชาชาติ ซึ่งเป็นแนวทางที่เหมาะสมกับประเทศไทย เนื่องจากในอดีตที่ผ่านมาประเทศไทยเร่งพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้าทัดเทียมกับนานาประเทศ โดยเน้นภาคการผลิตเพื่อส่งออกและส่งเสริมภาคอุตสาหกรรมให้ขยายตัวเพิ่มขึ้น แต่กลับละเลยการพัฒนาฐานรากของสังคม โดยเฉพาะสังคมเกษตรกรรม ซึ่งเป็นกลุ่มคนส่วนใหญ่ของประเทศ ปัญหาดังกล่าวได้สะท้อนให้เห็นอย่างชัดเจนจากปัญหาเศรษฐกิจถดถอย ปัญหาความเหลื่อมล้ำ และปัญหาคุณภาพชีวิตของประชาชนที่นับวันยิ่งลดน้อยถอยลง ดังนั้น ประเทศไทยจึงเริ่มเปลี่ยนทิศทางการพัฒนาประเทศนับตั้งแต่แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๘ โดยเน้นคนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา และเปลี่ยนกระบวนการพัฒนาแบบ “แยกส่วน” เป็น “การพัฒนาแบบองค์รวม” และนับตั้งแต่แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๙ เรื่อยมา ประเทศไทยจึงเริ่มให้ความสำคัญกับ “หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” เป็นปรัชญานำทางในการพัฒนาประเทศสู่ความสมดุล (สรรเสริญ วงศ์ชะอุ่ม, ๒๕๕๔) และเริ่มกล่าวถึงการพัฒนาเศรษฐกิจ ไปพร้อมกับการพัฒนาทางด้านสังคมและสิ่งแวดล้อมร่วมด้วย ก็เพื่อพัฒนาประเทศให้เกิดความยั่งยืน และประชาชนมีความอยู่ดีกินดีในทุกภาคส่วนของสังคม ด้วยเหตุนี้การพัฒนาฐานรากของสังคมจึงนับเป็นพื้นฐานสำคัญของการพัฒนาประเทศให้มีความเจริญรุ่งเรืองและประชาชนมีความยั่งยืนในการดำรงชีวิตแม้ว่าการพัฒนาประเทศจะมีการปรับเปลี่ยนเป้าหมายและแนวทางมาอย่างต่อเนื่อง

BCG กับการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนให้ยั่งยืน

ในการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากโดยนำแนวคิดของ BCG Model มาประยุกต์ใช้ คือมุ่งเน้นการสร้าง ความเข้มแข็งให้คนในชุมชน สามารถคิดต่อยอดวัตถุดิบของท้องถิ่นได้เองจากทุนหรือจุดแข็งที่แต่ละพื้นที่ โดยการปรับโครงสร้างและเสริมสร้างเศรษฐกิจฐานรากให้มีความเข้มแข็งสามารถพึ่งตนเอง ช่วยเหลือเอื้อเฟื้อซึ่งกันและกัน ตลอดจนดำรงชีวิตอย่างยั่งยืนนั้น ดูจะสอดคล้องกับแนวทางของเศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy) เป็นหลัก กล่าวคือ เศรษฐกิจหมุนเวียน เป็นระบบเศรษฐกิจที่มีการวางแผนให้ทรัพยากรในระบบ

การผลิตทั้งหมดสามารถกลับคืนสู่สภาพเดิมและนำกลับมาใช้ใหม่ได้ เพื่อรับมือกับปัญหาการขาดแคลนทรัพยากรในอนาคต ที่จะมีความต้องการใช้ทรัพยากรเพื่อการผลิตเพิ่มมากขึ้นจากการขยายตัวทางเศรษฐกิจและความต้องการสินค้าและบริการของผู้บริโภค ดังนั้นเศรษฐกิจหมุนเวียน จึงมุ่งเน้นการคงคุณค่าผลิตภัณฑ์ให้นานที่สุด ส่งเสริมการใช้ซ้ำ สร้างของเสียในปริมาณที่ต่ำที่สุด และให้ความสำคัญกับการจัดการของเสียจากการผลิตและบริโภค ด้วยการนำวัตถุดิบที่ผ่านการผลิตและบริโภคแล้วเข้าสู่กระบวนการผลิตใหม่ ซึ่งต่างจากระบบเศรษฐกิจแบบดั้งเดิมที่เน้นการใช้ทรัพยากร การผลิตและการสร้างของเสียในรูปแบบเศรษฐกิจที่เป็นเส้นตรง (Linear Economy) (TRIS Academy Club, ๒๕๖๒)

แนวทางในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ กลุ่มวิสาหกิจชุมชน สู่การแข่งขันเชิงพาณิชย์

สังคมในศตวรรษที่ ๒๑ มีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างมากทั้งในประเทศไทยรวมถึงประเทศอื่น ๆ ไม่ว่าจะเป็น การเปลี่ยนแปลงทางด้านวิทยาศาสตร์ สังคมและเทคโนโลยี ภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์และความเปลี่ยนแปลงต่างๆ ที่เกิดขึ้นกับสังคมไทยในปัจจุบัน ที่กำลังเผชิญกับปัญหาวิกฤตทางเศรษฐกิจ และประชาชนทุกระดับ ประสบปัญหา ต่างๆ ปัญหาที่สำคัญคือเกิดจากประชาชนในระดับรากหญ้าซึ่งเป็นคนกลุ่มใหญ่ของประเทศ รัฐบาลได้มองเห็น ความสำคัญของปัญหานี้จึงได้มีการพัฒนาประเทศที่เน้นไปที่การส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนในประเทศ ‘อยู่ดีกินดี มีอาชีพและรายได้รวมทั้งมีสุขภาพร่างกายที่ดี’ มีการส่งเสริมผ่านทางโครงการต่างๆ โดยมีหน่วยงานของรัฐ เป็นผู้กำกับดูแล อาทิ โครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์เพื่อให้แต่ละชุมชนได้นำเอาภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการพัฒนาสินค้า เพื่อเพิ่มรายได้ อีกทั้งยังมีการดำเนินงานที่สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติที่มุ่งเน้นไปที่กระบวนการพัฒนาชุมชนเพื่อเป็นการสร้างเครือข่าย ภายใต้ภูมิปัญญาท้องถิ่นและวัฒนธรรมไทย เพื่อสร้างสินค้าให้มีคุณภาพและมีมูลค่าสูง (สำนักงานพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, ๒๕๖๑)

นวัตกรรมเพื่อสังคมกับการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน

เมื่อก้าวถึงการพัฒนาประเทศให้มีความยั่งยืน แนวทางหนึ่งที่มีมักจะมาพร้อมกับความยั่งยืนนั้นคือคำว่า “นวัตกรรม” โดยทั่วไปแล้วนวัตกรรมมักจะมี ความหมายในแง่ของการใช้องค์ความรู้หรือความคิดสร้างสรรค์ในการสร้างหรือเปลี่ยนแปลงไปสู่สิ่งใหม่ ที่ส่งผลประโยชน์และคุณค่าต่อสังคมในวงกว้าง โดยนวัตกรรมเปรียบเสมือนกลไกในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจและสังคมอย่างก้าวกระโดด โดยเฉพาะในภาคธุรกิจและภาคอุตสาหกรรมของประเทศ อีกทั้งนวัตกรรมเป็นคำที่ใช้กันอย่างแพร่หลายโดยเฉพาะในภาครัฐ เนื่องจากได้รับการบรรจุอยู่ในยุทธศาสตร์หลักและนโยบายของรัฐบาล จึงเห็นถึงการกระตุ้นให้ภาคการผลิตต่าง ๆ นำนวัตกรรมเข้ามาปรับใช้เพื่อผลักดันความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ และเป็นความหวังที่จะทำให้ประเทศไทยสามารถก้าวผ่านกับดักรายได้ปานกลาง (กฤตยา สังข์เกษม และคณะ, ๒๕๖๐) อย่างไรก็ตาม นวัตกรรมไม่ได้เน้นแค่ในเชิงผลผลิตทางวิทยาศาสตร์ การใช้เทคโนโลยีขั้นสูงในการประดิษฐ์คิดค้นเพื่อผลิตสินค้าและบริการ หรือให้ความสำคัญเฉพาะในเชิงเศรษฐกิจเท่านั้น เพราะนอกจากมุมมองของนวัตกรรมในเชิงการพัฒนาเศรษฐกิจแล้ว ความยั่งยืนนั้นจะเกิดขึ้นได้ก็ต้องพัฒนารากฐานทางสังคมให้แข็งแรงด้วย เพราะทั้งสองปัจจัยนั้นต้องถูกพัฒนาควบคู่กันให้เกิดความสมดุล

เอกสารงานวิจัยเกี่ยวกับ การพัฒนาผลิตภัณฑ์ของวิสาหกิจชุมชน

การศึกษาการขับเคลื่อนเศรษฐกิจฐานรากในเชิงพื้นที่อย่างยั่งยืนงานแรกคือ การศึกษาของ หทัยชนก คตะสมบุรณ์ (๒๕๖๓) ศึกษาการขับเคลื่อนเศรษฐกิจฐานรากของชุมชนตำบลเนินศาลา พบว่า มีการส่งเสริมและพัฒนากลไกโครงสร้างการดูดซับมูลค่าทางเศรษฐกิจและการกระจายรายได้กลับสู่ชุมชน เพื่อสร้างการเติบโตและการหมุนเวียนของเศรษฐกิจฐานราก ผ่านการรวมตัวของสมาชิกในชุมชนและกระบวนการมีส่วนร่วมจากภาคส่วนต่าง ๆ อาทิ สหกรณ์ ร้านค้าชุมชน วิสาหกิจชุมชน และวิสาหกิจหรือกิจการเพื่อสังคม ที่ส่งเสริมการถือหุ้นโดยสมาชิกในชุมชน เพื่อให้ผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นตกกลับสู่สมาชิกรวมทั้งการพัฒนาช่องทางและศูนย์กลางตลาดสินค้าชุมชน โดยครอบคลุมถึงช่องทางตลาดออนไลน์และช่องทางตลาดอื่น ๆ โดยปัจจัยสำคัญที่ทำให้ชุมชนประสบผลสำเร็จในการพึ่งพาตนเองอย่างยั่งยืนใน คือ ๑) ชุมชนมีศักยภาพด้านทรัพยากร เช่น วัฒนธรรมและวิถีชุมชนที่ชุมชนมีความต้องการสร้างคุณค่า มูลค่า ควบคู่กับการอนุรักษ์สืบสาน วัฒนธรรม และร่วมตัดสินใจลงมติที่จะดำเนินการตามแนวทางที่ชุมชนเห็นสมควร ๒) ชุมชนมีผู้นำองค์กร ชุมชนที่มีวิสัยทัศน์ มีความรู้ และมีความเข้มแข็ง และประสานความร่วมมือในแง่การพัฒนาความร่วมมือในการบริหารจัดการตนเอง รวมทั้งหาแนวทางส่งเสริมจากภายนอกชุมชน เช่น นโยบายรัฐที่เข้ามาสนับสนุน การส่งเสริมภาคการตลาด การเชื่อมโยงแหล่งทุนจากภายนอก รวมทั้งการส่งเสริมด้านสินค้าออนไลน์ เป็นต้น ๓) ศักยภาพด้านการจัดการตนเอง เปิดโอกาสให้สมาชิกในชุมชนได้มีส่วนร่วมในการคิด การวางแผน การทำกิจกรรม การติดตามประเมินผล การเรียนรู้และรับประโยชน์ร่วมกันในการพัฒนาชุมชนในด้านต่าง ๆ รวมถึงมีการกำหนดมีกฎเกณฑ์ กติการ่วมกันของคนในชุมชน จึงทำให้สามารถกำกับดูแลให้เป็นไปตามกติกาที่วางไว้ เช่น การจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านภายในชุมชน โดยการแต่งตั้งคณะกรรมการในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน มีหน้าที่รับผิดชอบดำเนินการโครงการ คณะผู้รับผิดชอบการเบิกจ่ายเงินและการทำบัญชีของกองทุน คณะผู้รับผิดชอบในการจัดซื้อจัดจ้าง และคณะผู้รับผิดชอบการตรวจสอบและประเมินผลโครงการ นอกจากนี้ กองทุนหมู่บ้านได้แต่งตั้งอาสาทำหน้าที่ติดตามและตรวจสอบการดำเนินงานและรายงานผลการดำเนินโครงการให้หน่วยงานเป็นธรรม โปร่งใส

ประเทศไทยเป็นประเทศกำลังพัฒนาโดยมีการดำเนินนโยบายสร้างองค์ความรู้แก่ประชาชนในระดับต่างๆโดยเน้นการพัฒนาศักยภาพของประชาชนผ่านนโยบายการศึกษาและการพัฒนาคุณภาพชีวิต โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการดำเนินงานพัฒนาคุณภาพชีวิต โดยเริ่มมีการพัฒนาทักษะการประกอบอาชีพเพื่อให้ประชาชนที่ว่างงานตลอดจนผู้ประกอบการอาชีพอิสระสามารถดำเนินการได้ และรัฐบาลได้มุ่งส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในชุมชน ประกอบกับการมุ่งสร้างความเข้มแข็งของคนในชุมชนท้องถิ่นต่าง ๆ อันเป็นฐานรากของระบบเศรษฐกิจของประเทศ ให้เป็นการรวมกลุ่ม และสร้างความเข้มแข็งในการดำเนินงานโดยมีหน่วยงานภาครัฐ สนับสนุนการดำเนินงานส่งเสริมการประกอบการด้านต่างๆ รวมทั้งการพัฒนาการรวมกลุ่มอาชีพเพื่อสร้างความเข้มแข็งในชุมชน เป็นการจัดตั้งกลุ่มวิสาหกิจชุมชนภายใต้พระราชบัญญัติส่งเสริมกล่าวคือวิสาหกิจชุมชนที่มีหน่วยงานรองรับตามพระราชบัญญัติ คือ คณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนเพื่อดำเนินงานพัฒนากิจการวิสาหกิจชุมชน แต่ทว่าการดำเนินการของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนที่ได้รับการจดทะเบียน และมีการดำเนินงานผลิตสินค้าและผลิตภัณฑ์ออกสู่ตลาด ทั้งในระดับภูมิภาคและระดับประเทศยังไม่สามารถ

แข่งขันทางการตลาดกับผลิตภัณฑ์ประเภทเดียวกันที่ผลิตโดยภาคเอกชน ทั้งนี้สาเหตุหนึ่งมาจากการไม่ได้
รับการรับรองคุณภาพในตัวผลิตภัณฑ์ จึงส่งผลให้สินค้าและผลิตภัณฑ์ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนขาดความ
น่าเชื่อถือในการเลือกใช้ซึ่งนำไปสู่ปัญหาด้านการตลาดตามมา อย่างไรก็ตามก็ได้มีวิสาหกิจชุมชนจำนวนไม่
น้อยที่พยายามพัฒนาผลิตภัณฑ์ของวิสาหกิจชุมชนของตนเพื่อเพิ่มขีดความสามารถเชิงพาณิชย์ภายใต้การ
สนับสนุนจากหน่วยงานภายนอกที่หลากหลาย ทั้งภาครัฐและมหาวิทยาลัยที่ช่วยส่งเสริมศักยภาพในชุมชนอัน
จะนำมาสู่การสร้างรายได้แก่คนในพื้นที่และท้องถิ่นซึ่งจะเกิดเป็นความยั่งยืนต่อไป

บทที่ ๓

วิธีการศึกษา

๑. ร่วมกับชุมชนพิจารณาคัดเลือกป่าชุมชนที่มีศักยภาพหรือเป็นต้นแบบด้านการใช้ประโยชน์จากผลผลิต ผลิตภัณฑ์ หรือบริการจากป่าชุมชน (หรือที่มีความเชื่อมโยงกับป่าชุมชน) เพื่อลดรายจ่าย หรือสร้างรายได้ระดับครัวเรือน ตามแนวทางเศรษฐกิจ BCG

๒. ศึกษาข้อมูลทุติยภูมิเกี่ยวกับแนวคิด หลักการ ความเป็นมา และความสำคัญของ เศรษฐกิจ BCG

๓. ศึกษาข้อมูลทุติยภูมิ เกี่ยวกับสภาพพื้นที่ ทั้งทางด้านกายภาพ เศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม จำนวนประชากร เพื่อประเมินศักยภาพของพื้นที่

๔. ประสานงานร่วมกับคณะกรรมการจัดการป่าชุมชน หรือกลุ่มวิสาหกิจชุมชน หรือกลุ่มชุมชน เพื่อศึกษาข้อมูลการใช้ประโยชน์จากผลผลิต ผลิตภัณฑ์ หรือบริการจากป่าชุมชน เพื่อการลดรายจ่าย เพิ่มรายได้ระดับครัวเรือน และวิเคราะห์สถานภาพ/กระบวนการการใช้ประโยชน์จากความหลากหลายทางชีวภาพในป่าชุมชนเพื่อการลดรายจ่าย เพิ่มรายได้ระดับครัวเรือน ตามแนวทางเศรษฐกิจ BCG

๕. ร่วมกับชุมชนจัดทำหรือแผนการพัฒนาป่าชุมชนต้นแบบตามแนวทาง BCG Model (ที่มุ่งเน้นการใช้ทรัพยากรชีวภาพอย่างคุ้มค่า คำนึงถึงการนำวัสดุต่าง ๆ กลับมาใช้ประโยชน์ให้มากที่สุด และมุ่งแก้ไขปัญหามลพิษ เพื่อลดผลกระทบต่อโลกอย่างยั่งยืน สอดคล้องกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน ตลอดจนการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีนวัตกรรมสำหรับมาใช้เพื่อเพิ่มมูลค่าการใช้ประโยชน์จากความหลากหลายทางชีวภาพในป่าชุมชน หรือเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน เป็นต้น)

ผู้ให้ข้อมูลหลัก

ผู้ให้ข้อมูล มีจำนวน ๑๐ คนโดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง มีเกณฑ์การคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลหลักคือ ประธานป่าชุมชน ผู้นำชุมชน คณะกรรมการป่าชุมชน ตลอดจนผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมเพื่อการพัฒนาป่าชุมชนของป่าชุมชนบ้านศรีเจริญ ดังนี้

๑. ประธานป่าชุมชน	จำนวน	๑	ราย
๒. คณะกรรมการป่าชุมชน	จำนวน	๓	ราย
๓. ตัวแทนกลุ่มวิสาหกิจชุมชน	จำนวน	๓	ราย
๔. คนในชุมชน	จำนวน	๓	ราย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้ศึกษาได้เลือกใช้การสัมภาษณ์แบบเจาะลึกแบบไม่มีโครงสร้าง (Non-structured Interview) กับผู้ให้ข้อมูลโดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อต้องการทราบถึงการใช้ประโยชน์จากผลผลิตหรือบริการจากป่าชุมชน สู่อการพัฒนาป่าชุมชนต้นแบบตามแนวทาง BCG Model ซึ่งลักษณะคำถามเป็นคำถามปลายเปิด (Open-ended Question) รายละเอียดดังนี้

ส่วนที่ ๑ ข้อมูลพื้นฐาน

ส่วนที่ ๒ ข้อมูลผลผลิต ผลิตภัณฑ์ หรือบริการที่สร้างรายได้

ส่วนที่ ๓ การประเมินมูลค่าการลดรายจ่าย หรือสร้างรายได้ในครัวเรือน

ส่วนที่ ๔ แผนการพัฒนาเพื่อเป็นโมเดลการพัฒนาพื้นที่ป่าชุมชนต้นแบบ

การรวบรวมข้อมูล

การรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) และข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) โดยจากแหล่งข้อมูล ดังนี้

๑. การสัมภาษณ์แบบเจาะลึกผู้ให้ข้อมูลจำนวน ๑๐ คน โดยสัมภาษณ์ถึงสภาพการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวของป่าชุมชนบ้านเขาโล้น เป็นอย่างไร ปัญหาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวมีอะไรบ้าง และแนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวควรเป็นอย่างไร เป็นต้น

๒. การสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) จำนวน ๑๐ คน ซึ่งประกอบด้วย ๑) ประธานป่าชุมชน ๒) คณะกรรมการป่าชุมชน ๓) ตัวแทนกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ๔) คนในชุมชน

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ผู้ศึกษามีลำดับขั้นตอนในการวิเคราะห์ ดังนี้

๑. ผู้ศึกษาได้ทำการบันทึกและเรียบเรียงข้อมูลในแต่ละช่วงของการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูล จากนั้นทำการตรวจสอบและวิเคราะห์ข้อมูลแต่ละครั้งถึงความถูกต้อง ความครบถ้วนและความสอดคล้องกับประเด็นของข้อมูล

๒. นำข้อมูลจากการสัมภาษณ์ที่จัดลำดับความสำคัญ แล้วนำมาเปรียบเทียบกับข้อมูลทางเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ไม่ว่าจะเป็นแนวคิด ทฤษฎี ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อที่จะทราบถึงลักษณะที่คล้ายคลึงกัน และแตกต่างกันของข้อมูล

๓. นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ (Interview Research) และการทำสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) มาวิเคราะห์และประมวลผลโดยเชื่อมโยงความสัมพันธ์ในแง่ต่าง ๆ ตามข้อเท็จจริง ทั้งในเชิงเหตุและผล ซึ่งการวิเคราะห์จะออกมาในลักษณะของการพรรณานำไปสู่คำตอบในการศึกษาและสรุปตามหลักวิชาการประกอบการเขียนรายงาน เพื่อชี้ให้เห็นถึงสภาพการมีส่วนร่วมของชุมชนในการใช้ประโยชน์จากผลผลิตหรือบริการจากป่าชุมชน ปัญหาและอุปสรรค อันจะนำไปสู่แนวทางในการจัดทำแนวทางในการพัฒนาป่าชุมชนต้นแบบตามแนวทาง BCG Model เพื่อเกิดความสมดุลและยั่งยืน

บทที่ ๔

ผลการศึกษา

ส่วนที่ ๑ ข้อมูลพื้นฐาน

ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับชุมชน

ชื่อป่าชุมชน	ป่าชุมชนบ้านศรีเจริญ
ที่ตั้ง	หมู่ที่ ๒ ตำบลทับยายเชียง อำเภอพรมพิราม จังหวัดพิษณุโลก
พื้นที่โครงการ	๑,๐๔๙ ไร่ ๒ งาน ๒๒ ตารางวา ป่าสงวนแห่งชาติป่าสองฝั่งลำน้ำแควน้อย โดยแบ่งเป็น พื้นที่เพื่อการใช้ประโยชน์ ๖๒๙ ไร่ ๒ งาน ๒๒ ตารางวา พื้นที่เพื่อการอนุรักษ์ ๔๒๐ ไร่

ข้อมูลพื้นที่โดยรอบ

ด้านทิศเหนือ	จด พื้นที่ป่าชุมชนบ้านเขาน้อย หมู่ที่ ๕ ตำบลดงประคำ
ด้านทิศตะวันออก	จด พื้นที่ป่าชุมชนบ้านหนองไผ่ หมู่ที่ ๙ ตำบลหินลาด
ด้านทิศใต้	จด พื้นที่กรมราชทัณฑ์
ด้านทิศตะวันตก	จด ที่ทำกินราษฎรบ้านศรีเจริญ

ลักษณะภูมิประเทศ เป็นภูเขาสูง ดินเป็นดินร่วนปนทราย สลับด้วยก้อนหินเล็กและใหญ่

สภาพพื้นที่ป่า ลักษณะเป็นป่าเบญจพรรณ มีลักษณะเป็นป่าสมบูรณ์ ผลัดใบในฤดูแล้งช่วงเดือนกุมภาพันธ์ ถึงเดือน เมษายน จะผลัดใบใหม่ช่วงเดือนพฤษภาคม มีไม้ชนิดต่าง ๆ ไม้ยืนต้น และดอกไม้ป่า เช่น ประดู่ แดง ยมหิน มะกอก หน่อไม้ เห็ด กระจงป่า ขึ้นอยู่ทั่วบริเวณป่าชุมชน เป็นแหล่งอาหารและแหล่งสมุนไพรของชุมชน สัตว์ป่าที่พบเห็น เช่น ไก่ป่า แอ้ง งู กระจอก กระจง นกขนาดเล็กชนิดต่าง ๆ ได้แก่ นกฮูก นกกากเหว่า

ป่าสมบูรณ์ ป่าที่ประกอบด้วยพรรณไม้ยืนต้นที่มีขนาดและอายุต่างกัน ขึ้นในถิ่นอาศัยหรือบริเวณต่าง ๆ กัน กระจายอยู่ทั่วพื้นที่ป่า โดยมีความหนาแน่นของเรือนยอดตั้งแต่ร้อยละเจ็ดสิบขึ้นไป มีเนื้อที่ราว ๑,๐๐๐ ไร่

ประวัติชุมชน บ้านศรีเจริญ แยกจากหมู่บ้านทับยายเชียง หมู่ที่ ๕ ตำบลทับยายเชียง โดยตั้งชื่อหมู่บ้านเพื่อเป็นเกียรติต่อครอบครัว นายหล่อง นางเจริญ เพ็ชรมา ซึ่งเป็นครอบครัวแรกที่มีการย้ายถิ่นฐานมาอยู่ ณ บริเวณที่ตั้งปัจจุบัน โดยก่อตั้งหมู่บ้าน เมื่อ พ.ศ. ๒๕๒๐ มีนายพ่อย ภูศรีเทศ ดำรงตำแหน่งผู้ใหญ่บ้านศรีเจริญเป็นคนแรก ซึ่งได้รับรางวัลผู้ใหญ่บ้านแทนทองคำ และต่อมาได้รับคัดเลือกให้เป็นกำนันตำบลทับยายเชียง บ้านศรีเจริญเคยได้รับรางวัลโครงการประกวดหมู่บ้านพัฒนาของกรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย และได้รับรางวัลหมู่บ้านพัฒนาดีเด่นระดับเขต ประจำปี พ.ศ.๒๕๒๕ ในบ้านศรีเจริญมีทางหลวงแผ่นดิน หมายเลข ๑๑ ตัดผ่านชุมชนตามแนว เหนือ-ใต้ มีเนินบ่อทอง ซึ่งเป็นที่ตั้งของสิ่งศักดิ์สิทธิ์ของชุมชนที่ให้การเคารพและเป็นแหล่งยึดเหนี่ยวจิตใจ มีวัด ๑ แห่ง คือวัดพรหมรังสี

โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล ๑ แห่ง โรงเรียน ๑ แห่ง และศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ๑ แห่ง
 ประชากรในพื้นที่ มีจำนวนรวมทั้งสิ้น ๒๘๙ ครัวเรือน จำนวนรวม ๘๘๑ ราย โดยราษฎรร้อยละ ๓๕ ประกอบอาชีพเกษตรกรรม เลี้ยงสัตว์ และรับจ้าง พนักงานบริษัทเอกชน ค้าขาย รับราชการ ตามลำดับ

สภาพภูมิอากาศ อุณหภูมิต่ำสุดของตำบลทับยายเชียง ระหว่างเดือนธันวาคม - มกราคม ของทุกปี มีอุณหภูมิต่ำสุดเฉลี่ย ๑๕-๑๘ องศาเซลเซียส และอุณหภูมิสูงสุดในช่วงฤดูร้อน ระหว่างเดือนมีนาคม - พฤษภาคม ของทุกปี มีอุณหภูมิสูงสุดเฉลี่ย ๓๘-๔๒ องศาเซลเซียส สถิติน้ำฝนตำบลทับยายเชียง โดยฝนจะเริ่มตกในช่วงเดือนเมษายน - พฤษภาคม และจะมีฝนทิ้งช่วงในช่วงเดือนมิถุนายน - กรกฎาคม และจะกลับมาตกชุกติดต่อกันในช่วงเดือนสิงหาคม - ตุลาคม ของทุกปี โดยในปี พ.ศ.๒๕๖๕ มีปริมาณน้ำฝนสะสม ๑,๔๘๙ มิลลิเมตร

รายได้เฉลี่ย จังหวัดพิษณุโลกมีรายได้เฉลี่ยต่อครัวเรือน ครัวเรือนละ ๒๐,๙๑๒.๙๗ บาท/ปี/ครัวเรือน (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, ๒๕๖๔)

ลักษณะการใช้ประโยชน์ที่ดิน

พื้นที่ส่วนใหญ่มีการใช้ที่ดินในการเกษตร เช่น นาข้าว ข้าวโพด มันสำปะหลัง พืชไร่ อื่น ๆ และไม้ผล

ลักษณะการถือครองที่ดิน

พื้นที่ส่วนใหญ่ในเขตตำบลทับยายเชียง มีลักษณะการถือครองที่ดิน แบ่งเป็น ที่ดินกรรมสิทธิ์ เขตปฏิรูปที่ดิน (ส.ป.ก.) เขตนิคมสร้างตนเอง (ทุ่งसान) และที่ราชพัสดุ

ลักษณะทรัพยากรธรรมชาติ

โครงสร้างทางธรณีวิทยา ส่วนใหญ่เป็นหินชั้น โดยมีอายุระหว่าง ไทรแอสสิก ถึง ครีเตเชียส (๖๕-๒๒๕ ล้านปี) จัดอยู่ในกลุ่มหินชุดโคราช หินที่พบส่วนใหญ่เป็นหินทราย หินทรายแป้ง และหินดินดานสีเทา สีเทาปนน้ำตาล สีน้ำตาลปนแดง สีแดงปนเทา ฯลฯ รวมทั้งพบหินกรวดมน กรวด หินปูน และไมกา แทรกอยู่ในรูปของจุดประหรือเป็นชั้นตัดผ่านหินฐานเหล่านั้น สำหรับลักษณะดินเป็นหน่วยผสม มีความลาดชันมากกว่าร้อยละ ๓๕ ถึงร้อยละ ๔๔.๐๕๕ ของพื้นที่จังหวัด ที่เหลือร้อยละ ๔๕.๒๒๖ เป็นดินที่มีพัฒนาการมากในสองอันดับ คือ อุลติซอลส์ และ อัลฟิซอลส์ ส่วนดินที่เกิดขึ้นใหม่และค่อนข้างใหม่ พบเพียงเล็กน้อยคือในอันดับเอนติซอลส์ และ อินติซอลส์ ซึ่งมีเพียงร้อยละ ๙.๗๙๔ ของพื้นที่จังหวัดเท่านั้น

แหล่งท่องเที่ยวที่อยู่ใกล้กับป่าชุมชน

พื้นที่ตำบลทับยายเชียง อำเภอพรหมพิราม มีแหล่งท่องเที่ยว เช่น วัดทับยายเชียง วัดหนองมะคัง วัดพรหมรังสี วัดพุทธสถานสันติวัน (วัดยักษ) ศาลเจ้าพ่อขุนด่าน และ บิ๊กไอซ์ฟาร์มควายไทย

ศาสนา ผู้คนในตำบลทับยายเชียง ส่วนใหญ่ นับถือศาสนาพุทธ

วัฒนธรรม ความเชื่อ

ผู้คนในตำบลทับยายเชียง มีความเชื่อในเรื่องของเจ้าพ่อขุนด่าน ที่คนในตำบลเชื่อว่า เจ้าพ่อขุนด่าน เป็นทหารเอกของสมเด็จพระนเรศวรมหาราช ชาวบ้านจึงร่วมกัน ตั้งศาลเพื่อเป็นที่ยึดเหนี่ยวจิตใจ นอกจากนี้ที่วัดทับยายเชียง โดยพระปลัดประพันธ์ ดิถุขพลโณ (พระอาจารย์ชวัลญ) ถือเป็นพระอาจารย์ชื่อดังด้านสักยันต์บนฝ่ามือ ด้วยลายเส้นสีแดง ซึ่งหลายคนที่ทราบข่าวต้องให้พระอาจารย์ชวัลญทำพิธีสักยันต์ บนข้อมือ หลังมือ เพื่อความเป็นสิริมงคล นอกจากนี้ยังมีคาถา “สีผึ้งเรียกทรัพย์” และยังสร้างเครื่องรางอีกด้วย โดยมีดารา พิธีกรชื่อดังระดับประเทศถวายตัวเป็น ลูกศิษย์มากมาย

โครงสร้างคณะกรรมการจัดการป่าชุมชน

๑. นายศุภกิจ อ้นสิงห์มา	ประธานป่าชุมชน
๒. นายชูชาติ ตีมัน	รองประธานป่าชุมชน
๓. นางทองศักดิ์ มังกรศรี	เลขานุการ
๔. นายสถาพร พูลประเสริฐ	เหรัญญิก
๕. นายสุธาพร หุ่นฉัตร	ประชาสัมพันธ์
๖. นายสมคิด ทองน้อย	กรรมการ
๗. นายสมยศ ทองน้อย	กรรมการ
๘. นายมะเนตร หุ่นฉัตร	กรรมการ
๙. นายบำรุง ให้แก้ว	กรรมการ
๑๐. นายธงชัย กุลนาตา	กรรมการ
๑๑. นายจรัญ มาท้วม	กรรมการ
๑๒. นางลำพรวน สิงห์กวาง	กรรมการ
๑๓. นายสมาน สิทธิเจริญ	กรรมการ
๑๔. นายจรัญ เพชรมา	กรรมการ
๑๕ นายเซน เอี่ยมภู	กรรมการ
๑๖. นายสมศักดิ์ สอนเชียง	กรรมการ

วัตถุประสงค์และเป้าหมายในการดำเนินงาน

๑. เพื่อเป็นการอนุรักษ์พื้นที่ป่าของหมู่บ้านซึ่งเป็นแหล่งต้นน้ำลำธาร
๒. เพื่อฟื้นฟูสภาพป่าให้มีความอุดมสมบูรณ์ยิ่งขึ้น
๓. เพื่อเป็นแหล่งอาหาร สมุนไพร และไม้ใช้สอย
๔. เพื่อสร้างจิตสำนึกให้ราษฎรในชุมชนรักและหวงแหนป่าของตนเอง

กิจกรรมของป่าชุมชน

๑. ร่วมกันปลูกป่าทุกปี วันสำคัญ เช่น เข้าพรรษา, ๑๒ สิงหาคม, วันป่าชุมชนแห่งชาติ
๒. การมีส่วนร่วมดูแลบำรุงรักษาป่า ใช้ประโยชน์จากป่า
๓. ทำแนวกันไฟ
๔. โครงการบวชป่า ร่วมปลูกป่า ฟื้นฟูป่าพัฒนาป่าชุมชน
๕. พื้นที่ดำเนินการโครงการแปลงสาธิตโครงการธนาคารอาหารชุมชน ปี ๒๕๕๘ จำนวน ๑๕๐ ไร่ ของศูนย์ส่งเสริมวนศาสตร์ชุมชนที่ ๒ (เพชรบูรณ์) สำนักจัดการป่าชุมชน กรมป่าไม้
๖. อนุรักษ์พันธุ์กรรมพืชสมุนไพรในป่าชุมชน
๗. อนุรักษ์พันธุ์กรรมไฟในป่าชุมชน
๘. กิจกรรม สร้างฝายมีชีวิต

สิ่งที่ได้รับ

- ราษฎรมีแหล่งอาหาร สมุนไพร และแหล่งไม้ใช้สอย ราษฎรมีรายได้จากการเก็บ เห็ด หน่อไม้ ไช้ผดแดง รังผึ้ง ไม้ไผ่ในการจักสาน
- มีสัตว์ป่ามาอาศัยในพื้นที่ป่าชุมชนมากขึ้น
- สร้างความสามัคคีในชุมชน ส่งเสริมด้านการอนุรักษ์ป่า ป่าพื้นบ้าน อาหารชุมชน
- มีการเชื่อมโยงเครือข่ายหมู่บ้านด้านการอนุรักษ์ป่า ระดับตำบล อำเภอ จังหวัด และระดับประเทศ
- มีพืชสมุนไพรท้องถิ่นให้ชุมชนไว้ดูแลตนเอง และเก็บขายเป็นสินค้าของชุมชน
- สามารถพัฒนาเป็นหมู่บ้านท่องเที่ยวโดยชุมชน โดยใช้ผลผลิตหรือบริการจากป่าชุมชนในการสร้างเศรษฐกิจฐานราก

แผนการบริหารจัดการป่าชุมชน

ป่าชุมชนบ้านศรีเจริญ มีการจัดทำแผนการบริหารจัดการป่าชุมชนร่วมกันสมาชิกในชุมชน โดยการจัดประชุมหมู่บ้านและคณะกรรมการเพื่อร่วมกันพิจารณาปัญหาที่เกิดขึ้นในพื้นที่ป่าชุมชน และแนวทางการแก้ไขปัญหา รวมทั้งกำหนดกิจกรรมต่าง ๆ ในการพัฒนาป่าชุมชนร่วมกัน โดยกำหนดพื้นที่ป่าชุมชน เพื่อการอนุรักษ์ไว้ ๖๐% และพื้นที่เพื่อการใช้ประโยชน์ ๔๐%

แผนปฏิบัติการป่าชุมชน ในบริเวณพื้นที่เพื่อการอนุรักษ์ (๕ ปี)

กระบวนการจัดการป่าชุมชนของบ้านศรีเจริญ คณะกรรมการจัดการป่าชุมชน ได้วางแผนร่วมกัน เพื่อให้แผนปฏิบัติการป่าชุมชน ในบริเวณพื้นที่เพื่อการอนุรักษ์ ว่าต้องสอดคล้องกับสถานการณ์เชิงนโยบายของรัฐ ทรัพยากรป่าไม้ที่มีอยู่ แนวคิดของชุมชนและปัญหาที่เผชิญอยู่ นำมากำหนดเป้าหมายในการจัดการป่าชุมชน โดยคำนึงถึงความเป็นไปได้ในการดำเนินงาน จากนั้นจัดทำแผนการจัดการ โดยมุ่งเป้าหมายเพื่อการใช้สอยพร้อม ๆ กับการอนุรักษ์เพื่อให้ได้ประโยชน์สูงสุดและยั่งยืน นอกจากนี้ต้องการทบทวนเพื่อปรับปรุงการดำเนินงานให้ประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

แผนปฏิบัติการป่าชุมชน ในบริเวณพื้นที่เพื่อการใช้ประโยชน์ (๕ ปี)

กระบวนการจัดการป่าชุมชนของบ้านศรีเจริญ คณะกรรมการจัดการป่าชุมชน ได้วางแผนร่วมกัน เพื่อให้แผนปฏิบัติการป่าชุมชน ในบริเวณพื้นที่เพื่อการใช้ประโยชน์ จากผลผลิตและบริการป่าชุมชน เป็นไปอย่างสมดุลและยั่งยืน โดยต้องไม่ทำลายความหลากหลายทางชีวภาพ หรือส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมในป่าชุมชน และให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไข ตามระเบียบที่คณะกรรมการนโยบายกำหนด

ไม้ทรงคุณค่าในป่าชุมชน

“ไม้ทรงคุณค่า” หมายความว่า ไม้หวงห้ามตามกฎหมายว่าด้วยป่าไม้ และให้หมายความรวมถึงไม้อื่นใดที่ควรค่าแก่การอนุรักษ์ให้คงอยู่ต่อไปตามลักษณะหรือชนิดที่กำหนดในกฎกระทรวง เมื่อกำหนดให้ไม้ที่มีลักษณะหรือชนิดใดเป็นไม้ทรงคุณค่าแล้วคณะกรรมการจัดการป่าชุมชนและสมาชิกป่าชุมชนจะไม่สามารถใช้ประโยชน์จากไม้ทรงคุณค่าที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติได้ ไม่ว่าจะโดยการตัด ฟัน กาน โคน ลิด เลื่อย ฝ่า ถาก ทอน ขุด หรือชักลากไม้ที่มีอยู่ในป่าชุมชนหรือนำไม้ดังกล่าวออกจากป่าชุมชนด้วยประการใด ๆ ซึ่งเป็นไปตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๕๐ (๒) แห่งพระราชบัญญัติป่าชุมชนฯ ดังนั้น การกำหนดให้ไม้ที่มีลักษณะหรือชนิดใดเป็นไม้ทรงคุณค่าตามร่างกฎกระทรวงนี้ จึงเป็นไปเพื่อป้องกันมิให้มีการตัด ฟัน กาน โคน ลิด เลื่อย ฝ่า ถาก ทอน ขุด หรือชักลากไม้ทรงคุณค่าที่มีอยู่ในป่าชุมชนหรือนำไม้ดังกล่าวออกจากป่าชุมชนด้วยประการใด ๆ เนื่องจากไม้ทรงคุณค่าเป็นไม้ที่ควรค่าแก่การอนุรักษ์ และเพื่อรักษาไว้ซึ่งไม้ที่มีคุณค่าต่อชุมชนและต่อประชาชนชาวไทยให้คงอยู่ต่อไป

(๑) ไม้ยืนต้นที่มีขนาดความโตตั้งแต่สองร้อยเซนติเมตรขึ้นไป โดยวัดรอบลำต้นตรงที่ระดับความสูงหนึ่งร้อยสามสิบเซนติเมตรจากพื้นดิน เว้นแต่ต้นไม้ที่ลำต้นมีลักษณะผิดปกติ เช่น เป็นพูพอน ปุ่ม ตา หรือกั้ว

คอดตรงที่ระดับความสูงหนึ่งร้อยสามสิบเซนติเมตร ให้วัดโดยรอบ ลำต้นตรงที่ถัดจากที่มีลักษณะผิดปกติขึ้นไป ใกล้ขีดที่สุด

(๒) ต้นไม้ที่มีคุณค่าเชิงประวัติศาสตร์ เชิงวัฒนธรรมประเพณี ไม่ตามความเชื่อที่สืบทอดกันมาในท้องถิ่น พันธุ์ไม้ที่หาได้ยากหรือใกล้สูญพันธุ์หรือที่มีความสำคัญเชิงนิเวศในป่าชุมชน ทั้งนี้ ตามรายการที่กำหนดไว้ในแผนจัดการป่าชุมชนของป่าชุมชนนั้น

ข้อบังคับเกี่ยวกับการจัดการป่าชุมชน

คณะกรรมการจัดการป่าชุมชนบ้านศรีเจริญ ได้มีวางข้อบังคับเกี่ยวกับการจัดการป่าชุมชน เพื่อเป็นไปโดยประโยชน์เพื่อรักษาสภาพป่า โดยมุ่งหมายดูแลพื้นที่ให้มีระบบนิเวศที่สมบูรณ์ และดำรงไว้ซึ่งความหลากหลายของพันธุ์ไม้และพันธุ์สัตว์ป่า ทั้งนี้ต้องไม่ขัดกับหลักกฎหมาย หรือระเบียบอื่นที่เกี่ยวข้อง

ศักยภาพของป่าชุมชน

พื้นที่ป่าชุมชนบ้านศรีเจริญมีศักยภาพ ในการเป็นแหล่งต้นน้ำลำธารอันส่งผลต่อการประกอบอาชีพทางการเกษตร การอุปโภค และการบริโภคในครัวเรือน การเป็นแหล่งป้องกันและแก้ไขปัญหาด้านไฟป่า ที่คุกคามสุขภาพและทรัพยากรของชุมชน การช่วยบรรเทาการกัดเซาะและพังทลายของหน้าดินโดยเฉพาะในบริเวณที่เป็นภูเขาสูงชัน และการสร้างความร่วมมือกันดำเนินกิจกรรมจัดการป่าไม้อันเป็นการทำงานเพื่อส่วนรวม อันส่งผลต่อความรักสามัคคีที่สามารถส่งผลต่อการดำเนินกิจกรรมอื่นๆร่วมกันในชุมชน ทั้งในด้านศาสนาหรือความเชื่อ การประกอบอาชีพ การรวมกลุ่มกันเป็นวิสาหกิจชุมชน กับทั้งส่งผลต่อการพัฒนาอาชีพตามศักยภาพของชุมชนตามมา การใช้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ การเป็นแหล่งเรียนรู้ธรรมชาติและแหล่งพักผ่อนหย่อนใจ

ส่วนที่ ๒ ข้อมูลผลผลิต ผลิตภัณฑ์ หรือบริการที่สร้างรายได้

วิสาหกิจชุมชนปลูกและแปรรูปสมุนไพรไทยเชียงใหม่

กลุ่มวิสาหกิจปลูกและแปรรูปสมุนไพรไทยเชียงใหม่ เกิดจากการรวมตัวของคนในหมู่บ้านทับยายเชียง หมู่ที่ ๒ ตำบลทับยายเชียง อำเภอพรหมพิราม จังหวัดพิษณุโลก และหมู่บ้านใกล้เคียง นำโดย นายทองศักดิ์ มังกรศรี เป็นผู้ริเริ่มรวมกลุ่มชาวบ้านในพื้นที่ให้มาทำการเกษตรวิถีธรรมชาติ เนื่องจากพบว่าคนในชุมชนเป็นจำนวนมากเกิดปัญหาสุขภาพที่เกิดจากผลกระทบจากการใช้สารเคมีในการทำการเกษตรเชิงเดี่ยว จึงเริ่มต้นจากการทำกิจกรรมร่วมกันเพื่อหาทางออกในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นและหาแนวทางการพัฒนาเพื่อสร้างคุณภาพชีวิตที่ดีให้กับคนในชุมชนด้วยการเกษตรวิถีธรรมชาติ โดยเฉพาะการปลูกพืชสมุนไพร โดยมีเป้าหมายในการส่งเสริมการพึ่งพาตนเอง สร้างเศรษฐกิจชุมชนตามแนวทางพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียงและพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนด้วยการปลูกและแปรรูปสมุนไพรไทยด้วยวิถีธรรมชาติ

วิสาหกิจชุมชนปลูกและแปรรูปสมุนไพรไทยเชียงใหม่ เห็นความสำคัญของพืชสมุนไพรซึ่งเป็นความต้องการของการแพทย์แผนไทยและแพทย์ทางเลือก ทั้งสมุนไพรสด สมุนไพรแห้งและผลิตภัณฑ์แปรรูปเพื่อประโยชน์ในการดูแลสุขภาพ การบำบัด การรักษา จึงดำเนินการผลิตและแปรรูปสมุนไพรตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (Good Agricultural Practices: GAP) เป็นเบื้องต้น เริ่มต้นเมื่อปี ๒๕๕๙ ได้เชิญชวนชาวชุมชนในพื้นที่ตำบลทับยายเชียง รวมกลุ่มกันเพื่อปลูกพืชสมุนไพร โดยมีกระบวนการและข้อตกลง คือ ให้ยืมพันธุ์โพล ขมิ้นชัน ขมิ้นอ้อย ไปปลูกในพื้นที่ว่างของแต่ละครัวเรือน เมื่อเก็บเกี่ยวแล้วต้องนำผลผลิตที่ได้คืนให้กับกลุ่มในอัตรา ๑.๕ เท่าของจำนวนที่รับไปปลูก ผลผลิตที่เหลือกลุ่มจะรับซื้อคืนทั้งหมด ปรากฏว่าชาวชุมชนได้ผลผลิตได้ไม่น้อยกว่า ๑๐ เท่าโดยน้ำหนักของพันธุ์ที่รับไป ช่วยให้สมาชิกกลุ่มเพิ่มรายได้อย่างพึงพอใจ ปลายปี ๒๕๖๐ ได้จัดจัดตั้งเป็น “วิสาหกิจชุมชนปลูกและแปรรูปสมุนไพรไทยเชียงใหม่” เนื่องจากจะต้องจำหน่ายผลผลิตสมุนไพรและผลิตภัณฑ์อื่นให้กับ “งานการแพทย์แผนไทยและแพทย์ทางเลือก” ของโรงพยาบาลพรหมพิราม รวมทั้งจำหน่ายสมุนไพรและผลิตภัณฑ์ให้กับองค์กรและหน่วยงานราชการอื่นอีกหลายแห่ง เช่น องค์กรบริหารส่วนตำบล ผู้ซื้อต่างจังหวัดและต่างประเทศ ปัจจุบันวิสาหกิจชุมชนมีสมาชิกและเครือข่ายในหลายตำบล รวมกว่า ๑๕๐ คน

การดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน ประกอบด้วย แผนประกอบการ แผนธุรกิจ ระเบียบ ข้อบังคับ โดยยึดหลักการ “ชัดเจน โปร่งใส ตรวจสอบได้” จึงทำให้มีความเจริญก้าวหน้า มีรายได้เพิ่มสูงขึ้น อย่างต่อเนื่อง มีผลงานเป็นรูปธรรม มีการบริหารจัดการงานเอกสาร งานบัญชี ภาพถ่ายและวิดีโอที่ดี และจัดกิจกรรมที่เกี่ยวกับภารกิจของวิสาหกิจชุมชนเพื่อพัฒนาความรู้และศักยภาพให้บรรลุเป้าหมายอย่างเชื่อมั่น มั่นคงและยั่งยืน อย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ

โรงพยาบาลพรหมพิราม โรงพยาบาลโรงพยาบาลบางกระทุ่ม และวิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดพิษณุโลก เป็น ๓ องค์กร ที่มีความประสงค์จะให้วิสาหกิจชุมชนผลิตและจำหน่ายให้ เพื่อใช้งานการแพทย์แผนไทยและแพทย์ทางเลือก ดังรายชื่อพืชสมุนไพรที่ต่อท้ายนี้ วิสาหกิจชุมชนปลูกและแปรรูปสมุนไพรทั่วยายเชียง แบ่งงานออกเป็น ๗ งานดังนี้

คณะกรรมการบริหารวิสาหกิจชุมชนปลูกและแปรรูปสมุนไพรทั่วยายเชียง (ชุดที่ ๔)

๑. นายทนงศักดิ์ มังกรศรี	ประธาน
๒. นายเอกกฤษ จันทร์โต	รองประธาน
๓. นางสาวสมปอง อิศราภิบาล	เหรัญญิก
๔. นายสมิทธิ มังกรศรี	เลขานุการ
๕. นางสาวปรียา ภูสุวรรณ	บริการ
๖. นายแหวน วิชญ์ปราชน์	ประชาสัมพันธ์
๗. นางจรินทร์ ชาติ	กรรมการ
๘. นายไพศานต์ จันทร์ศรีเจริญ	กรรมการ
๙. นางสาวแฉล้ม ยอดสุวรรณ	กรรมการ
๑๐. นายพงษ์ศักดิ์ ดอนชมไพร	กรรมการ

๒. งานผลิตและพัฒนามาตรฐานผลผลิต

๒.๑ งานผลิตพืชสมุนไพร

๒.๑.๑ พืชสมุนไพรที่สมาชิกผลิตได้เอง หมายถึง ชนิดพืชสมุนไพรที่ปลูกในพื้นที่ของสมาชิกอยู่ก่อนหรือลงทะเบียนปลูกตามข้อตกลงกับวิสาหกิจชุมชน เช่น กะทือ กล้วยน้ำว่า ขมิ้นชัน ข่า ตะไคร้ เป็นต้น

๒.๑.๒ พืชสมุนไพรที่ต้องจัดหาจากแหล่งพื้นถิ่น หมายถึง พืชสมุนไพรที่ไม่สามารถจะปลูกได้ หรือปลูกแล้วไม่ได้ผลผลิต เช่น ชิง ไพล ขมิ้นชัน เป็นต้น

๒.๑.๓ พืชสมุนไพรที่จัดหาจากแหล่งจำหน่าย หมายถึง พืชสมุนไพรที่ยังได้อยู่ในแผนการปลูก หรือปลูกไม่ได้ผล หรือไม่มีปริมาณเพียงพอในการกำหนดแผนปลูก เช่น พลับพลึง มะขาม ส้มป่อย หม่อน เป็นต้น

๒.๑.๔ พืชสมุนไพรเพื่อการศึกษาและวิจัย หมายถึง พืชสมุนไพรที่ต้องการใช้งานศึกษาและวิจัยร่วมกับคณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร หรือองค์กรอื่น

๒.๒ งานพัฒนามาตรฐานพืชสมุนไพร

ด้วยวิสาหกิจชุมชนมีความต้องการผลิตพืชสมุนไพรให้มีมาตรฐาน จึงได้ดำเนินการพัฒนามาตรฐานพืชสมุนไพร คือ

๑. มาตรฐานเกษตรดีที่เหมาะสม Good Agriculture Practice (GAP)
๒. มาตรฐานพืชอินทรีย์ Organic Thailand กรมวิชาการเกษตร

๓. งานแปรรูปและพัฒนาผลิตภัณฑ์

๓.๑ งานแปรรูปผลิตภัณฑ์ที่ผลิตอย่างต่อเนื่อง

๓.๑.๑ ลูกประคบสมุนไพรแบบสด ผลิตส่งให้กับโรงพยาบาลพรหมพิราม และจำหน่ายทั่วไป

๓.๑.๒ ลูกประคบสมุนไพรแบบแห้ง ผลิตส่งให้กับโรงพยาบาลพรหมพิราม และจำหน่ายทั่วไป

๓.๑.๓ สมุนไพรชงไมยราบ ผลิตเพื่อจำหน่ายทั่วไป และอยู่ระหว่างการศึกษและพัฒนาตามโครงการ U๒T ของคณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร ซึ่งจะดำเนินการขอรับรองมาตรฐานต่อไป

๓.๑.๔ น้ายอเพื่อสุขภาพ ผลิตเพื่อจำหน่ายทั่วไป และอยู่ระหว่างการศึกษและพัฒนาตามโครงการ U๒T ของคณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร ซึ่งจะดำเนินการขอรับรองมาตรฐานต่อไป

๓.๑.๕ ผลิตภัณฑ์อื่น เช่น ถูหอมสมุนไพร, สมุนไพรสุดดม กลี้อขัดผิวคาร์บอน, น้ำมันไพลฯ ผลิตเป็นครั้งคราวเพื่อใช้จำหน่ายในคราวที่ออกงานแสดงสินค้าร่วมกับองค์กรต่าง ๆ และอยู่ในระหว่างพิจารณาพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์ที่ผลิตเป็นประจำต่อไป

๓.๒ งานพัฒนาผลิตภัณฑ์ ปี ๒๕๖๕

ได้เสนอขอรับการสนับสนุนอาคารแปรรูปมาตรฐาน โรงอบแห้งพลังแสงอาทิตย์ และวัสดุอุปกรณ์ประกอบงานแปรรูป ตามโครงการเมืองสมุนไพร ๑๔ จังหวัด

๔. งานการตลาดและพัฒนาธุรกิจ

๔.๑ ตลาดเป้าหมาย

๑. โรงพยาบาลที่ประกอบกิจการด้านการแพทย์แผนไทยและแพทย์ทางเลือก
๒. สถานประกอบการด้านสุขภาพและความงาม
๓. ตลาดออนไลน์
๔. ตลาดชุมชน
๕. งานแสดงสินค้า งานมหกรรม
๖. งานพิธีกรรมต่างๆ

๗. ส่วนราชการ

๘. ผู้บริโภคทั่วไป

๔.๒ กลยุทธ์การเข้าสู่ตลาดและการเติบโต

๑. การดูแลสุขภาพด้วยสมุนไพรเป็นที่ยอมรับกันมานานและปัจจุบันได้เป็นที่ยอมรับกันมากขึ้นอย่างรวดเร็ว

๒. วัตถุประสงค์และผลิตภัณฑ์จากสมุนไพรที่ได้รับการรับรองมาตรฐาน GAP/GCP/GACP จึงเป็นหลักประกันด้านความปลอดภัยต่อสุขภาพและความเชื่อมั่นในการนำไปใช้มากกว่า

๓. การนำการท่องเที่ยวเข้ามาเชื่อมโยงกับเรื่องสุขภาพ จึงเป็นการสานประโยชน์

๔. การโฆษณาและการส่งเสริมการขาย

๕. ให้ความรู้ ความเข้าใจ การดูแลบำบัดรักษาสุขภาพด้วยสมุนไพรและผลิตภัณฑ์

๖. ประชาสัมพันธ์ สรรพคุณ ความพิเศษในกระบวนการผลิตและผลลัพธ์จากการใช้

๗. การรับรองมาตรฐาน

๘. ผลการวิจัย

๙. การจัดเก็บและบันทึก การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อนำไปเป็นฐานข้อมูลการปลูกและการแปรรูป

๔.๓ ลักษณะเด่นของสินค้าและบริการ

๑. เป็นพืชสมุนไพรที่ได้มาตรฐาน GAP ที่ได้รับการรับรองจากหน่วยงานและองค์กรที่เชื่อถือได้

๒. ผลิตภัณฑ์แปรรูป ลูกประคบสมุนไพรพุทธรักษา ได้ผ่านการสวดมนต์ภาวนา ในขั้นตอนการแปรรูป คือ สวดบทพุทธรักษาระหว่างการปรุงส่วนผสมสมุนไพร และประพรมน้ำพระพุทธรักษาโดยพระอาจารย์ขวัญ (ประพันธ์ ดิถีปัญโญ) พระเกจิอาจารย์ของวัดทับยายเชียง จึงเชื่อว่ามีคุณศักดิ์สิทธิ์ตามหลักความเชื่อ

๓. ผลิตภัณฑ์ถุงหอมคาร์บอน นอกจากมีส่วนผสมสมุนไพรแล้ว ได้ใช้ถ่านที่คาร์บอนผสมด้วย ซึ่งมีคุณสมบัติเป็นส่วนประกอบที่ช่วยสร้างประจุลบให้กับร่างกาย (ประจุลบ Anion เป็นไฟฟ้าสถิตที่แตกตัวจากอะตอมของโมเลกุลที่เป็นอนุภาคเล็กที่สุดของสสารต่าง ๆ สามารถที่จะเปลี่ยนอนุภาคอิสระให้กลายเป็น Oxygen ได้โดยการเข้าไปจับอนุภาคนั้น ๆ ซึ่งหากเกิดปฏิกิริยาเช่นนี้ในร่างกายของเรา จะทำให้ Oxygen ภายในร่างกายเพิ่มขึ้น ส่งผลให้สมองปลอดโปร่งขึ้น ระบบการไหลเวียนโลหิตดีขึ้น อันจะทำให้ร่างกายสามารถขับสารตกค้างต่าง ๆ ออกไปได้ง่ายขึ้นร่างกายของเราจึงมีสุขภาพดี)

๔. ผลิตภัณฑ์ได้ผ่านกระบวนการผลิตที่มีคุณภาพ และดำเนินการให้มีการรับรองและยอมรับจากผู้บริโภคอย่างต่อเนื่อง

๕. งานศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร

วิสาหกิจชุมชนได้รับการพิจารณาให้เป็นศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร ปี ๒๕๖๔ ต่อจากจุดเรียนรู้การผลิตและแปรรูปสมุนไพร ปี ๒๕๖๒-๒๕๖๓

๖. งานการท่องเที่ยวเชิงเกษตรและสุขภาพ

วิสาหกิจชุมชนได้รับการพิจารณาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรในปี ๒๕๖๔ จึงได้พิจารณาต่อยอดเป็นแหล่งท่องเที่ยวด้านสุขภาพด้วย เพื่อให้สอดคล้องกับกิจการของวิสาหกิจชุมชนฯ ประกอบด้วย

- จัดตั้งคลินิกชุมชน
- คัดเลือกสมาชิกที่สนใจการแพทย์แผนไทยเข้าอบรมหลักสูตรวิชาชีพนวดไทยเพื่อสุขภาพ ๑๕๐ ชั่วโมง

๑๕๐ ชั่วโมง

- กำหนดรูปแบบและกิจกรรมการท่องเที่ยวและบริการ
- เรียนรู้การผลิตและการแปรรูปสมุนไพร
- แหล่งเรียนรู้อาหารปลอดภัย
- เรียนรู้และปฏิบัติการดูแลสุขภาพ การบำบัดด้วยผลิตภัณฑ์สมุนไพร และสามารถปฏิบัติ

ในการดูแลตนเอง เช่น การประคบ การอบฯ

- สถานที่ท่องเที่ยว
- สถานที่พักรับรองนักท่องเที่ยวและสถานที่จัดประชุมสัมมนา

๗. งานโครงการพิเศษ

เนื่องด้วยวิสาหกิจชุมชนได้รับการสนับสนุนจากองค์กรและภาคส่วนต่าง ๆ มากมาย เพื่อให้การดำเนินการสนองวัตถุประสงค์ของผู้ให้การสนับสนุนอย่างมีคุณภาพและประสิทธิภาพ จึงดำเนินงานและโครงการดังนี้

- แผนผลิตภัณฑ์สุขภาพทางการแพทย์ร่วมกับเครือข่าย
- ธนาคารพันธุ์พืชพิษณุโลกตามบันทึกความร่วมมือร่วมกับ ๘ องค์กร
- แผนงานร่วมกับนิคมสร้างตนเองทุ่งसान
- แผนงานจัดหาและผลิตพืชสมุนไพรในป่าชุมชน
- แผนงานร่วมกับ จ.ก.ส.ฟนล. จ.ก.ส.จังหวัด และสาขาพรหมพิราม ตามโครงการเกษตร

อินทรีย์ ๔๕๙

- แผนงานแหล่งเรียนรู้พืชขอแกนิตร่วมกับเกษตรจังหวัดพิษณุโลก
- แผนงานร่วมกับสำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (สสว.) โครงการ

SME ปังตั้งได้คืน

- แผนงานร่วมกับสำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (สป.อว.) โครงการพัฒนาผลิตภัณฑ์สินค้าชุมชน ที่ปรึกษา : ผศ.ดร.ตติยา เทพพิทักษ์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

- แผนงานร่วมกับ สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ (สวทช.)
- แผนงานร่วมกับเกษตรและสหกรณ์พิชญ์โลก โครงการยกระดับและส่งเสริมการนำมาตรฐาน GMP ไปใช้ในสถานประกอบการ
- แผนงานร่วมกับสำนักงานพัฒนาเศรษฐกิจจากฐานชีวภาพ (องค์การมหาชน) BEDO ๔ โครงการ
- แผนงานร่วมกับสำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจดิจิทัล depa (Digital Economy Promotion Agency)

การเพาะปลูกและแปรรูปสมุนไพร

การปลูกพืชสมุนไพรมีความจำเป็นมาก เพราะการใช้สมุนไพรในอดีตเป็นการเก็บจากธรรมชาติ แต่ไม่มีการปลูกทดแทนจึงทำให้จำนวนสมุนไพรลดลงขณะนี้พืชสมุนไพรได้รับความสนใจในฐานะ ที่เป็นยารักษาโรคเพิ่มขึ้น จึงจำเป็นต้องมีแหล่งสมุนไพรมากขึ้น ทั้งนี้เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาสมุนไพรคือเป็นแหล่งตัวอย่างแหล่งขยายพันธุ์ และแหล่งวัตถุดิบเพื่อใช้เป็นยา

การเพาะปลูกสมุนไพรให้มีคุณภาพมาตรฐานแน่นอน ควรมีหลักเกณฑ์วิธีการที่ดีในการเพาะปลูก (Good Agrotechnological Practices, GAP) มีปัจจัยที่ต้องคำนึงคือ

๑. รายละเอียดทั่วไปของพืช เช่น วงศ์พืช ส่วนที่ใช้ และประโยชน์หรืออื่น ๆ
๒. ลักษณะเฉพาะของพืช
๓. สภาพของดินและภูมิอากาศที่เหมาะสม
๔. การเตรียมพื้นที่และการแปรพันธุ์
๕. การให้ปุ๋ย การให้น้ำ และการบำรุงรักษา
๖. โรคพืชและศัตรูของพืช
๗. การเก็บเกี่ยวและผลผลิต

เพื่อให้สมุนไพรคงสภาพที่ดีไม่สูญเสียสาระสำคัญหลังการเก็บเกี่ยวปลอดภัยในการใช้เราควรคำนึงถึงขั้นตอนต่าง ๆ หลังการเก็บเกี่ยวดังนี้คือ

๑. การคัดเลือกสิ่งปนเปื้อน สมุนไพรที่เป็นส่วนของพืชที่อยู่ใต้ดิน จะมีสิ่งปนเปื้อนมากกว่าส่วนของพืชที่เหนือดิน เช่นมีดิน ทราาย หรือส่วนของพืชอื่นปะปนมาด้วย ควรคัดเลือกสิ่งเหล่านี้ออกให้หมดก่อนนำไปทำความสะอาด สิ่งปนเปื้อนที่ทำให้สมุนไพรมีคุณภาพต่ำ อาจเกิดจากสาเหตุต่าง ๆ กัน เช่น สมุนไพรต่างชนิดกัน แต่นำมาจำหน่ายแทนกันทั้งที่มีสรรพคุณทางยาต่างกัน โดยที่สมุนไพรต่างชนิดกันนั้นมีลักษณะภายนอกคล้ายกัน หรือมีชื่อเรียกคล้ายกัน

๒. การทำความสะอาดสมุนไพร สมุนไพรส่วนใหญ่ต้องทำความสะอาดหลังเก็บเกี่ยวทันที และทำให้แห้งโดยเร็วที่สุด เพื่อป้องกันการทำลายของเชื้อจุลินทรีย์และแมลงศัตรูพืชของสมุนไพร แต่บางชนิดไม่สามารถทำความสะอาดด้วยน้ำ เช่น จำพวกดอกซึ่งหลุดร่วงได้ง่ายหรือส่วนที่เป็นผลหรือเมล็ด

๓. การลดขนาดสมุนไพร สมุนไพรที่มีขนาดใหญ่ หรือหนาหรือมีเนื้อแข็งต้องตัดให้เล็กหรือบางลง เพื่อให้สมุนไพรแห้งง่ายและสะดวกในการเก็บรักษา เช่น จำพวกรากหรือลำต้นใต้ดิน เปลือกไม้เนื้อไม้หรือผล

ควรหันหรือผานเป็นชิ้นบาง ๆ ก่อนทำให้แห้ง กรณีที่ต้องเตรียมสมุนไพรเป็นผง อาจหันเป็นชิ้นความหนาประมาณ ๔ มิลลิเมตร กว้างและยาวประมาณ ๑๕ มิลลิเมตร เพื่อสะดวกในการบดเป็นผง

๔. การทำให้แห้ง การอบสมุนไพรมีข้อควรปฏิบัติ ดังนี้ คือ

- ควรเกลี่ยสมุนไพรให้แผ่บาง ๆ บนภาชนะถ้าซ้อนทับกันหนาทำให้เกิดความร้อนสมุนไพรมีสีดำ คุณภาพลดลง
- ดอกควรทำให้แห้งเร็วที่สุด เพื่อถนอมสีของดอกให้เหมือนเดิมถ้าเป็นดอกที่มีกลิ่นหอม ควรผึ่งในที่ร่มที่มีอากาศถ่ายเทได้ดี หรือตามแดดช่วงสั้นเพื่อป้องกันการเกิดเชื้อรา ดอกบางชนิดอาจมีดรวมกันแขวนตากไว้บนราว
- ใบอาจทำให้แห้งวิธีเดียวกับดอก ใบที่อุ้มน้ำไว้มากอาจเพิ่มความร้อนในการอบแห้งให้สูงกว่าปกติ
- ทั้ต้นของพืชล้มลุก ถ้าไม่อุ้มน้ำไว้มากอาจผูกมัดรวมเป็นกำ แล้วตากแห้ง
- รากและลำต้นใต้ดิน เวลาตากหรืออบแห้งในตู้ควรหมั่นกลับสมุนไพรบ่อย ๆ เพื่อป้องกันการเชื้อรา

๕. การบดร้อนสมุนไพร สมุนไพรที่ต้องบดเป็นผงละเอียด ควรอยู่ในสภาพแห้งกรอบจึงจะบดได้ดี อาจทดสอบความกรอบได้ง่ายๆ โดยลองหักสมุนไพรว่าหักได้ง่ายหรือไม่ หรือลองป่นด้วยมือว่าเป็นผงได้ง่ายหรือไม่ สมุนไพรก่อนบดควรมีความชื้นไม่เกินร้อยละ ๕

๖. การเก็บบรรจุสมุนไพร หลังจากสมุนไพรแห้งสนิทแล้ว ต้องเก็บในถุงหรือภาชนะที่สะอาด แยกเก็บสมุนไพรแต่ละชนิดให้เป็นสัดส่วนถ้าเป็นสมุนไพรที่ขึ้นง่ายต้องหมั่นนำออกผึ่งแดดหรืออบแห้งอยู่เสมอทุก ๒-๓ เดือน

ยาจากสมุนไพรที่ชุมชนมีศักยภาพ และสามารถผลิตได้ในปัจจุบัน สามารถจำแนก ตามลักษณะการผลิตเป็น ๓ ประเภท คือ

๑. ยาสมุนไพร หมายถึง ชิ้นส่วนของพืช สัตว์ หรือแร่ธาตุ ที่นำมาใช้เป็นยา ที่ยังไม่ได้ผสมปรุง หรือแปรรูป เช่น สมุนไพรอบแห้ง หรือสมุนไพรบดหยาบที่ยังคงเป็น สภาพเดิม

๒. ยาจากสมุนไพรสูตร (ตัวยา) เดี่ยว หมายถึง ยาที่ผลิตจากสมุนไพรเพียง ๑ ชนิด ที่นำมาแปรรูปทำเป็นยาในรูปแบบต่าง ๆ เช่น ยาเม็ด ยาลูกกลอน ยาผง ยาขง ยาแคปซูล ยาน้ำมัน ยาขี้ผึ้ง ยาครีม เป็นต้น

๓. ยาจากสมุนไพรสูตร (ตำรับ) ผสม หมายถึง ยาที่ผลิตจากสมุนไพรมากกว่า ๑ ชนิดขึ้นไป นำมาผสมรวมกัน และแปรรูปทำเป็นยาในรูปแบบต่าง ๆ เช่น ยาเม็ด ยาลูกกลอน ยาผง ยาแคปซูล ยาน้ำมัน ยาขี้ผึ้ง ยาครีม เป็นต้น ซึ่งกลุ่มได้มีการผลิตและแปรรูปสมุนไพรทั้งรูปแบบที่ปลูกเอง รับจากสมาชิก และรับจากต่างพื้นที่ เช่น ร้านขายยาสมุนไพรและได้นำมาแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์

ตาราง สมุนไพรของกลุ่ม

ลำดับ	สมุนไพร	แหล่งที่มา			ผลิตภัณฑ์	ปริมาณ (กก.)
		ปลูกเอง	สมาชิก	ต่างพื้นที่		
๑	กระเทียม	✓	✓		ยาปรุงเฉพาะราย	๑๐๐
๒	กล้วยน้ำว้า	✓	✓		ทำกล้วยดิบแห้ง	๑,๐๐๐
๓	ขมิ้นชัน	✓	✓		ลูกประคบสด/แห้ง	๕,๐๐๐
๔	ขมิ้นอ้อย	✓	✓		ลูกประคบสด/แห้ง	๑,๐๐๐
๕	ข่า	✓	✓		ยาปรุงเฉพาะราย	๑๐๐
๖	ชะพลู	✓	✓		ยาปรุงเฉพาะราย	๕๐
๗	ตะไคร้	✓	✓		ลูกประคบสด/แห้ง	๑๐,๐๐๐
๘	ใบพลับพลึง	✓	✓		ยาปรุงเฉพาะราย	๑๐๐
๙	ใบพลู	✓	✓		ยาปรุงเฉพาะราย	๑๐๐
๑๐	ใบมะขาม	✓	✓		ลูกประคบสด/แห้ง	๓๐๐

ตาราง สมุนไพรของกลุ่ม (ต่อ)

ลำดับ	สมุนไพร	แหล่งที่มา			ผลิตภัณฑ์	ปริมาณ (กก.)
		ปลูกเอง	สมาชิก	ต่างพื้นที่		
๑๑	ใบส้มป่อย	✓	✓		ลูกประคบสด/แห้ง	๓๐๐
๑๒	ใบหม่อน	✓	✓		ชา	๑,๐๐๐
๑๓	ผักเสี้ยนผี	✓	✓		ยาปรุงเฉพาะราย	๑๐๐
๑๔	ผิวมะกรูด	✓	✓		ลูกประคบสด/แห้ง	๓,๐๐๐
๑๕	ไพล	✓	✓		ลูกประคบสด/แห้ง	๕,๐๐๐
๑๖	ฟ้าทะลายโจร	✓	✓		ตาก/อบแห้ง	๕,๐๐๐
๑๗	มะกรูด	✓	✓		ลูกประคบสด/แห้ง	๒๐๐
๑๘	ไมยราบ	✓	✓		สมุนไพรชง	๒๐๐
๑๙	ขิง			✓	ยาปรุงเฉพาะราย	๕๐๐
๒๐	มะขามป้อม			✓	จำหน่ายตามสั่ง	๒๐๐
๒๑	มะระขี้นก			✓	จำหน่ายตามสั่ง	๑๐๐
๒๒	มะแว้งต้น (ราก)			✓	จำหน่ายตามสั่ง	๕๐
๒๓	ลูกกระดอม			✓	จำหน่ายตามสั่ง	๕๐
๒๔	กานพลู			✓	จำหน่ายตามสั่ง	๑๐๐
๒๕	เกสรบัวหลวง			✓	จำหน่ายตามสั่ง	๑๐๐
๒๖	แก่นขี้เหล็ก			✓	จำหน่ายตามสั่ง	๓๐

๒๗	แก่นสีก	✓	จำหน่ายตามสั่ง	๓๐
๒๘	แกแกล	✓	จำหน่ายตามสั่ง	๕๐
๒๙	เจตมูลเพลิง	✓	จำหน่ายตามสั่ง	๕๐
๓๐	ดอกคำฝอย	✓	จำหน่ายตามสั่ง	๑๕๐
๓๑	ดอกพิกุล	✓	จำหน่ายตามสั่ง	๑๐๐
๓๒	ดอกมะลิ	✓	จำหน่ายตามสั่ง	๑๐๐
๓๓	ดอกสารภี	✓	จำหน่ายตามสั่ง	๑๐๐
๓๔	ตีป्ली	✓	จำหน่ายตามสั่ง	๕๐
๓๕	ตะโกนา	✓	จำหน่ายตามสั่ง	๓๐
๓๖	บอระเพ็ด	✓	จำหน่ายตามสั่ง	๑๐๐
๓๗	เปราะหอม	✓	จำหน่ายตามสั่ง	๕๐

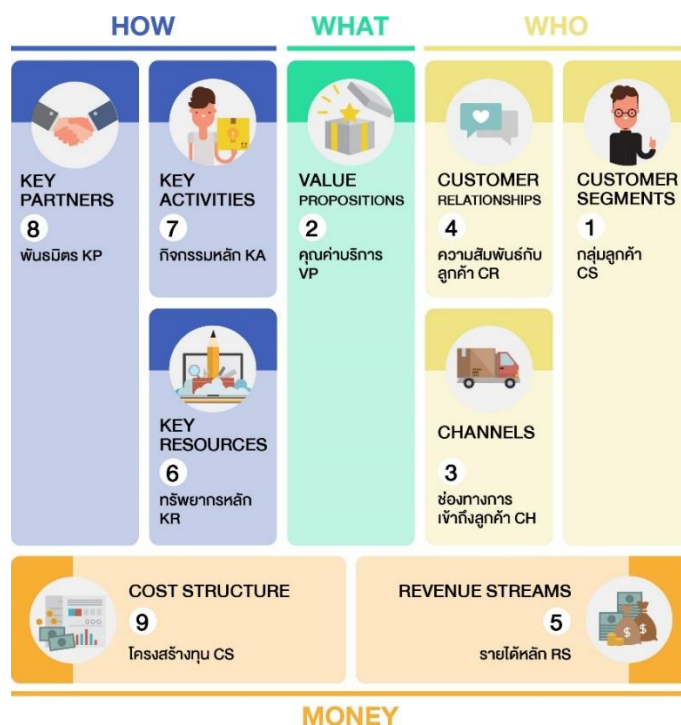

ตารางผลิตภัณฑ์ของกลุ่ม

ชื่อผลิตภัณฑ์	รายละเอียดผลิตภัณฑ์	ราคาขายปลีก
ลูกประคบสมุนไพร	ใช้ประคบร่างกาย เพื่อลดอาการปวดเมื่อย ลดการบวม การอักเสบการเกร็ง ของกล้ามเนื้อและข้อต่อ ช่วยฆ่าเชื้ออ่อน ๆ เพิ่มการไหลเวียนของโลหิต บำรุงผิวพรรณ แก้โรคผิวหนัง ลูกประคบสมุนไพรแบบแห้ง น้ำหนัก ๑๘๐ กรัม ลูกประคบสมุนไพรแบบสด น้ำหนัก ๓๕๐ กรัม	ลูกละ ๖๐ บาท
ถุงหอมสมุนไพร	ใช้ดับกลิ่น ให้กลิ่นหอม สำหรับไว้ในห้องนอน ห้องทำงาน ในรถ ขนาด ๒๕ กรัม	ถุงละ ๓๕ บาท
สมุนไพรสุดคม	สมุนไพรสำหรับสุดคมบรรเทาอาการวิงเวียน หน้ามืด เป็นหวัด คัดจมูก	ขนาด ๒๕ กรัม ขวดละ ๓๐ บาท ขนาด ๕๐ กรัม ขวดละ ๕๐ บาท
สมุนไพรอบหลังคลอด	ใช้ออบหลังคลอดเพื่อช่วยขับของเสียออกทางผิวหนัง ขับน้ำคาวปลา ผิวพรรณสดชื่น สะอาด แจ่มใส หากคลอดปกติใช้ออบหลังคลอด ๗ วัน และคลอดโดยการผ่าใช้ออบหลังจากคลอด ๓๐ วัน	ห่อละ ๙๐ บาท
สมุนไพรอบหลังคลอด	เป็นสมุนไพรที่ใช้ต้มแล้วผสมน้ำอาบ เพื่อขยายรูขุมขน ขับสิ่งหมักหมมในชั้นผิวหนัง ดับกลิ่นคาว แก้อักเสบ รักษาแผล สบายเนื้อสบายตัว เพิ่มการไหลเวียนของเลือด ผิวพรรณเปล่งปลั่ง	ห่อละ ๙๐ บาท
สบู่สมุนไพร	เป็นสบู่ที่มีส่วนผสมของสมุนไพรแต่ละชนิดแตกต่างกันไป และมีสรรพคุณตามชนิดของสมุนไพรที่เป็นส่วนผสม	ก้อนละ ๕๐ บาท
น้ำมันไหล	ใช้ทา ถู นวด เพื่อการลดอาการปวดกล้ามเนื้อ บรรเทาอาการปวดเมื่อย คลายความอ่อนล้าของร่างกาย การอักเสบของเอ็น กล้ามเนื้อและข้อต่อ	ขวดละ ๕๐ บาท
สมุนไพรชงเพื่อสุขภาพ	เป็นผงสมุนไพรแต่ละชนิดที่ผ่านการทำความสะอาด ตากแห้ง และนำไปผ่านความร้อน แล้วบดเป็นผง บรรจุในถุงบรรจุเพื่อใช้แช่น้ำสำหรับดื่มเช่นเดียวกับชา เพื่อเป็นการดูแลสุขภาพ เช่น ลดน้ำตาลในเลือด ลดความดันโลหิต	ซองละ ๓ บาท (บรรจุถุงละ ๑๐ ซอง)
เกลือขัดผิวถ่านคาร์บอน	ใช้ขัดผิวเพื่อกำจัดเซลล์ผิวเก่าที่หมองคล้ำที่ตายแล้ว กระตุ้นการเกิดของเซลล์ผิวใหม่ ทำให้ผิวเรียบและเนียนนุ่ม และบำรุงผิว ส่วนผสมหลักเป็นเกลือและถ่านคาร์บอน	ขวดละ ๕๐ บาท

ภาพ Business Model Canvas

ที่มา : <https://www.live-platforms.com/education/article/๘๒๖๔>

ทั้งนี้พบว่า การวิเคราะห์รูปแบบการทำธุรกิจ (Business Model) ของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มวิสาหกิจชุมชนปลูกและแปรรูปสมุนไพรขยายเชิง สามารถสรุปรายละเอียดได้ ดังนี้

๑) Customer Segment (กลุ่มลูกค้า) คือ กลุ่มคนที่ จะจัดจำหน่ายสินค้าและบริการให้ โดย ปัจจุบันมีกลุ่มลูกค้าหลักอยู่ ๒ กลุ่ม คือ โรงพยาบาลและสถานประกอบการสุขภาพ และกลุ่มคนทั่วไป เช่น กลุ่มคนรักสุขภาพ

๒) Value Propositions (จุดแข็งของสินค้าและบริการ) คือ สิ่งที่แตกต่างกันและโดดเด่นกว่าสินค้าอื่นหรือสินค้าประเภทเดียวกัน โดยจุดแข็งของสินค้าของกลุ่ม คือ ใช้วัตถุดิบธรรมชาติปลอดสารเคมี มีความเข้มข้น มีสมาชิกกลุ่มเป็นจำนวนมาก สามารถผลิตสมุนไพรได้ในปริมาณที่มาก

๓) Channels (ช่องทางการจำหน่าย) คือ การหาช่องทางที่เราจะใช้สื่อสารประชาสัมพันธ์ สินค้า รวมถึงการสั่งซื้อ การจำหน่ายและการจัดส่ง โดยกลุ่ม มีอยู่ ๓ ช่องทางหลัก คือ ขายปลีกหน้าร้าน ขายส่งตามที่ลูกค้าสั่งซื้อ และจำหน่ายตามงานแสดงสินค้าต่างๆ เช่น งานสมุนไพร งานของดีประจำอำเภอ และประจำจังหวัด และงาน OTOP เป็นต้น จากเดิมการขายสินค้าจะดำเนินการผ่านการประชาสัมพันธ์ผ่านทาง การขายจากคนใกล้ชิด และกลุ่มลูกค้าประจำ หลังจากดำเนินโครงการแล้วได้เพิ่มช่องทางการจำหน่ายสินค้าไปสู่การใช้แพลตฟอร์มออนไลน์ เช่น แอปพลิเคชัน Shopee และ Lazada ประกอบไปด้วยเรื่องราวภูมิปัญญาท้องถิ่น การใช้วัตถุดิบที่มีคุณภาพจากชุมชน และเน้นใส่ใจสิ่งแวดล้อมควบคู่ จนทำให้ผู้บริโภคมีความสนใจและสั่งซื้อผลิตภัณฑ์เข้ามาอย่างต่อเนื่องจนถึงปัจจุบัน

๔) Customer Relationships (ความสัมพันธ์กับลูกค้า) คือ การให้ความช่วยเหลือ อำนวยความสะดวก และค้าขายอย่างตรงไปตรงมา ซึ่งทางกลุ่มได้จัดจำหน่ายสมุนไพรที่มีคุณภาพ รวมถึงการให้คำแนะนำ

เกี่ยวกับการใช้ รวมถึงให้การปรึกษาในการดูแลสุขภาพพื้นฐาน และยังมีแจกจ่ายผลิตภัณฑ์ให้กับผู้บริโภค รายใหม่ นำไปทดลองใช้

๕) Revenue Streams (รายได้หลัก) คือรายได้ที่ทำให้เงินสูงที่สุดในการดำเนินธุรกิจ เพราะการดำเนินธุรกิจอาจมีรายได้หลายแหล่ง แต่จะมีหนึ่งแหล่งที่ต้องเป็นรายได้หลัก ซึ่งรายได้หลักของกลุ่ม คือ จำหน่ายสมุนไพรทั้งสดและแปรรูป

๖) Key Resource (ทรัพยากร) คือ สิ่งที่มีวิสาหกิจมีอยู่และสามารถนำมาสร้างคุณค่าให้กับธุรกิจได้ โดยทรัพยากรที่มี ได้แก่ วัตถุดิบทางธรรมชาติที่ปลอดภัยและมีคุณภาพ และภูมิปัญญาท้องถิ่น การพัฒนากระบวนการผลิตให้มีประสิทธิภาพ รวมถึงการพัฒนาเป็นแหล่งเรียนรู้ถ่ายทอดภูมิปัญญาการแปรรูปสมุนไพร และเป็นแหล่งค้นคว้าความรู้ทางวิชาการให้กับนักวิชาการ และผู้สนใจ

๗) Key Activities (กิจกรรมหลัก) คือ กิจกรรมที่ต้องทำในธุรกิจ เช่น กระบวนการผลิต โดยกิจกรรมหลักของกลุ่ม คือ ปลูก ผลิต และแปรรูปสมุนไพร รวมถึงศึกษาและปรับเปลี่ยนรูปลักษณะของผลิตภัณฑ์ใหม่ จากเดิมเป็นถุงซีล หรือบรรจุกระปุกพลาสติกฝาเกลียวธรรมดา เป็นกระป๋องพลาสติกฝาซีล ส่งผลให้ผลิตภัณฑ์สวยงามน่าซื้อมากขึ้น สามารถเก็บรักษาได้เป็นระยะเวลาอันยาวนานมากขึ้น

๘) Key Partners (พันธมิตร) ผู้ที่คอยป้อนวัตถุดิบสำหรับแปรรูป ได้แก่ สมาชิกกลุ่ม ที่มีพื้นที่ปลูกในบ้านของตนเอง ทำให้ไม่มีภาระในการจ่ายค่าเช่าที่ดิน ซึ่งทำให้กลุ่มสามารถรับซื้อวัตถุดิบได้ในราคาไม่แพง และผู้จัดงานแสดงสินค้า ซึ่งส่วนใหญ่ คือหน่วยงานราชการ เช่น โรงพยาบาลที่ประกอบกิจการด้านการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก สถานประกอบการด้านสุขภาพและความงาม ตลาดออนไลน์ ตลาดชุมชน

๙) Cost Structure (ค่าใช้จ่ายของธุรกิจ) คือ ต้นทุนที่ต้องใช้ในการดำเนินธุรกิจ ได้แก่ ค่าใช้จ่ายคงที่ที่ต้องจ่ายเป็นประจำทุกปีหรือทุกเดือน เช่น เงินเดือน ค่าวัตถุดิบ และ ค่าใช้จ่ายผันแปรที่ขึ้นอยู่กับปัจจัยต่าง ๆ ที่เปลี่ยนแปลง เช่น ค่าขนส่ง ค่าบริหารจัดการ เป็นต้น โดยค่าใช้จ่ายคงที่ของกลุ่ม คือค่าสมุนไพร ค่าวัตถุดิบบรรจุภัณฑ์ เป็นต้น ส่วนค่าใช้จ่ายแปรผัน คือ ค่าขนส่ง ค่าบริหารจัดการภายในกลุ่ม

จากการพัฒนาแผนผังโมเดลธุรกิจ (Business Model Canvas) พบว่าวิสาหกิจชุมชนกลุ่มวิสาหกิจชุมชนปลูกและแปรรูปสมุนไพรห้วยเชียง มีจุดเด่นในการใช้กระบวนการผลิตจากธรรมชาติ รวมทั้งมีต้นทุนทางทรัพยากรธรรมชาติที่เป็นวัตถุดิบในการผลิต แต่อาจขาดเทคนิคการนำเสนอและกิจกรรมทางการตลาดที่ช่วย สนับสนุนการตัดสินใจของผู้ซื้อ ดังนั้นการพัฒนาวิสาหกิจผ่านการอบรมให้ความรู้ การพัฒนาผลิตภัณฑ์ การประชาสัมพันธ์ การขยายช่องทางการจัดจำหน่าย และการศึกษาดูงาน ถือเป็นเครื่องมือในการยกระดับความรู้ ของสมาชิกและพัฒนาวิสาหกิจให้มีความก้าวหน้าในเชิงของการเติบโตของรายได้เป็นอย่างดี ซึ่งจะเป็นการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับผลิตภัณฑ์ อันเป็นแนวทางในการยกระดับผลิตภัณฑ์ รวมทั้งทำให้สามารถตั้งราคาผลิตภัณฑ์ที่สูงขึ้นและทำให้ผู้บริโภครู้สึกถึงประโยชน์ที่เพิ่มขึ้นด้วยเช่นกัน

การพัฒนาต่อยอดผลิตภัณฑ์กลุ่มวิสาหกิจชุมชนปลูกและแปรรูปสมุนไพรทับยายเชียง ภายใต้แนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียน

การขับเคลื่อนเศรษฐกิจฐานรากของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนปลูกและแปรรูปสมุนไพรทับยายเชียง มีการขับเคลื่อนทั้งในระดับชุมชน ระดับเขตพื้นที่ และในระดับจังหวัด โดยเน้นไปที่การขับเคลื่อนในระดับชุมชนเป็นหลัก ซึ่งที่ผ่านมาชุมชนมีการขับเคลื่อนกิจกรรมของชุมชนอย่างเข้มแข็งมาอย่างต่อเนื่อง อาทิ การร่วมกิจกรรมต่าง ๆ กับชุมชนของสมาชิก เช่น กิจกรรมปลูกป่า สร้างฝายชะลอน้ำ กิจกรรมจิตอาสาซ่อมบ้านให้กับสมาชิก กลุ่มที่ประสบปัญหาอันเกิดจากอุทกภัย วิกฤติ และอื่น ๆ ที่ทำให้ที่อยู่อาศัยและแปลงเกษตรเสียหาย และยังมีกรมอบเงินทุนสนับสนุนช่วยเหลือกิจกรรมสาธารณะต่าง ๆ เช่น โรงเรียน วัด และกลุ่มเปราะบาง เป็นต้น

แม้ว่ากลุ่มวิสาหกิจชุมชนปลูกและแปรรูปสมุนไพรทับยายเชียง จะมีจุดแข็งคือการรวมกลุ่มทำกิจกรรมอย่างเข้มแข็ง แต่ก็มีจุดอ่อนสำคัญคือ ปัญหาการขาดแหล่งทุนในการประกอบอาชีพ และปัญหาด้านผลผลิต (สด) ที่จะออกสู่ตลาดมีไม่เพียงพอกับความต้องการ ในขณะที่เดียวกันการส่งเสริมการประกอบอาชีพและการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนปลูกและแปรรูปสมุนไพรทับยายเชียง ยังมีวิทยากรอบรมไม่ให้ความรู้และการสนับสนุนองค์ความรู้จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องไม่เพียงพอ เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาอาชีพและรายได้ในทิศทางที่ยั่งยืน กลุ่มวิสาหกิจชุมชนได้พยายามพัฒนาแนวทางในการขับเคลื่อนทั้งในปัจจุบัน และแนวทางในอนาคต ดังนี้

๑) กระบวนการขับเคลื่อนในระดับกลุ่ม ชุมชน และเขตพื้นที่

การขับเคลื่อนของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนปลูกและแปรรูปสมุนไพรทับยายเชียง จะเริ่มต้นจากชุมชน และพื้นที่ใกล้เคียง ในตำบลทับยายเชียง และตำบลใกล้เคียง ถือว่าเป็นหน่วยปฏิบัติการในระดับพื้นที่ ซึ่งเป็นที่รวมของทุกกลุ่มอาชีพ และการพัฒนาทุกกลุ่มอาชีพต่าง ๆ หรือเครือข่ายต่าง ๆ ที่ทำเรื่องเดียวกัน และสนใจในเรื่องเดียวกัน เพื่อสร้างความร่วมมือกัน โดยมีกระบวนการขับเคลื่อนที่สำคัญ ได้แก่

๑.๑) สร้างความเข้าใจให้ชัดเจนเกี่ยวกับการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากในพื้นที่ ระบบความสัมพันธ์ของคนในชุมชน ส่วนใหญ่เป็นพี่น้องกัน และมีการพึ่งพาอาศัยกันมาโดยตลอด ชุมชนจึงเริ่มต้นจากการสร้างความเข้าใจอันดีของคนในชุมชน เพื่อพัฒนาคน พัฒนากระบวนการจัดทำแผน และการทำงานร่วม และได้รับความร่วมมืออันดีจากคณะกรรมการชุมชน

๑.๒) สร้างกลไกการทำงานในระดับเขตพื้นที่ โดยทั่วไปกลุ่มวิสาหกิจชุมชนปลูกและแปรรูปสมุนไพรทับยายเชียง จะได้รับความร่วมมือจากเครือข่ายเข้ามามีส่วนร่วมหลากหลายกลุ่ม อาทิ โรงพยาบาลประจำอำเภอ หน่วยงานราชการ สถาบันการศึกษา มหาวิทยาลัยนเรศวร (มน.) กลุ่มเกษตรกรรุ่นใหม่ Young Smart Farmer (YSF) เป็นต้น อีกทั้ง กลุ่มวิสาหกิจชุมชนมีการเข้าร่วมโครงการมาตรฐานเกษตรที่ดีที่เหมาะสม Good Agriculture Practice (GAP) รวมถึงการนำผลิตภัณฑ์เกษตรในท้องถิ่นจัดแสดงและจำหน่ายในต่าง ๆ โดยได้รับความร่วมมือจากหลายหน่วยงานที่เข้ามาเก็บข้อมูลและผลักดันให้เข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ดังที่กล่าวไปข้างต้น นอกจากนี้ หน่วยงานและสถาบันต่าง ๆ มีการเข้ามาศึกษาดูงาน และพัฒนาให้เป็นพื้นที่ชุมชนต้นแบบร่วมกันกับชุมชน รวมถึงการให้คำแนะนำในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ เป็นต้น

๒) กระบวนการขับเคลื่อนระดับจังหวัด

ก่อนการก่อตั้งเป็นกลุ่มวิสาหกิจชุมชนปลูกและแปรรูปสมุนไพรห้วยเชียง ชุมชนบ้านศรีเจริญ ได้รับความร่วมมือและการสนับสนุนจากหน่วยงานในระดับจังหวัดหลายหน่วยงาน อาทิ มหาวิทยาลัยนเรศวร วิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร พิษณุโลก กรมป่าไม้ สำนักงานเกษตร นิคมสร้างตนเองทุ่งสถาน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นต้น ทั้งนี้ กลุ่มวิสาหกิจชุมชน เชื่อว่าชุมชนจะสามารถพัฒนาเศรษฐกิจฐานราก ในระดับจังหวัด โดยจะเน้นการสร้างวาระการขับเคลื่อนเรื่องเศรษฐกิจฐานราก ที่เป็นความร่วมมือของจังหวัด ภาคชุมชน และประชาสังคม ภาคเอกชน เพื่อให้มีแผนพัฒนาระบบเศรษฐกิจฐานรากของจังหวัด และสร้างกลไกร่วมในการบริหารจัดการสินค้า ทั้งจาก ชุมชน ตำบล และกระจายสินค้าระหว่างชุมชน จังหวัด โดยเชื่อมกับภาคเอกชน เป็นศูนย์กระจายสินค้าที่ชุมชนเป็นเจ้าของ จะช่วยเชื่อมโยงงานในทุกประเด็นให้เป็น ภาพรวมของจังหวัดมากยิ่งขึ้น โดยในอนาคตอาจพัฒนาต่อยอดเพื่อสร้างเครือข่ายเชิงประเด็น (Cluster) ที่เป็นเศรษฐกิจฐานราก ของชุมชน เช่น การผลิต แปรรูป ท่องเที่ยวโดยชุมชน สถาบันการเงินชุมชน ฯลฯ ตลอดจนสร้างระบบการจัดการบริหาร และระบบข้อมูลของทุกวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดอย่างเป็นระบบ

๓) กระบวนการขับเคลื่อนเศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy)

การพัฒนาผลิตภัณฑ์สมุนไพรของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนปลูกและแปรรูปสมุนไพรห้วยเชียง ดำเนินการภายใต้แนวคิดเศรษฐกิจ (Circular Economy) โดยมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อพัฒนาต่อยอดผลิตภัณฑ์สมุนไพร และเพื่อส่งเสริมและพัฒนารูปแบบการดำเนินธุรกิจให้มีขีดความสามารถในการแข่งขันเชิงพาณิชย์ ตลอดจนยกระดับเศรษฐกิจฐานราก และพัฒนาคุณภาพชีวิตประชาชนในพื้นที่บริการ โดยมีเป้าหมายให้เกิดเป็นนวัตกรรมเพื่อสังคมจากกระบวนการผลิตการเกษตรแปรรูป การสร้างมูลค่าเพิ่ม การพัฒนาอาชีพให้มีความยั่งยืน ยกกระดับเป็นผลิตภัณฑ์ OTOP ตลอดจนการพัฒนาการผลิตที่เน้นการใช้วัตถุดิบอย่างมีประสิทธิภาพ ลดของเสียตั้งแต่ต้นทาง ลดต้นทุนการผลิต และไม่เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสุขภาพของคนในชุมชน สอดคล้องกับหลักการเศรษฐกิจหมุนเวียนและการพัฒนาเศรษฐกิจฐานราก เพื่อยกระดับวิสาหกิจชุมชน ช่วยพัฒนาชุมชนให้เข้มแข็ง และเป็นต้นแบบให้กับวิสาหกิจชุมชนแห่งอื่น

๓.๑) ใช้ทรัพยากรในท้องถิ่นอย่างรู้คุณค่า กลุ่มมีแนวคิดใช้ทรัพยากรเท่าที่จำเป็นให้มีประสิทธิภาพสูงสุด ตั้งแต่การเลือกวัตถุดิบมาผลิต การจัดการผลผลิต จนถึงการนำกลับมาใช้เป็นวัตถุดิบ เพราะกลุ่มวิสาหกิจชุมชนปลูกและแปรรูปสมุนไพรห้วยเชียง เชื่อว่าไม่ใช่เพียงภาคธุรกิจขนาดใหญ่สามารถมีบทบาทขับเคลื่อนเท่านั้น แต่ในระดับชุมชนก็สามารถใช้ทรัพยากรในการสร้างรายได้อย่างมีคุณค่า โดยนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาถ่ายทอดเป็นสินค้าหรือบริการที่สอดแทรกนวัตกรรมและความคิดสร้างสรรค์ และยึดการพึ่งพาตนเองเป็นสำคัญได้เช่นเดียวกัน โดยเทคโนโลยีที่เป็นภูมิปัญญาในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ ได้แก่ การตากแห้ง การนำไปปรุงเป็นส่วนหนึ่งของมื้ออาหาร ซึ่งทั้งหมดนี้เป็นกรรมวิธีที่แทบจะไม่ต้องใช้งบประมาณมากนักก็สามารถทำได้

๓.๒) กระจายรายได้อย่างทั่วถึง การคิดต่อยอดผลิตภัณฑ์ให้เกิดการแปรรูปสมุนไพรให้มีความหลากหลาย เพื่อให้ชุมชนหารายได้ด้วยตนเอง จึงเป็นที่มาของการก่อตั้งกลุ่มวิสาหกิจชุมชนปลูกและแปรรูปสมุนไพรห้วยเชียง และเพื่อทำให้เกิดเศรษฐกิจหมุนเวียน กลุ่มวิสาหกิจชุมชนเสมือนเป็นศูนย์กลางที่กระตุ้นให้คนในชุมชนสร้างงานจนมีรายได้เข้ามามากขึ้น

๓.๓) ยึดหลักเศรษฐกิจพอเพียง มากกว่าเน้นตัวเลขการเติบโตทางเศรษฐกิจ เพราะการที่ชุมชนมีรายได้ที่ยั่งยืนได้นั้นต้องอาศัยความพอใจและความพอเพียง จึงเน้นให้ชุมชนทำสิ่งที่มีความสุข โดยใช้สิ่งที่มีในท้องถิ่นซึ่งใช้งบประมาณไม่มากในการทำผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ บนหลักการพึ่งพาตัวเองที่ใครก็ทำได้ อีกทั้งผลตอบแทนทางสังคมที่เกิดขึ้นทั้งหมดจะตกอยู่ในชุมชนไม่ว่าจะเป็น กลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกสมุนไพร และกลุ่มผู้สูงอายุในชุมชน

๓.๔) การวางแผนให้เกิดการค้าคุณภาพการผลิต โดยมีเงื่อนไขหลัก คือ ๑. คุณภาพของสินค้าต้องคงที่ ๒. สามารถผลิตได้สม่ำเสมอและมีเพียงพอต่อความต้องการของตลาด ๓. ผ่านการรับรองมาตรฐาน โดยในช่วงแรกต้องทดลองขายในตลาดก่อน ชุมชนต้องอดทนรอและศึกษาการทำบัญชีและเงินสดหมุนเวียนด้วย กระทั่งเมื่อมีการถามหาสินค้าเกิดขึ้น ตลาดก็จะตามมาแบบปากต่อปาก ส่วนหน่วยงานในท้องถิ่นก็ควรสนับสนุนโอกาส เช่น การจัดงานออกร้านประจำปี การจัดตั้งเป็นนิติบุคคลเพื่อการผลิต หรือการมีร้านค้าปลีก ซึ่งไม่ต้องใช้งบประมาณมาก แต่เนื่องจากปัจจุบันกลุ่มวิสาหกิจชุมชนยังมีงบประมาณไม่เพียงพอที่จะต่อยอดให้ครบทั้งสามเงื่อนไข เพราะแม้จะมีความต้องการสินค้าเพิ่มขึ้นก็ไม่สามารถผลิตได้ทัน ที่สำคัญต้องมีการขอการรับรองคุณภาพจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในด้านมาตรฐานและการปลอดภัยในทุกกระบวนการการผลิต ทั้งนี้กลุ่มมีการส่งตัวอย่างดินในแปลงผู้ปลูกสมุนไพรทุกรายได้ส่งเพื่อวิเคราะห์หาสารตกค้างในดิน และมีการปรับปรุงดินด้วยวิธีธรรมชาติ เพื่อการส่งขอมาตรฐานผลิตภัณฑ์ และปรับปรุงพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้ดีขึ้น

๓.๕) การจัดการของเสียให้เป็นศูนย์ ในกระบวนการผลิตพยายามไม่ให้เกิดของเสียสู่ชุมชนให้ได้มากที่สุด โดยทางกลุ่มวิสาหกิจชุมชนปลูกและแปรรูปสมุนไพรทั่วยายเชียง จะมีการวางแผนการผลิตอย่างรอบคอบ เช่น วัตถุประสงค์สมุนไพร(สด) การวางแผนการปลูกให้เพียงพอต่อความต้องการของตลาดและการเติบโตของตลาดว่าฤดูกาลใดต้องการสมุนไพรชนิดใด ทำให้ไม่มีปัญหาสมุนไพรล้นตลาด สามารถนำไปผลิตได้แทบทั้งหมด รวมถึงกากของเสียจากเปลือกสมุนไพรหรือกากสมุนไพรก็จะนำไปนำไปทำปุ๋ยหมัก

งบประมาณรายรับ-รายจ่าย ต่อปี

แหล่งที่มาของรายได้และรายจ่ายของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนปลูกและแปรรูปสมุนไพรทั่วยายเชียง สามารถอธิบายเพิ่มเติม ดังนี้ ยอดขายที่ขายให้กลุ่มลูกค้าหลักและลูกค้าประจำ ได้แก่ โรงพยาบาลพรหมพิราม โรงพยาบาลบางกระทุ่ม วิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร พิษณุโลก ศูนย์ป่าไม้พิษณุโลก สำนักจัดการทรัพยากรป่าไม้ที่ ๔ สาขาพิษณุโลก องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ มหาวิทยาลัยนเรศวร นิคมสร้างตนเองทุ่งสาม สำนักงานเกษตรจังหวัดพิษณุโลก และโรงงานรับซื้อสมุนไพร ส่วนประเภทของรายได้อื่นได้มาจากเงินสนับสนุนการอบรม ค่าตอบแทน และค่าใช้สอยการจัดกิจกรรม สำหรับรายจ่ายหลักที่ต้องจ่ายนั้นคือ ค่าสมุนไพรสด แห้ง ที่รับซื้อจากสมาชิก รวมถึงค่าวัสดุเพื่อการผลิต เช่น การบูร พิมเสน เหลือ ผักคืบ เชือก ถุงบรรจุภัณฑ์ รวมถึงค่าจ้างผลิต จ้างแปรรูปสมุนไพร ค่าสาธารณูปโภค และค่าจัดงานรับรอง ต้อนรับคณะศึกษาดูงาน รวมถึงการออกงานนอกสถานที่ เป็นต้น ทำให้กลุ่มมีเงินคงเหลือสุทธิต่อเดือน ๒๐,๐๐๐ บาท และคงเหลือสุทธิต่อปี ๒๔๐,๐๐๐ บาท

ปัญหาและแนวทางแก้ไขในการพัฒนาศักยภาพกลุ่ม

แนวทางการพัฒนาการจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนปลูกและแปรรูปสมุนไพรขยายเชิง แนวทางในการพัฒนาอันจะนำมาสู่ความสำเร็จและยั่งยืนนั้น จำเป็นต้องทราบจุดเด่นและจุดด้อยของกลุ่มเพื่อ การกำหนดแนวทางในการส่งเสริมและพัฒนาจุดด้อยของกลุ่มต่อไป ซึ่งกลุ่ม มีการ กำหนดโครงสร้างการบริหารไว้อย่างชัดเจนและเป็นระบบ เพื่อนำไปสู่เป้าหมายที่กลุ่มได้วางไว้ กลุ่มมีคณะกรรมการที่มีความพร้อม มีความเป็นผู้นำ มีสมาชิกที่มีความชำนาญ มีประสบการณ์ในเรื่องสมุนไพร สิ่งเหล่านี้ล้วนแล้วแต่เป็นจุดแข็งของกลุ่ม ในขณะที่เดียวกันก็ได้รับการส่งเสริมและพัฒนาจากหน่วยงานราชการ แม้ในภาวะที่เศรษฐกิจมีการแข่งขันสูง ที่กลุ่มจะต้องมีการพัฒนาศักยภาพไม่ว่าจะเป็นในด้านผลิตภัณฑ์ที่มีหลากหลาย ทันสมัย ช่องทางการตลาดที่สะดวก รวดเร็ว และในขณะเดียวกันจะต้องมีการสืบทอดและอนุรักษ์ไว้ในเรื่องของภูมิปัญญาท้องถิ่นด้วยเช่นกัน กลุ่มมีแหล่งเงินทุนหมุนเวียนจากสมาชิกกลุ่มที่ร่วมกันลงทุนเพื่อต่อยอดธุรกิจ รวมถึงหาแหล่งเงินทุนจากหน่วยงานอื่น ซึ่งมีการสร้างผลกำไรจากการดำเนินงานทุกปีและมีการจัดการด้านการเงิน และการจัดสรรผลกำไรอย่างเป็นสัดส่วนตามระเบียบที่วางไว้อย่างชัดเจน แต่อย่างไรก็ตามกลุ่มยังมีประเด็นปัญหาที่พบ และได้ประชุมร่วมกันเพื่อหาแนวทางแก้ไขเพื่อก่อให้เกิดความยั่งยืน

การวิเคราะห์สถานการณ์ (SWOT Analysis)

SWOT Analysis เป็นการวิเคราะห์สภาพองค์กร หรือหน่วยงานในปัจจุบัน เพื่อค้นหาจุดแข็ง จุดเด่น จุดด้อย หรือสิ่งที่อาจเป็นปัญหาสำคัญในการดำเนินงานสู่สภาพที่ต้องการในอนาคต หลักการสำคัญของ SWOT ก็คือการวิเคราะห์โดยการสำรวจจากสภาพการณ์ ๒ ด้าน คือ สภาพการณ์ภายในและสภาพการณ์ภายนอก ดังนั้นการวิเคราะห์ SWOT จึงเรียกได้ว่าเป็น การวิเคราะห์สภาพการณ์ (Situation Analysis) ซึ่งเป็นการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน เพื่อให้รู้ตนเอง (รู้เรา) รู้จักสภาพแวดล้อม (รู้เขา) ชัดเจน และวิเคราะห์โอกาส-อุปสรรค การวิเคราะห์ปัจจัยต่างๆ ทั้งภายนอกและภายในองค์กร ซึ่งจะช่วยให้ผู้บริหารขององค์กรทราบถึงการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ที่เกิดขึ้นภายนอกองค์กร ทั้งสิ่งที่ได้เกิดขึ้นแล้วและแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงในอนาคต รวมทั้งผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงเหล่านี้ที่มีต่อองค์กรธุรกิจ และจุดแข็ง จุดอ่อน และความสามารถ ด้านต่าง ๆ ที่องค์กรมีอยู่ ซึ่งข้อมูลเหล่านี้จะเป็นประโยชน์อย่างมากต่อการกำหนดวิสัยทัศน์ การกำหนดกลยุทธ์และการดำเนินตามกลยุทธ์ขององค์กรระดับองค์กรที่เหมาะสมต่อไป โดยมีความหมายแต่ละด้าน ดังนี้

จุดแข็ง (Strengths) : จุดเด่นหรือจุดแข็ง (ข้อได้เปรียบ) เป็นผลมาจากปัจจัยภายใน เป็นข้อดีที่เกิดจากสภาพแวดล้อมภายในบริษัท เช่น จุดแข็งด้านการเงิน และข้อได้เปรียบด้านการผลิต และด้านทรัพยากรบุคคล โดยบริษัทจะต้องใช้ประโยชน์จากจุดแข็งในการกำหนดกลยุทธ์การตลาด

จุดอ่อน (Weaknesses) : จุดด้อยหรือจุดอ่อน ข้อเสียเปรียบเป็นผลมาจากปัจจัยภายใน เป็นปัญหาหรือข้อบกพร่องที่เกิดจากสภาพแวดล้อมภายในต่าง ๆ ของบริษัท เช่น การขาดเงินทุน นโยบายและทิศทาง การบริการที่ไม่แน่นอน หรือบุคลากรที่ไม่มีคุณภาพ ซึ่งบริษัทจะต้องหาวิธีในการปรับปรุงให้ดีขึ้นหรือขจัดให้หมดไปอันจะเป็นประโยชน์ต่อบริษัท

โอกาส (Opportunities) : เกิดจากปัจจัยภายนอก เป็นผลจากการที่สภาพแวดล้อมภายนอกของบริษัทเอื้อประโยชน์ หรือส่งเสริมการดำเนินงานของบริษัท โอกาสแตกต่างจากจุดแข็งตรงที่โอกาสเป็นผลมาจากสภาพแวดล้อมภายนอก แต่จุดแข็งเป็นผลมาจากสภาพแวดล้อมภายใน ผู้ประกอบการที่ดีจะต้องแสวงหาโอกาสอยู่เสมอ โดยการวิเคราะห์สิ่งแวดล้อมภายนอกที่เปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ ตลอดเวลา เช่น เศรษฐกิจ สังคม การเมือง เทคโนโลยีและการแข่งขันในตลาด และใช้ประโยชน์จากโอกาสนั้น

อุปสรรค (Threats) : เกิดจากปัจจัยภายนอก เป็นข้อจำกัดที่เกิดจากสภาพแวดล้อมภายนอกที่ส่งผลเสียต่อธุรกิจ เช่น ราคาน้ำมันที่สูงขึ้น อัตราดอกเบี้ยที่สูงขึ้น สภาพเศรษฐกิจที่ชะลอตัว ผู้ประกอบการจำเป็นต้องปรับกลยุทธ์ทางการตลาดให้สอดคล้อง และพยายามขจัดอุปสรรคต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นให้ได้ โดยสามารถวิเคราะห์สถานการณ์ (SWOT Analysis)

ตารางการวิเคราะห์สถานการณ์ (SWOT Analysis)

<p style="text-align: center;">ปัจจัยภายใน</p> <p style="text-align: center;">ปัจจัยภายนอก</p>	<p style="text-align: center;">S</p> <p>๑) เป็นกลุ่มวิสาหกิจผู้ปลูกและแปรรูปสมุนไพรไทย ที่มีความเข้มแข็ง มีสมาชิกกลุ่มเป็นจำนวนมาก สามารถผลิตสมุนไพรได้ในปริมาณที่มาก</p> <p>๒) เป็นกลุ่มวิสาหกิจที่สามารถผลิตลูกประคบสมุนไพรไทยในปริมาณมาก เพื่อส่งขาย และเป็นหัวใจของสถานประกอบการแพทย์แผนไทยและแพทย์ทางเลือก</p> <p>๓) สมุนไพรไทยของกลุ่มเป็นผลผลิตจากแปลงปลูกที่ได้มาตรฐานปลอดภัย หรือ GAP</p> <p>๔) ที่ตั้งของชุมชนมีความเป็นธรรมชาติสูง และอยู่ใกล้สถานที่ท่องเที่ยวสำคัญที่มีชื่อเสียงด้านความเชื่อและเป็นที่เคารพนับถือ</p>	<p style="text-align: center;">W</p> <p>๑) ผลิตภัณฑ์แปรรูปจากสมุนไพรของชุมชน ยังไม่มีความหลากหลาย</p> <p>๒) ผลิตภัณฑ์แปรรูปจากสมุนไพรของชุมชน ยังไม่ได้รับการรับรองมาตรฐานการผลิตสมุนไพรตามเกณฑ์ปฏิบัติที่ดี</p> <p>๓) ชุมชนขาดองค์ความรู้ในการจัดการพัฒนาผลิตภัณฑ์และสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชน</p> <p>๔) ที่ตั้งชุมชนบพทางไกลจากตัวเมือง และไม่ได้ตั้งอยู่ในจุดที่ขนส่งสาธารณะเข้าถึง</p>
<p style="text-align: center;">O</p> <p>๑) ปัจจุบันผู้บริโภคหันมาใส่ใจเรื่องสุขภาพและผลิตภัณฑ์สมุนไพรไทยมากขึ้น</p> <p>๒) ผลิตภัณฑ์และบริการเชิงส่งเสริมสุขภาพจากสมุนไพร มีกลุ่มเป้าหมายเป็นคนรักสุขภาพ ซึ่งจัดได้ว่าเป็นกลุ่มที่มีกำลังซื้อสูง</p> <p>๓) การเพิ่มนวัตกรรมและความคิดสร้างสรรค์ในผลิตภัณฑ์ สามารถสร้างมูลค่าเพิ่มในการออกแบบได้</p>	<p style="text-align: center;">OS</p> <p>สร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์และบริการทางการท่องเที่ยวเชิงส่งเสริมสุขภาพจากสมุนไพรไทยที่ได้มาตรฐานการให้บริการ และมาตรฐานการผลิตสมุนไพรตามเกณฑ์ปฏิบัติที่ดี</p>	<p style="text-align: center;">OW</p> <p>สร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่ผลิตภัณฑ์และบริการเชิงส่งเสริมสุขภาพจากสมุนไพรไทย ด้วยนวัตกรรมและความคิดสร้างสรรค์ เพื่อให้สอดคล้องการพฤติกรรมผู้บริโภคและเจาะกลุ่มตลาดใหม่ ๆ ได้</p>
<p style="text-align: center;">T</p> <p>๑) ชุมชนขาดองค์ความรู้ด้านการตลาด และช่องทางการจัดจำหน่ายที่หลากหลายจึงยังทำให้ยังขยายตลาดไปในกลุ่มผู้บริโภคชายวัยได้ไม่มากนัก</p> <p>๒) คู่แข่งด้านผลิตภัณฑ์สมุนไพรในตลาดปัจจุบันมีอยู่มากและผลิตภัณฑ์ก็มีรูปแบบคล้ายกัน ทำให้มีการแข่งขันเรื่องราคาสูง</p>	<p style="text-align: center;">TS</p> <p>ให้ความรู้กับชุมชนในเรื่องการตลาด การพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์ และบริการเชิงส่งเสริมสุขภาพที่ได้มาตรฐาน สร้างภาพลักษณ์และสื่อสารตราสินค้าให้กับผลิตภัณฑ์และบริการของชุมชนสามารถแข่งขันเชิงพาณิชย์ในตลาดได้</p>	<p style="text-align: center;">TW</p> <p>เพิ่มช่องทางการสื่อสารตราสินค้า ช่องทางการขายทางออนไลน์ ควบคุมการบริหารจัดการต้นทุนการผลิตและตั้งราคาขายที่สามารถสร้างกำไรได้มากขึ้น และมีราคาอยู่ในระดับที่ผู้บริโภครับได้</p>

ส่วนที่ ๓ การประเมินมูลค่าการลดรายจ่าย หรือสร้างรายได้ในครัวเรือน

ป่าชุมชนบ้านศรีเจริญ มีความสมบูรณ์ทางด้านทรัพยากรชีวภาพและกายภาพมากมาย ทำให้เกิดรายได้ ชาวบ้านนิยมเข้าไปใช้ประโยชน์จากป่าชุมชน ด้านการใช้ประโยชน์จากป่า พบว่ามีการเข้าไปหาเก็บพืช/ไม้สำหรับทำเชื้อเพลิง หาพืชอาหารสำหรับการบริโภคและการหัตถกรรมทุกชนิด หาน้ำผึ้ง พืชสมุนไพร และมีการใช้ประโยชน์จากป่าเพื่อการพักผ่อนและเพื่อการศึกษา ซึ่งพบว่า ชุมชนบ้านศรีเจริญมีประชาชนได้รับประโยชน์จากป่าชุมชน จำนวน ๒๘๙ ครัวเรือน ซึ่งมีมูลค่าการพึ่งพิงป่าชุมชน (ลดรายจ่ายเพิ่มรายได้) ในอัตรา ๗๓๙ บาท/ไร่ คิดเป็นมูลค่า ๒๑๓,๕๗๑ บาท ดังตารางที่ ๑๗ และการประเมินมูลค่าการลดรายจ่าย หรือสร้างรายได้ในครัวเรือน ดังตารางที่ ๑๘ และจากการศึกษาเกี่ยวกับการเก็บหาของป่าประเภทพืชอาหาร พบว่าสมาชิกป่าชุมชนบ้านศรีเจริญมีการเข้าป่าเพื่อหาผักสมุนไพร เพื่อนำมาใช้ในการประกอบอาหารในชีวิตประจำวัน เนื่องจากป่าชุมชนบ้านศรีเจริญ มีชนิดของพืชผักสมุนไพร และพืชอาหารสำหรับการบริโภคที่หลากหลาย อีกทั้งยังสะดวกในการเข้าป่าเนื่องจากอยู่ไม่ไกลจากชุมชน สามารถประหยัดค่าใช้จ่ายได้เป็นอย่างมาก ประเภทพืชอาหารป่า ที่มีการเก็บหามากที่สุดคือ หน่อไม้ โดยมีการเก็บหาเพื่อการบริโภค และเก็บหาเพื่อการค้าในอัตราส่วน ๖๐ และ ๔๐ ตามลำดับ รองลงมาได้แก่เห็ดประเภทต่าง ๆ เช่น เห็ดเผาะ เห็ดแดงน้ำหมาก และเห็ดอื่น ๆ เช่น เห็ดโคนน้อย เห็ดตับเต่า การที่ชาวบ้านมีการเก็บหาหน่อไม้ และเห็ด จำนวนมากสาเหตุหนึ่งน่าจะมาจากของป่าเหล่านี้มีความต้องการของตลาดสูง อีกทั้งผลผลิตก็มีมาก ทำให้คนในชุมชนมีการเก็บหากันมากขึ้น นอกจากนี้ยังมีการเก็บหาของป่าชนิดอื่น ๆ อีก เช่น ผักหวานป่า ผักต้วขาว ดอกกระเจียว อีรอก บุก กลอย ปลา อึ่ง แยม จิ้งหรีด เป็นต้น แต่ในปัจจุบันยังมีเรื่องการฝ่าฝืนกฎสำหรับข้อตกลงในการหาของป่าอยู่บ้าง เช่น การหาหน่อไม้ ที่มากเกินไปจนความจำเป็น ซึ่งทำให้อาณาเขตของป่าลดลง และการขุดแยม ที่เป็นการทำลายการเติบโตของแยมที่ยังไม่โตเต็มที่ในอนาคตอาจจะทำให้แยมสูญพันธุ์ได้ โดยคณะกรรมการได้ทำข้อตกลงร่วมกันในที่ประชุมว่าให้คนในชุมชนใช้การดักแยมแทนการขุด เพื่อจะได้เฉพาะตัวที่โตเต็มวัย แต่ภายหลังก็ยังมีกรณีการละเมิดกฎต่าง ๆ อยู่บ้าง ซึ่งส่วนใหญ่พบเป็นประชาชนต่างชุมชนที่เข้ามาหากินในบริเวณป่าชุมชน คณะกรรมการจึงได้จัดทีมลาดตระเวนออกเพื่อร่วมกันสอดส่องดูแลและทำความเข้าใจกับประชาชนกลุ่มดังกล่าว ส่วนไม้ไผ่ชนิดต่าง ๆ ชาวบ้านมีการนำมาใช้ประโยชน์ เช่น ทำบ้านเรือน เช่น นำมาทำรั้ว ราวตากผ้า เสาคอก และงานหัตถกรรมอื่น ๆ เช่น ตะกร้า กระบุง แคร่ หมวก เพื่อใช้ในครัวเรือน และจำหน่าย

ความอุดมสมบูรณ์ของป่าชุมชนบ้านศรีเจริญนั้น ป่าแห่งนี้แหล่งอาหารแหล่งใหญ่ของทั้งคน และสัตว์ ชาวบ้านรอบป่ารวมทั้งชาวบ้านในพื้นที่ใกล้เคียงอื่น ๆ ใช้ประโยชน์มาเป็นระยะเวลายาวนานเพื่อเอื้อปัจจัย ๔ ทั้งอาหาร ยาสมุนไพร ไม้ใช้สอย ใช้ทำที่อยู่อาศัย และเป็นพื้นที่ในการเลี้ยงสัตว์ ซึ่งนอกจากหามาเพื่อยังชีพแล้ว ยังสามารถนำไปขายสร้างรายได้ให้แก่ตนเองและชุมชนได้ โดยการนำเอาผลผลิตที่เก็บได้นั้นไปขายตามหมู่บ้าน และบางส่วนนำไปจำหน่ายที่ตลาดสดในชุมชน และตลาดสดในตำบล

ไข่มดแดงสามารถหาได้ตามยอดไม้ ในป่าชุมชน ปัจจุบันเป็นอาหารที่เป็นที่นิยม โดยทั่วไปชาวบ้านจะเริ่มออกหาแย้มดแดงตามต้นไม้ เริ่มประมาณช่วงเดือนธันวาคมหลังจากเสร็จงานไร่ งานนา ช่วงนี้มักจะได้ไข่มดเล็ก ๆ ที่เรียกว่า ไข่มดเล็ก เข้าเดือนกุมภาพันธ์ไปจนถึงเมษายน จึงจะได้ไข่มดขนาดใหญ่ขึ้น รวมทั้งนางพญา

มด มีลักษณะเป็นมดมีปีก ที่ชาวบ้านเรียก แม่แป้ง จะพบอยู่ในรังด้วย ชาวบ้านจะนำมากินหมดทั้งไข่ ผาก ไข่ใหญ่ แม่แป้ง ไม่เว้นแม่แต่ตัวมดแดง เพราะมดแดงมีรสเปรี้ยว จึงนิยมนำมาปรุงอาหาร

ส่วนการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์จากป่าชุมชนนั้น สมาชิกป่าชุมชนมีการเข้าไปหาพืชอาหารในป่าชุมชนบ่อยครั้ง และสมาชิกมีส่วนร่วมในการดูแลการชุมชน และร่วมกิจกรรมต่าง ๆ เช่น ปลูกป่า ทำฝาย ทำแนวกันไฟ ลาดตระเวนป้องกันไฟป่า อยู่บ่อยครั้งราวเดือนละ ๑ ครั้ง นอกจากนี้ยังมีการร่วมกันสังเกตการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น เช่น การเกิดไฟป่า การเก็บอาหารชนิดอื่น ๆ ที่สัมพันธ์กับฤดูกาล และร่วมเป็นหูเป็นตา ป้องกันการบุกรุกทำลายป่า

ตาราง การประเมินป่าชุมชน

หัวข้อประเมิน	อัตรา*	หน่วย	มูลค่าที่ได้	หน่วย
๑. จำนวนประชาชนที่ได้รับประโยชน์จากป่าชุมชน	-	-	๒๘๙	ครัวเรือน
๒. มูลค่าการพึงพิงป่าชุมชน (ลดรายจ่ายเพิ่มรายได้)	๗๓๙	บาท/ไร่	๒๑๓,๕๗๑	บาท
๓. การกักเก็บน้ำในดินและปลดปล่อยน้ำท่า	๖๘๗	ลบ.ม./ไร่	๗๒๐,๖๖๓	ลบ.ม.
๔. การกักเก็บคาร์บอนของต้นไม้ในป่าชุมชน	๖.๓	ตันคาร์บอน/ไร่	๖,๖๐๘.๗๐	ตันคาร์บอน
๕. การประเมินมูลค่าระบบนิเวศของป่า	๘๙,๗๓๗.๔๘	บาท/ไร่/ปี	๙๔,๑๓๔,๖๑๖.๕๒	บาท/ปี

*ที่มา สำนักจัดการป่าชุมชน กรมป่าไม้

ตาราง การประเมินมูลค่าการลดรายจ่าย หรือสร้างรายได้ในครัวเรือน

ทรัพยากร	ช่วงเวลาในการเก็บหา	ปริมาณเก็บหา (เฉลี่ย)	ราคาในตลาด	มูลค่าการสร้างรายได้	มูลค่าในการลดรายจ่าย
๑. สมุนไพร	ทั้งปี	๓๐๐ กก.	๕๐-๒๐๐ บาท	๖๐,๐๐๐	๒๐,๐๐๐
๒. หน่อไม้	มิ.ย.-ส.ค.	๒,๐๐๐ กก.	๒๕ บาท	๕๐,๐๐๐	๓๐,๐๐๐
๓. ไม้ไผ่ (แปรรูป)	ก.พ.-มี.ค.	๒,๐๐๐ ลำ	๓๐-๑๐๐ บาท	๖๐,๐๐๐	๓๐,๐๐๐
๔. ผักสด ของป่า	ทั้งปี	๕๐๐ กก.	๑๐-๑๐๐ บาท	๕๐,๐๐๐	๔๐,๐๐๐
๕. น้ำผึ้ง	มี.ค.-พ.ค.	๑๐๐ ขวด	๒๐๐ บาท	๒๐,๐๐๐	๓๐,๐๐๐
๖. เห็ดแดงน้ำหมาก	พ.ค.-ต.ค.	๓๐๐ กก.	๑๐๐ บาท	๓๐,๐๐๐	๒๐,๐๐๐
๗. เห็ดเผาะ	พ.ค.-ต.ค.	๒๕๐ กก.	๒๕๐ บาท	๖๒,๕๐๐	๕๐,๐๐๐
๘. เห็ดอื่น ๆ	พ.ค.-ต.ค.	๔๐๐ กก.	๑๐๐ บาท	๔๐,๐๐๐	๒๐,๐๐๐
๙. ไข่มดแดง	พ.ค.-ต.ค.	๑๐๐ กก.	๕๐๐ บาท	๕๐,๐๐๐	๔๐,๐๐๐

จากตารางพบว่า ประชาชนบ้านศรีเจริญมีมูลค่าในการสร้างรายได้จากป่าชุมชน รวมรายได้ ๔๒๒,๕๐๐ บาท/ปี และลดรายจ่ายในครัวเรือน รวม ๒๘๐,๐๐๐ บาท/ปี คิดเป็นรายได้เฉลี่ย ๑,๔๖๑.๙๓ บาท/ครัวเรือน และลดรายจ่ายในครัวเรือนได้ ๙๖๘.๘๕ บาท/ครัวเรือน

ส่วนที่ ๔ แผนการพัฒนาเพื่อเป็นโมเดลการพัฒนาพื้นที่ป่าชุมชนต้นแบบ

สำหรับข้อบ่งชี้ถึงการเป็นโมเดลการพัฒนาพื้นที่ป่าชุมชนต้นแบบ ของกลุ่มวิสาหกิจปลูกและแปรรูปสมุนไพรหายาก เชียง จะพิจารณาจากกระบวนการ Design Thinking ของผลิตภัณฑ์สมุนไพร โดยมีขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 Empathize การทำความเข้าใจปัญหา และความต้องการกลุ่มลูกค้า

กลุ่มวิสาหกิจปลูกและแปรรูปสมุนไพรหายาก เชียง ได้มีความพยายามสำรวจกลุ่มลูกค้าที่มีความถี่ในการซื้อผลิตภัณฑ์ รวมถึงมีการกลับมาซื้อซ้ำในรอบต่อไป ทั้งนี้เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกในการนำไปวิเคราะห์คุณค่าเชิงธุรกิจของผลิตภัณฑ์สมุนไพร จึงมีการสอบถามข้อมูลทั่วไปของลูกค้ากลุ่มนี้เท่าที่สามารถสอบถามได้

ขั้นตอนที่ 2 Define วิเคราะห์ปัญหาและความต้องการ (Problem, Pain Point, Gain Point) เพื่อกำหนดกรอบการพัฒนา

เนื่องด้วยในช่วงสถานการณ์โรคระบาดโควิด-19 ที่ผ่านมา ส่งผลกระทบต่อการค้าเงินธุรกิจของชุมชนทั้งรายได้ในการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนที่ลดลง และการขายผลิตภัณฑ์ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนฯ ที่ลดลงตามไปด้วย ในทางกลับกันการจำหน่ายผลิตภัณฑ์สมุนไพร ของกลุ่มวิสาหกิจปลูกและแปรรูปสมุนไพรหายาก เชียง กลับสร้างรายได้เพิ่มขึ้นเป็นอย่างมาก เนื่องจากมีงานวิจัยและผู้ประจักษ์สมุนไพรหลายท่าน ให้คำแนะนำเกี่ยวกับสมุนไพรที่มีฤทธิ์ต้านโรคระบาด เช่น กระชาย ขมิ้น ฟ้าทะลายโจร เป็นต้น กลุ่มฯ จึงได้ดำเนินกิจการนำสมุนไพรดังกล่าวมาแปรรูป บรรจุเป็นแคปซูลสมุนไพร สามารถสร้างรายได้ได้เป็นอย่างดี โดยจุดขายของผลิตภัณฑ์ประกอบไปด้วยเรื่องราวภูมิปัญญาท้องถิ่น การใช้วัตถุดิบที่มีคุณภาพจากชุมชน และเน้นใส่ใจสิ่งแวดล้อมควบคู่ จนทำให้ผู้บริโภคมีความสนใจและสั่งซื้อผลิตภัณฑ์เข้ามาอย่างต่อเนื่องจนถึงปัจจุบัน

ทั้งยังเป็นการดำเนินธุรกิจตามหลักการเศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy) โดยพยายามยกระดับผลิตภัณฑ์ชุมชนด้วยนวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อสร้างความแตกต่างและสร้างมูลค่าเพิ่มให้ผลิตภัณฑ์ มุ่งเน้นให้ชุมชนเป็นผู้ประกอบการยุคใหม่ที่คำนึงถึงส่วนรวม นำผลตอบแทนจากการดำเนินธุรกิจกลับมาแก้ปัญหาในพื้นที่และพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในชุมชน

ขั้นตอนที่ 3 Ideate การคิดสร้างสรรค์พัฒนาไอเดียใหม่ๆ เพื่อพัฒนานวัตกรรม (Ideate for Innovation Development)

การพัฒนาผลิตภัณฑ์สมุนไพรภายใต้แนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy) ของกลุ่มวิสาหกิจปลูกและแปรรูปสมุนไพรหายาก เชียง ได้เริ่มพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่มาจากวัตถุดิบในท้องถิ่น กล่าวคือ เริ่มจากการจัดหาสมุนไพรที่หาได้บริเวณพื้นที่ป่าชุมชน ที่มีสรรพคุณในการต้านทานโรคและเป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นมาต่อยอดเป็นผลิตภัณฑ์ จนเกิดกระบวนการการผลิตที่มีจำนวนเพิ่มมากขึ้น ทำให้การเข้าไปหาสมุนไพรในพื้นที่ป่าชุมชนไม่ค่อยสะดวกเท่าที่ควร จึงมีการนำสมุนไพรจากป่ามาปลูกบริเวณพื้นที่หัวไร่ปลายนา และสวนหลังบ้าน เพื่อสะดวกต่อการเก็บหาและนำไปใช้ประโยชน์ เพื่อลดการเข้าไปรบกวนและจัดหาสมุนไพรบริเวณ

พื้นที่ป่าชุมชนในช่วงฤดูการปิดป่าเพื่อฟื้นฟูป่าชุมชน ทั้งยังเป็นการดำเนินธุรกิจตามหลักการเศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy) คือ พยายามยกระดับผลิตภัณฑ์ชุมชนด้วยนวัตกรรมและเทคโนโลยี เพื่อสร้างความแตกต่างและสร้างมูลค่าเพิ่มให้ผลิตภัณฑ์ มุ่งเน้นให้ชุมชนเป็นผู้ประกอบการยุคใหม่ที่คำนึงถึงส่วนรวม นำผลตอบแทนจากการดำเนินธุรกิจกลับมาแก้ปัญหาในพื้นที่และพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในชุมชน ที่ให้ความสำคัญต่อการคืนสภาพหรือให้ชีวิตใหม่แก่วัสดุต่าง ๆ ในวงจรชีวิตผลิตภัณฑ์ แทนที่จะทิ้งไปเป็นขยะเมื่อสิ้นสุดการบริโภค โดยจะนำวัสดุที่เป็นองค์ประกอบของผลิตภัณฑ์เหล่านั้นกลับมาสร้างคุณค่าใหม่ หมุนเวียนเป็นวงจรต่อเนื่อง โดยไม่มีของเสีย ซึ่งจะช่วยลดการเกิดขยะและปัญหาของเสียที่เกิดขึ้น อันจะก่อให้เกิดประโยชน์ ดังนี้

(๑) ใช้ทรัพยากรในท้องถิ่นอย่างรู้คุณค่า ใช้ทรัพยากรเท่าที่จำเป็นให้มีประสิทธิภาพสูงสุดตั้งแต่การเลือกวัตถุดิบมาผลิต การบริโภคในครัวเรือน จนถึงการนำกลับมาใช้เป็นวัตถุดิบ สามารถใช้ทรัพยากรในการสร้างรายได้อย่างมีคุณค่า โดยนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาถ่ายทอดเป็นสินค้าหรือบริการที่สอดแทรกนวัตกรรมและความคิดสร้างสรรค์ และยึดการพึ่งพาตนเองเป็นสำคัญได้เช่นเดียวกันโดยเทคโนโลยีที่เป็นภูมิปัญญาในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ ได้แก่ การตากแห้ง การเชื่อม การทำยาลูกกลอน ซึ่งทั้งหมดนี้เป็นกรรมวิธีที่แทบจะไม่ต้องใช้งบประมาณมากนักก็สามารถทำได้

(๒) กระจายรายได้อย่างทั่วถึง ผ่านการพัฒนาติดต่อยอดผลิตภัณฑ์ให้เกิดการแปรรูป เพื่อให้ชุมชนสามารถหารายได้ด้วยตนเอง จึงเป็นที่มาของการก่อตั้งกลุ่มวิสาหกิจปลูกและแปรรูปสมุนไพรชายเชียง และเพื่อทำให้เกิดเศรษฐกิจหมุนเวียน ซึ่งเสมือนเป็นศูนย์กลางที่กระตุ้นให้คนในชุมชนเกิดการสร้างงาน สร้างอาชีพ ก่อให้เกิดการกระจายรายได้ครอบคลุมทุกภาคส่วนในชุมชน ได้แก่ เกษตรกรผู้ปลูกข้าว เกษตรกรผู้ปลูกพืชสมุนไพร กลุ่มผู้สูงอายุและแม่บ้าน ที่มีรายได้เข้ามามากขึ้น นำมาสู่เศรษฐกิจหมุนเวียนภายในชุมชนอย่างเป็นระบบ

(๓) ยึดหลักเศรษฐกิจพอเพียง เพราะการที่ชุมชนมีรายได้ที่ยั่งยืนได้นั้นต้องอาศัยความพอใจและความพอเพียง ซึ่งสอดคล้องต่อการตัดสินใจและดำเนินกิจกรรมต่างๆ ให้อยู่ในระดับพอเพียงที่มีอยู่ ๒ ประการ คือ หนึ่ง เงื่อนไขคุณธรรม กล่าวคือมีการนำระบบคุณธรรมและความซื่อสัตย์สุจริตมาประพฤติปฏิบัติ โดยกลุ่มวิสาหกิจปลูกและแปรรูปสมุนไพรชายเชียง ได้เน้นการทำสิ่งที่มีความสุขจากองค์ความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ผ่านการใช้สิ่งที่มีอยู่ในท้องถิ่นซึ่งใช้งบประมาณไม่มากในการทำผลิตภัณฑ์ต่างๆ บนหลักการพึ่งพาตัวเอง อีกทั้งผลตอบแทนทางสังคมที่เกิดขึ้นทั้งหมดจะตกอยู่ในชุมชนไม่ว่าจะเป็น กลุ่มสมาชิกทั้งรายใหญ่และรายย่อย กลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกพืชสมุนไพร ชาวบ้าน เช่น ขมิ้นชัน กระชาย ไพล ตะไคร้ ใบมะกรูด หอมแดง กระเทียม และกลุ่มผู้สูงอายุในชุมชน และ สอง เงื่อนไขความรู้ กล่าวคือ การนำหลักวิชาและความรู้เชิงเทคโนโลยีและสังคมมาประยุกต์ใช้ในการวางแผนและในทางปฏิบัติ

(๔) การจัดการของเสียให้เป็นศูนย์ (zero waste) โดยเฉพาะในกระบวนการผลิตที่พยายามลดของเสียที่จะเกิดขึ้นภายในชุมชนให้ได้มากที่สุด โดยทางกลุ่มฯ มีการวางแผนการผลิตอย่างรอบคอบและรอบด้าน จะเห็นได้จากวัตถุดิบที่สามารถนำไปผลิตได้ในทุกส่วน เช่น ขมิ้นชันโดยเนื้อมีการนำไปผลิตเป็นลูกประคบ

หมื่นตากแห้ง ส่วนเปลือกและเศษที่เหลือจากการตัดแต่งออกจะนำไปทำปุ๋ยหมัก อย่างไรก็ตามในอนาคตหากกลุ่มฯ มีศักยภาพต่อยอดผลิตภัณฑ์มากขึ้น ก็อาจนำไปหมักที่ได้จากการหมักของเสียในการกระบวนการผลิตจำหน่ายแก่ผู้สนใจต่อไป

(๕) การแก้ไขสภาพแวดล้อมภายในชุมชน ทั้งการลดมลพิษทางน้ำไม่ว่าจะเป็นแหล่งน้ำเสียที่เกิดจากภายในชุมชนและภายนอกชุมชน รวมถึงการปล่อยน้ำเสียจากบ้านเรือน ซึ่งปัญหาเหล่านี้เป็นสาเหตุสำคัญที่ส่งผลกลายเป็นแหล่งน้ำเสียในท้ายที่สุด ดังนั้นการที่กลุ่มฯ ได้ให้การสนับสนุนต่อผลิตภัณฑ์ที่เกิดจากภูมิปัญญาท้องถิ่นได้ช่วยให้คนในชุมชนได้เริ่มเห็นความสำคัญและเกิดเป็นความตระหนักต่อการอนุรักษ์ดินและลำคลองที่ถือเป็นอู่ข้าวอู่น้ำของตน ซึ่งจะนำมาสู่การสร้างรายได้ให้แก่คนในชุมชนต่อไป มากไปกว่านั้นการดำรงรักษาวิถีชีวิตพื้นบ้านของคนในพื้นที่ผ่านการประกอบกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกับชุมชนเช่น การส่งเสริมการจัดทำฝายเพื่อชะลอน้ำและเพิ่มความชุ่มชื้นให้บริเวณพื้นที่ป่าต้นน้ำ การงดการใช้สารเคมีในทุก ๆ กระบวนการผลิต อาจกล่าวได้ว่าเศรษฐกิจชุมชนจากการร่วมมือพัฒนาในทุกกระบวนการผลิตตั้งแต่ต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำจากวัตถุดิบและองค์ความรู้ท้องถิ่น ภายใต้แนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียน ได้ก่อให้เกิดการกระจายรายได้แก่คนในชุมชนทุกระดับ

ขั้นตอนที่ ๔ Prototype การพัฒนาต้นแบบ เพื่อรับ Feedback จากลูกค้า

เป็นกระบวนการหนึ่งในองค์ประกอบสำคัญของกระบวนการออกแบบคือการพัฒนา “ต้นแบบ” รวมทั้งการทดสอบจากการใช้งานจริง ดังจะเห็นได้จากกลุ่มวิสาหกิจปลูกและแปรรูปสมุนไพรทบยายเชียง ที่ได้มีการพัฒนาผลิตภัณฑ์น้ำลูกยอ ถูหอมสมุนไพร ขนาดทดลอง เพื่อให้ลูกค้าที่เป็นนักท่องเที่ยวที่มาเข้าร่วมกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอย่างยั่งยืน ที่จัดขึ้นโดยกลุ่มฯ ได้ทดลองรับประทานผลิตภัณฑ์น้ำลูกยอ และทดสอบกลิ่นของถูหอมสมุนไพร ก่อนออกวางจำหน่าย เพื่อสำรวจผลตอบรับ (feedback) สำรวจตลาดผู้บริโภค รวมไปถึงการเจาะกลุ่มลูกค้าที่ชื่นชอบผลิตภัณฑ์ว่าชอบรสชาติแบบใดเป็นพิเศษ รวมไปถึงแนวโน้มการซื้อผลิตภัณฑ์ซ้ำในแต่ละช่วงอายุ โดยหลังได้รับการตอบรับจากผู้บริโภค ได้มีการประชุมหารือร่วมกับทั้งเครือข่ายภายในชุมชน เพื่อวางแผนพัฒนาผลิตภัณฑ์ การสนับสนุนองค์ความรู้และปัจจัยการผลิตร่วมกัน เพื่อให้สามารถตอบโจทย์ตรงต่อความต้องการของผู้บริโภคทั้งในเชิงของรสชาติและบรรจุภัณฑ์ที่ควรมีหลากหลายขนาดเพื่อเป็นทางเลือกที่มีใช้เพียงการบริโภคทว่ายังสามารถเป็นของฝากได้ด้วย

ขั้นตอนที่ ๕ Test การทดสอบกับลูกค้า

จากการพัฒนาผลิตภัณฑ์ต้นแบบในขั้นตอนที่ ๔ กลุ่มลูกค้าที่ได้ทำการทดสอบผลิตภัณฑ์ได้ให้ความคิดเห็นสินค้าและบริการ และกลุ่มวิสาหกิจปลูกและแปรรูปสมุนไพรทบยายเชียง ได้พัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์ตามความคิดเห็นและความต้องการของผู้บริโภค

จากกระบวนการข้างต้น ทำให้กลุ่มวิสาหกิจปลูกและแปรรูปสมุนไพรทบยายเชียง ได้มีการวางแผนการพัฒนาเพื่อเป็นโมเดลการพัฒนาพื้นที่ป่าชุมชนต้นแบบ ดังตารางที่ ๑๘ และแผนการดำเนินงาน ระยะ ๓ ปี (พ.ศ.๒๕๖๖-๒๕๖๘)

ตาราง แผนการพัฒนาเพื่อเป็นโมเดลการพัฒนาพื้นที่ป่าชุมชนต้นแบบ

แผนพัฒนา	เดือนที่ดำเนินการ	ผลที่คาดว่าจะได้รับ
- ผลิตภัณฑ์	พฤษภาคม-มิถุนายน	- สร้างผลิตภัณฑ์ให้มีความหลากหลาย โดยการสอบถามความคิดเห็นของกลุ่มลูกค้าเป้าหมายก่อนการผลิต - ทำการตรวจสอบคุณภาพสินค้า โดยทำการ checklist ทุกกระบวนการ เพื่อเป็นการตรวจสอบคุณภาพสินค้าให้มีมาตรฐานอยู่เสมอ
- อุปกรณ์การผลิต	ตลอดทั้งปี	- จัดหาเครื่องซีลเพื่อบรรจุสมุนไพรให้อยู่ในสภาวะสุญญากาศ
- บรรจุภัณฑ์	ตลอดทั้งปี	- สร้างแบรนด์จากการทำโลโก้ให้บ่งบอกถึงผลิตภัณฑ์ - ทำฉลากสินค้าและแสดงวันหมดอายุที่ชัดเจน - ทำการประชาสัมพันธ์ผลิตภัณฑ์
- บริการหลังการขาย	ตลอดทั้งปี	- แบ่งสมาชิกในกลุ่มวิสาหกิจอย่างชัดเจนในการติดตามสอบถามความพึงพอใจของลูกค้าหลังการใช้ผลิตภัณฑ์ เช่นการโทรศัพท์เพื่อสอบถาม หรือการลงพื้นที่เพื่อพูดคุย
- การจัดจำหน่าย	ตลอดทั้งปี	- เพิ่มช่องทางการค้าในการขายทางออนไลน์ เช่น Shopee Lazada Tiktok - ดำเนินการขอจดทะเบียนสินค้ามาตรฐาน GAP/GCP/GACP และเครื่องหมายฮาลาล
- คิดค้นและเชื่อมโยงผลิตภัณฑ์กับการท่องเที่ยว	ตลอดทั้งปี	- การนำการท่องเที่ยวเข้ามาเชื่อมโยงกับเรื่องสุขภาพ จึงเป็นการสานประโยชน์ - ให้ความรู้ ความเข้าใจ การดูแลบำบัดรักษาสุขภาพด้วยสมุนไพรและผลิตภัณฑ์
- คู่ค้าทางธุรกิจ	พฤษภาคม-สิงหาคม	- ติดต่อประสานงานกับคู่ค้าทางธุรกิจ หน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง หรือที่ปรึกษาผลิตภัณฑ์ เพื่อขอคำแนะนำในการผลิตสินค้า การยืดอายุ การเก็บรักษา และการประชาสัมพันธ์ทางการตลาดเพื่อเพิ่มยอดขาย
- แหล่งวัตถุดิบ	ตลอดทั้งปี	- นำผลกำไรที่ได้จากการประกอบการเพื่อจัดหาเครื่องทุ่นแรง และหาสมาชิกกลุ่มเพิ่มเพื่อเพิ่มกำลังผลิตให้มีมากยิ่งขึ้นให้เพียงพอต่อความต้องการของตลาด
- รายได้	ตุลาคม-มกราคม	จัดทำบัญชีรายรับ-รายจ่ายประจำปี เพื่อสรุปรายรับและรายจ่าย จากการขายผลิตภัณฑ์ และกิจกรรมอื่น เพื่อสรุปกำไร-ขาดทุน และนำไปสู่การแบ่งปันผลกำไรแก่สมาชิก เพื่อสร้างแรงจูงใจในการประกอบธุรกิจ

เหมาะสมกับความ ต้องการของตลาด และศักยภาพของ ชุมชน จำนวน ๓ ผลิตภัณฑ์				
๕. การถ่ายทอด ความรู้ด้านการ สร้างตราสินค้า (Branding) การ ออกแบบบรรจุ ภัณฑ์ที่เหมาะสมกับ ผลิตภัณฑ์	✓	✓		๖๐,๐๐๐
๖. การถ่ายทอด ความรู้ด้าน การตลาด และการ วิเคราะห์ทิศทาง การตลาด			✓	๗๐,๐๐๐
๗. การถ่ายทอด ความรู้ด้านการ วางแผนผลิตภัณฑ์ ต้นแบบเพื่อการ ทดสอบตลาดและ ช่องทางการจัด จำหน่าย			✓ ✓	๖๐,๐๐๐

ตาราง แผนการดำเนินงาน ระยะ ๓ ปี (พ.ศ.๒๕๖๖-๒๕๖๘)

กิจกรรม	ปีที่ ๑				ปีที่ ๒				ปีที่ ๓				งบ ประมาณ
	ไตรมาส ๑	ไตรมาส ๒	ไตรมาส ๓	ไตรมาส ๔	ไตรมาส ๑	ไตรมาส ๒	ไตรมาส ๓	ไตรมาส ๔	ไตรมาส ๑	ไตรมาส ๒	ไตรมาส ๓	ไตรมาส ๔	
๘. การถ่ายทอด ความรู้ด้านการ ทดสอบตลาด ผลิตภัณฑ์และ บริการของชุมชนทั้ง ในรูปแบบออนไลน์ และออฟไลน์											✓		๑๒๐,๐๐๐
๙. การถ่ายทอด ความรู้เพื่อยกระดับ สินค้าและบริการให้ เป็นแหล่งเรียนรู้ ทางการเกษตรและ แหล่งท่องเที่ยวเชิง ส่งเสริมสุขภาพ												✓	๗๐,๐๐๐

กิจกรรมการพัฒนาป่าชุมชนตามแนวทางเศรษฐกิจ BCG

เมื่อกล่าวถึงการพัฒนาประเทศให้มีความยั่งยืน แนวทางหนึ่งที่มีจะมาพร้อมกับความยั่งยืนนั้นคือคำ
ว่า “นวัตกรรม” โดยทั่วไปแล้วนวัตกรรมมักจะมีความหมายในแง่ของการใช้องค์ความรู้หรือความคิด
สร้างสรรค์ในการสร้างหรือเปลี่ยนแปลงไปสู่สิ่งใหม่ ที่ส่งผลประโยชน์และคุณค่าต่อสังคมในวงกว้าง โดย
นวัตกรรมเปรียบเสมือนกลไกในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจและสังคมอย่างก้าวกระโดด โดยเฉพาะในภาคธุรกิจ
และภาคอุตสาหกรรมของประเทศ อีกทั้งนวัตกรรมเป็นคำที่ใช้กันอย่างแพร่หลายโดยเฉพาะในภาครัฐ
เนื่องจากการได้รับการบรรจุอยู่ในยุทธศาสตร์หลักและนโยบายของรัฐบาล จึงเห็นถึงการกระตุ้นให้ภาคการผลิต
ต่าง ๆ นำนวัตกรรมเข้ามาปรับใช้เพื่อผลักดันความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ และเป็นความหวังที่จะทำให้
ประเทศไทยสามารถก้าวผ่านกับดักรายได้ปานกลาง (กฤตยา สังข์เกษม และคณะ, ๒๕๖๐) อย่างไรก็ตาม
นวัตกรรมไม่ได้เน้นแค่ในเชิงผลผลิตทางวิทยาศาสตร์ การใช้เทคโนโลยีขั้นสูงในการประดิษฐ์คิดค้นเพื่อผลิต
สินค้าและบริการ หรือให้ความสำคัญเฉพาะในเชิงเศรษฐกิจเท่านั้น เพราะนอกจากมุมมองของนวัตกรรมในเชิง
การพัฒนาเศรษฐกิจแล้ว ความยั่งยืนนั้นจะเกิดขึ้นได้ก็ต้องพัฒนารากฐานทางสังคมให้แข็งแรงด้วย เพราะทั้ง
สองปัจจัยนั้นต้องถูกพัฒนาควบคู่กันให้เกิดความสมดุล สำหรับป่าชุมชนบ้านศรีเจริญมีการพัฒนาป่าชุมชน
ตามแนวทางเศรษฐกิจ BCG ดังตารางที่ ๒๑ ตารางที่ ๒๒ และตารางที่ ๒๓

ตาราง กิจกรรมการพัฒนาป่าชุมชนตามแนวทางเศรษฐกิจ BCG ด้าน Bio Economy (เศรษฐกิจชีวภาพ)

กิจกรรม	เป้าหมาย	งบประมาณ
๑) การปลูกป่าชุมชนเพื่อสร้างผลผลิตจากไม้เศรษฐกิจและสมุนไพร	๕๐ ไร่	๗๐,๐๐๐
๒) การเก็บข้อมูลความหลากหลายทางชีวภาพ วัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่นในชุมชนท้องถิ่น	๑ งาน	๕๐,๐๐๐
๓) การพัฒนากลไกส่งเสริมการปลูกป่าโดยการมีส่วนร่วมของภาคเอกชนและประชาชน	๑ งาน	๕๐,๐๐๐
๔) การพัฒนาหรือการนำเทคโนโลยี และนวัตกรรม เพื่อสนับสนุนหรือเพิ่มประสิทธิภาพการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติ	๑ งาน	๗๕,๐๐๐
๕) การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการติดตามการเปลี่ยนแปลงของสภาพป่าชุมชน	๑ งาน	๕๐,๐๐๐
๖) การจัดเก็บและรวบรวมข้อมูลผลิตภัณฑ์และบริการจากป่าชุมชน	๑ งาน	๕๐,๐๐๐

ตารางที่ ๒๑ กิจกรรมการพัฒนาป่าชุมชนตามแนวทางเศรษฐกิจ BCG ด้าน Bio Economy (เศรษฐกิจชีวภาพ) (ต่อ)

กิจกรรม	เป้าหมาย	งบประมาณ
๗) การวิเคราะห์ศักยภาพและส่งเสริมผลิตภัณฑ์และบริการจากป่าชุมชน	๑ งาน	๕๐,๐๐๐
๘) การส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมเพื่อยกระดับผลิตภัณฑ์และบริการจากป่าชุมชน	๑ งาน	๗๐,๐๐๐
๙) การกำหนดแนวทางในการรับรองคุณภาพการผลิต และการกำหนดมาตรฐานคุณภาพของผลิตภัณฑ์และบริการจากป่าชุมชน	๓ ชนิด	๕๐,๐๐๐
๑๐) การวิเคราะห์และส่งเสริมตลาดให้กับผลิตภัณฑ์และบริการจากป่าชุมชน	๑ งาน	๓๐,๐๐๐
๑๑) การพัฒนาพื้นที่ป่าชุมชนเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์โดยชุมชน	๑ งาน	๑๐๐,๐๐๐
๑๒) การพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกและการนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมเข้ามาเพิ่มประสิทธิภาพการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์โดยชุมชน	๑ งาน	๑๐๐,๐๐๐
๑๓) การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนและได้รับประโยชน์จากการท่องเที่ยว (เช่น โกด์ ของที่ระลึก)	๑ งาน	๕๐,๐๐๐
๑๔) การส่งเสริมให้เกิดการตลาดใช้ทรัพยากร/การเพิ่มประสิทธิภาพในการใช้ทรัพยากร	๑ งาน	๕๐,๐๐๐
๑๕) การส่งเสริมป่าชุมชน และการใช้ประโยชน์จากป่าอย่างยั่งยืนและมีส่วนร่วม	๑ ป่าชุมชน	๗๐,๐๐๐
๑๖) การส่งเสริมพื้นที่ต้นแบบในการใช้ประโยชน์จากฐานทรัพยากรอย่างยั่งยืน	๑ งาน	๕๐,๐๐๐
๑๗) การสร้างการรับรู้ และส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการใช้ประโยชน์จากฐานทรัพยากรอย่างยั่งยืน	๑ งาน	๒๕,๐๐๐
๑๘) การบริหารจัดการน้ำอย่างยั่งยืน เพื่อพัฒนาป่าชุมชน คุณภาพชีวิต และสร้างเศรษฐกิจฐานราก (เช่น การสร้างฝายในพื้นที่ป่าชุมชน)	๑ ฝาย	๗๐,๐๐๐
๑๙) การส่งเสริมเศรษฐกิจชุมชนจากฐานทรัพยากรความหลากหลายทางชีวภาพในป่าชุมชน	๑ งาน	๓๐,๐๐๐

ตาราง กิจกรรมการพัฒนาป่าชุมชนตามแนวทางเศรษฐกิจ BCG ด้าน Circular Economy (เศรษฐกิจหมุนเวียน)

กิจกรรม	เป้าหมาย	งบประมาณ
๑) การสร้างความตระหนัก การใช้วัสดุทางเลือก ตลอดจนการนำวัสดุกลับมาใช้ซ้ำ (Reuse) และแปรรูปกลับมาใช้ใหม่ (Recycle)	๒ ครั้ง	๕๐,๐๐๐
๒) การนำชีวมวลมาใช้ประโยชน์	๑ งาน	๓๐,๐๐๐
๓) การพัฒนาพลังงานหมุนเวียนจากทรัพยากรในพื้นที่	๑ งาน	๓๐,๐๐๐
๔) การจัดเก็บข้อมูลสถานการณ์ไฟฟ้า	๓ ครั้ง	๓๐,๐๐๐
๕) การส่งเสริมการผลิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม	๑ งาน	๒๐,๐๐๐
๖) การจัดการขยะ	๖ ครั้ง	๓๐,๐๐๐

ตาราง กิจกรรมการพัฒนาป่าชุมชนตามแนวทางเศรษฐกิจ BCG ด้าน Green Economy (เศรษฐกิจสีเขียว)

กิจกรรม	เป้าหมาย	งบประมาณ
๑) การจัดทำฐานข้อมูลการดูดซับ/กักเก็บก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ในป่าชุมชน	๕ แปลง	๕๐,๐๐๐
๒) การสร้างการรู้และความเข้าใจต่อผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศให้กับประชาชนในพื้นที่	๒ ครั้ง	๒๐,๐๐๐

บทที่ ๔

สรุปผลการศึกษา

ปัญหาและอุปสรรคของวิสาหกิจชุมชน

จากการศึกษาและวิเคราะห์การดำเนินงานของกลุ่มวิสาหกิจปลูกและแปรรูปสมุนไพรทับยายเชียง สามารถเพิ่มปริมาณการผลิต และเป็นการส่งเสริมการสร้างงาน สร้างอาชีพให้กับประชาชนในพื้นที่บ้านศรีเจริญ อีกทั้งสามารถปรับปรุงรูปแบบบรรจุภัณฑ์ของผลิตภัณฑ์และศึกษาการเก็บรักษาผลิตภัณฑ์ เพื่อยืดอายุผลิตภัณฑ์ให้ยาวนานและสามารถตอบสนองต่อความต้องการของกลุ่มผู้บริโภค ตลอดจนมีการพัฒนารูปแบบการตลาด เพื่อเพิ่มช่องทางการจำหน่ายของผลิตภัณฑ์ที่หลากหลายขึ้น และยกระดับเป็นผลิตภัณฑ์ OTOP ที่สามารถเป็นต้นแบบ และนำไปประยุกต์ใช้กับพื้นที่อื่น ๆ ที่มีบริบทใกล้เคียงได้

สำหรับการพัฒนาต่อยอดผลิตภัณฑ์สมุนไพรเป็นรูปแบบการพัฒนานวัตกรรมเพื่อสังคม ที่ตอบโจทย์การแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจฐานราก โดยเฉพาะการพัฒนาแบบการดำเนินธุรกิจของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน เพื่อยกระดับและพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันเชิงพาณิชย์ อีกทั้งยังสามารถสร้างรายได้ให้แก่เกษตรกรผู้ปลูกสมุนไพรทั้งในชุมชนและชุมชนใกล้เคียง เป็นนวัตกรรมเพื่อสังคมที่สามารถเป็นต้นแบบภายใต้แนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจหมุนเวียน และสามารถขยายผลไปยังพื้นที่อื่น ๆ ได้

การดำเนินโครงการนวัตกรรมทางสังคมกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเพื่อการพัฒนาผลิตภัณฑ์สู่การแข่งขันเชิงพาณิชย์ภายใต้แนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy) มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาต่อยอดผลิตภัณฑ์ปลาบุดู กลุ่มวิสาหกิจชุมชนดาร์ลอบาเดห์ ภายใต้แนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy) ส่งเสริมและพัฒนารูปแบบการดำเนินธุรกิจกลุ่มวิสาหกิจปลูกและแปรรูปสมุนไพรทับยายเชียง เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันเชิงพาณิชย์ ตลอดจนยกระดับเศรษฐกิจฐานราก และพัฒนาคุณภาพชีวิตประชาชนในพื้นที่บ้านศรีเจริญ โดยกระบวนการดำเนินงานจะเน้นการปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมของชุมชน (Participation) ในการตัดสินใจและมีส่วนร่วมในกระบวนการดำเนินโครงการร่วมกัน ทั้งนี้การวิเคราะห์รูปแบบของแผนธุรกิจและความยั่งยืนในเชิงธุรกิจ และยึดตามหลักการเศรษฐกิจหมุนเวียน ได้ผลลัพธ์ คือ

๑) แผนพัฒนาธุรกิจอย่างสมบูรณ์ ๑ แผนธุรกิจ

๒) การสร้างโรงเรือนให้เป็นสถานที่ที่ได้มาตรฐานในการดำเนินการตามกระบวนการผลิตและการจัดเก็บผลิตภัณฑ์ โดยใช้พื้นที่ในการผลิตเดิมมาต่อเติมและขยายพื้นที่ให้กว้างขวางและถูกต้องตามมาตรฐานจำนวน ๑ แห่ง รวมถึงยังเป็นสถานที่จัดแสดงสินค้าและจุดวางจำหน่ายผลิตภัณฑ์สมุนไพรและผลิตภัณฑ์ชุมชนอื่น ๆ ของคนในชุมชน

๓) การเพิ่มปริมาณการผลิตของกลุ่มวิสาหกิจปลูกและแปรรูปสมุนไพรทับยายเชียง

๔) การพัฒนาบรรจุภัณฑ์ และรูปแบบการตลาดโดยสามารถเพิ่มช่องทางการจำหน่ายผลิตภัณฑ์สมุนไพร ดูให้มีความหลากหลายและสามารถเข้าถึงกลุ่มผู้บริโภค จากการปรับปรุงผลิตภัณฑ์ทั้งตัวบรรจุภัณฑ์และฉลากบรรจุภัณฑ์ใหม่ รวมถึงการเพิ่มช่องทางการขายออนไลน์ รวมถึงการจัดโปรโมชั่นสินค้า

จากการศึกษาในข้างต้น พบว่าวิสาหกิจส่วนใหญ่มีผู้นำกลุ่มและคณะกรรมการที่มีความพร้อมที่จะพัฒนาตนเอง ทว่าประเด็นที่ยังขาดอยู่ มีดังนี้

๑) ขาดอุปกรณ์ที่จำเป็นซึ่งต้องใช้งบประมาณอยู่มาก หากภาครัฐต้องการส่งเสริมให้วิสาหกิจชุมชนให้มีความเข้มแข็งควรให้ความช่วยเหลือด้านเครื่องมืออุปกรณ์และเทคโนโลยีที่จำเป็น เช่น ตู้บ่มที่ทันสมัยจะทำให้ต้นทุนแปรผัน (Variable Cost) ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนลดลง และควรส่งเสริมการตลาดและการโฆษณา

ประชาสัมพันธเพื่อเพิ่มโอกาสให้กับกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของสุนิสา กลิ่นขจร (๒๕๕๘) ที่ได้ศึกษาการพัฒนาศักยภาพวิสาหกิจชุมชน กลุ่มผลิตภัณฑ์ลูกประคบสมุนไพร บ้านเขานาใน ตำบลถาวร อำเภอนม จังหวัดสุราษฎร์ธานี ที่กล่าวว่าการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนในประเด็นยุทธศาสตร์เชิงวิฤตควรเพิ่มเครื่องจักรที่ทันสมัย ส่งเสริมการตลาดและการโฆษณาประชาสัมพันธ

๒) พบว่าการสร้างขีดความสามารถให้กับชุมชนโดยการให้ชุมชนพัฒนาผลิตภัณฑ์ของชุมชนด้วยตนเอง ใช้วัตถุดิบที่มีอยู่ในชุมชน ทำให้สมาชิกกลุ่มเห็นความสำคัญของการนำทรัพยากรในชุมชนมาใช้ ประโยชน์ สามารถนำ ความรู้ไปพัฒนาตนเอง สร้างสรรค์เศรษฐกิจชุมชน บนฐานเศรษฐกิจพอเพียง การปรับปรุงคุณภาพผลิตภัณฑ์ชุมชนทำให้สมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนมีความภาคภูมิใจในตนเอง เพิ่มรายได้ให้แก่ครัวเรือน และยังเป็น การประชาสัมพันธการ ท่องเที่ยวให้กับชุมชนอีกด้วย โดยเป็นการที่เปิดโอกาสแก่คนในชุมชนได้ร่วมกันคิดวางแผนดำเนินการ แก้ไขกิจกรรมต่างๆ ในชุมชน อีกทั้งยังเปิดโอกาสให้ได้เข้ามามีส่วนร่วมและ รับผิดชอบในการกำหนดทิศทางในการพัฒนาชุมชน ร่วมตัดสินใจของชุมชนและร่วมรับผลประโยชน์โดยทั่วกัน

๓) ด้านการพัฒนาและการแข่งขันเชิงพาณิชย์ กล่าวคือ วิสาหกิจโดยส่วนใหญ่ยังไม่สามารถพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้ได้มาตรฐานที่สามารถส่งออกหรือแข่งขันกับภาคเอกชนได้เป็นจำนวนมาก อนึ่งนั้นมาจากการขาดองค์ความรู้การพัฒนาตัวผลิตภัณฑ์ให้ได้รับความนิยม ทั้งรูปลักษณ์ของบรรจุภัณฑ์ ระยะเวลาการเก็บรักษา รวมทั้งการพัฒนารูปแบบหรือสูตรของตัวผลิตภัณฑ์ที่ยังไม่นิ่งและไม่สามารถตอบโจทย์ต่อความต้องการของผู้บริโภคได้

๔) การขาดความรู้และทักษะในการจัดการระบบบัญชีและการเงิน พบว่าวิสาหกิจชุมชนส่วนมากยังคงขาดในเรื่องของการจัดระเบียบทางการเงิน การตั้งราคาที่ไม่สอดคล้องหรือได้กำไรน้อยกว่าต้นทุนที่เสียไป ส่งผลให้วิสาหกิจชุมชนไม่มีเงินสำรองเพียงพอสำหรับการพัฒนาผลิตภัณฑ์ การจ้างคนงานหรือแม้กระทั่งการปรับปรุงสภาพแวดล้อมให้เป็นไปตามมาตรฐานเพื่อขอรับเครื่องหมายรับรองมาตรฐานสินค้าระดับวิสาหกิจชุมชน

๕) การขาดการวิจัย พัฒนา และนวัตกรรมด้านผลิตภัณฑ์ ทั้งนี้วิสาหกิจชุมชนส่วนใหญ่เป็นดำเนินการที่เน้นสืบสานมรดกภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ตกทอดจากบรรพบุรุษ ซึ่งมักเป็นสิ่งไม่ได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เนื่องด้วยการขาดงบประมาณสนับสนุน และการขาดหน่วยงานที่เกี่ยวข้องลงไปให้ความรู้เพื่อต่อยอดและพัฒนาแนวทางของผลิตภัณฑ์ต่อไป

ข้อเสนอแนะ

การพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากและส่งเสริมความยั่งยืนในชุมชน ควรมีกิจกรรมการถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นในการผลิตสมุนไพรให้แก่สมาชิกในชุมชนโดยเฉพาะกลุ่มคนรุ่นใหม่ และต้องมีการวางแผนการผลิตล่วงหน้าเป็นรายเดือน อีกทั้งการแปรรูปผลิตภัณฑ์ให้มีความหลากหลายเพิ่มมากขึ้น ที่สำคัญคือการขยายช่องทางจัดจำหน่ายและทำการตลาดให้ครอบคลุมผู้บริโภคในหลายกลุ่ม

นอกจากนี้ ในการส่งเสริมเศรษฐกิจหมุนเวียน ในเชิงการจัดการของเสียให้เป็นศูนย์ ควรมีการคิดต่อยอดนำวัตถุดิบที่เหลือจากการผลิตนำไปสร้างมูลค่าเพิ่มให้ได้ทั้งหมด และสร้างความตระหนักเรื่องเศรษฐกิจหมุนเวียนในชุมชน อาทิ การจัดการกิจกรรมรณรงค์ หรือการสร้างโมเดลต้นแบบจากสมาชิกของกลุ่มวิสาหกิจฯ ก็จะช่วยลดต้นทุนและสร้างรายได้ สร้างความเข้มแข็ง ตลอดจนเป็นการรักษาสิ่งแวดล้อมร่วมกันในชุมชน

ภาพกิจกรรม

ภาพ การเก็บข้อมูลกลุ่มวิสาหกิจชุมชน

ภาพ การเก็บข้อมูลกลุ่มวิสาหกิจชุมชน (ต่อ)

ภาพ ป้ายแปลงเรียนรู้การผลิตพืชสมุนไพรมาตรฐานอินทรีย์

ภาพ บ่อน้ำหมักของเสียที่เหลือจากกระบวนการผลิต

ภาพ ภายในแปลงเรียนรู้การผลิตพืชสมุนไพรมาตรฐานอินทรีย์

ภาพ อาคารที่ทำการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนปลูกและแปรรูปสมุนไพรที่บยายเชียง

ภาพ การเก็บข้อมูลกลุ่มวิสาหกิจชุมชน

ภาพ ผลิตภัณฑ์ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน (น้ำสมุนไพร)

ภาพ ผลิตภัณฑ์แปรรูปของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน (ตะลิงปลิงเชื่อม)

ภาพ ผลิตภัณฑ์แปรรูปของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน (ลูกประคบ)

ภาพ ผลิตภัณฑ์แปรรูปของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน (น้ำหมักลูกยอ)

ภาพ ไพลตากแห้ง

ภาพ สมุนไพรตากแห้งในห้องเก็บสมุนไพรของกลุ่มฯ

ภาพ สมุนไพรในห้องเก็บสมุนไพรของกลุ่มฯ

ภาพ แปลงปลูกสมุนไพร

ภาพ การดำเนินการของกลุ่ม (ลูกประคบสมุนไพร)

ภาพ ผลิตภัณฑ์สมุนไพรแปรรูป

ภาพ การดำเนินการของกลุ่ม (ทำลูกประคบสมุนไพร)

ภาพ การดำเนินการของกลุ่ม (แปรรูปสมุนไพร)

ภาพ การดำเนินการของกลุ่ม (นวดแผนโบราณน้ำมันว่านสมุนไพร)

ภาพ การดำเนินการของกลุ่ม (อบสมุนไพร)

ภาพ การดำเนินการนำระบบพลังไฟฟ้าจากแสงอาทิตย์มาใช้เพื่อลดค่าใช้จ่าย

ภาพ การดำเนินการของกลุ่มในการเป็นแหล่งเรียนรู้ด้านสมุนไพร

ภาพ การร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกับชุมชน

ศูนย์ส่งเสริมวนศาสตร์ชุมชนที่ 2 (เพชรบูรณ์)
สำนักจัดการป่าชุมชน กรมป่าไม้

<https://www.forest.go.th/community/ce002/>

ศูนย์ส่งเสริมวนศาสตร์ชุมชนที่ 2 (เพชรบูรณ์)

08 1707 3385